

XII.

Sprawozdanie

dyrekcyi

c. k. gimnazyum polskiego

w Cieszynie

o o o za rok szkolny 1906/07. o c o

—oOo—

Treść:

- a) Materyały do dziejów miast w Księstwie Cieszyńskiem. Napisał Fr. Popiołek.
- b) Wiadomości szkolne, podane przez dyrektora.

—O□O—

CIESZYN.

Nakładem funduszu naukowego
1907.

MATERIAŁY DO DZIEJÓW MIAST W KSIĘSTWIE CIESZYŃSKIM.

Przystępując do ogłoszenia tych materiałów miałem na oku podwójny cel. Z jednej strony chciałem opublikować akta spoczywające po różnych archiwach, z których wprawdzie już dotąd korzystano niejednokrotnie, niektóre z nich cytowano dosłownie lub w streszczeniu, których mimo to w całości nikt dotąd nie ogłosił. Korzystał z nich Peter Antoni w swej „Geschichte der Stadt Teschen“, ale ten zajmował się więcej stroną zewnętrzną, dekoracyjną, mało natomiast uwzględniał dzieje wewnętrzne. Czerpał z nich Biermann w swojej ogromnie cennej pracy p. t. „Geschichte des Herzogthums Teschen“, ale ten, traktując dzieje całego księstwa, nie mógł dużo miejsca poświęcić wyłącznie historii wewnętrznej miast, jakkolwiek znaczenie jej oceniał należycie. Zajmował się nimi także Prasek, gdy zbierał źródła do swojej rozprawy p. t. „Dějiny knížetství Těšínského až do roku 1433“; temu zależało jednak tylko na przedstawieniu początków miast i w dalsze ich dzieje się nie zapuszczał. Z zamiarem zaś wydania kodeksu dyplomatycznego Księstwa Cieszyńskiego, pracy bardzo pożądaney, nosił się Kasperlik, dyrektor komory cieszyńskiej, który ogłosił kilka rozpraw z tej dziedziny, ale go, nie wiadomo mi z jakich powodów, nie wykonał.

Sądzę zatem, że zestawienie aktów odnoszących się do miast i ogłoszenie ich nie będzie zbytecznem i ułatwi przynajmniej w części wyrobienie sobie pewnego poglądu nie tyle na ich dzieje, ile na ich stosunki polityczno-społeczne. Na razie, z powodu braku miejsca, musiałem się ograniczyć tylko do przywilejów cieszyńskich, a i z tych pomieściłem w całości tylko najważniejsze, przy innych zaś, które nie miały zasadniczego znaczenia, podałem tylko treść lub wyjątki.

Z drugiej strony chodziło mi jednak także o to, aby młodzieży gimnazyalnej, dla której sprawozdanie jest w pierwszym rzędzie przeznaczone, unaocznic na rzeczach jej najbliższych, na tych, które mogą najwięcej u niej wzbudzić zainteresowania, jakim był ten język, którym się posługiwano w dawnych czasach w zarządzie miejskim i w kancelaryi książąt cieszyńskich, i zwrócić jej uwagę na pisownię, zastosowaną do ówczesnego języka urzędowego, równocześnie zaś dać jej sposobność zapoznania się, choćby ogólnego, z formą wewnętrzną i budową tych dokumentów, które są najważniejszymi źródłami historycznymi i na podstawie których snuje się opowiadanie dziejowe.

Chciałbym być dać jej zarazem możność zobaczenia, jak wyglądał taki przywilej pod względem zewnętrznym, jak wiele pracy np. wkładano nieraz w spisanie takiego aktu, do którego przywiązywano ogromną wagę, ale załączenie do sprawozdania podobizny dokumentu, zwłaszcza kolorowanej, bo i takie się spotyka, wymagałoby znacznych wydatków, a na to środki, któremi Dyrekcyja na wydanie sprawozdania rozporządza, nie pozwoliły.

Akta podane poniżej pochodzą z archiwum miejskiego, w którym zachowało się ich niewiele — pierwszy z r. 1388, — ale w dobrym stanie. Skopiowałem je za uprzejmem pozwoleniem burmistrza p. dra Demla, któremu niech mi wolno będzie wyrazić na tem miejscu podziękowanie, należne mu tem bardziej, że praca moja w jego biurze połączona była z jego znaczną niewygodą.

*

*

*

Jakkolwiek Cieszyn jako miasto istniał już niewątpliwie w wieku XIII, to jednak przywilej zasadniczy otrzymał on dopiero w r. 1416 (akt I). W nim dopiero przyznał Książę Bolko mieszczanom pewne prawa osobiste, na mocy których mogli przekazywać swe mienie swoim najbliższym krewnym aż do czwartego stopnia pokrewieństwa, nabywać dobra ziemskie i niektóre inne uprawnienia natury publicznej, jak sądownictwo według prawa miejskiego nad wszystkimi dłużnikami, jak prawo milowe, na mocy którego w obrębie mili nie mógł być żaden rzemieślnik, jeżeli nie był mieszczaninem, ani też nie mogła istnieć żadna karczma¹⁾. Wtedy zatem miało już miasto prawo warzenia piwa, którego miało dostarczać wsiom okolicznym. Jakże to były te wsi, które musiały brać piwo z Cieszyna, o tem dowiadujemy się z aktów VIII i XXIV. W pierwszym wymienione są te, które odrazu przyłączono do okręgu cieszyńskiego, w drugim te, które później książę do tego okręgu zaliczył (r. 1608).

Prawo warzenia piwa miała tylko ta część mieszczan, która posiadała prawa obywatelskie w mieście w chwili, gdy książę nadawał mu ten przywilej. W r. 1547 otrzymali je od księcia Wacława także ci, którzy się osiedlili na gruntach dominikańskich, to jest mieszkańcy t. z. nowego miasta (akt XIV). Dalej już się liczba uprawnionych nie rozszerzyła. Że to prawo kwestyonowali właściciele wsi, którzy także chcieli warzyć piwo dla swoich poddanych, o tem świadczą 2 akta.

W jednym z nich (r. 1573) książę Jerzy lignicki wyjaśnia księciu Wacławowi na jego prośbę, że klausuli „mit allen fürstlichen Freyheiten“ w tytule posiadania dóbr rycerskich nie może szlachta rozumieć w ten sposób, jakoby jej wolno było warzyć piwo w swych posiadłościach i dawać do karczm ze szkodą dla księcia i dla miast²⁾. W drugim (r. 1548) książę Wacław użala się przed cesarzem, że Borek, właściciel Wędryni, warzy w swojej wsi piwo i każe je sprzedawać.

¹⁾ Akt ten przytoczony jest u Praska w tłumaczeniu czeskim (str. 169), a Biermann podał jego treść (str. 76).

²⁾ W ten sam sposób wypowiedział się o tej sprawie biskup wrocławski Kasper w r. 1573 na prośbę księcia Wacława. Opinia ta wpisana jest w książeczce z różnymi zapiskami.

wać, a to pomimo wyraźnego zakazu komisji cesarskiej, która wskutek skargi mieszczan cieszyńskich zjechała na miejsce i wraz z sędziami ziemskimi nakazała mu tego zaniechać. Borek nie tylko tego wyroku nie posłuchał, ale owszem założył potem jeszcze jedną karczmę i do niej dawał swe piwo.¹⁾

Miejsce na browar dał miastu książę Wacław na starym targu, tam, gdzie przedtem stały jatki mięsne, (akt XV), a przedtem jeszcze (r. 1545) darował mu browar, który dotąd należał do klasztoru (akt XIII).

O opłatach od warzenia piwa mówi akt V. Mieszczanie zgodzili się, że względu na pilną potrzebę księcia, płacić od każdej warki piwa po 1 złotym, ale książę przyrzekł, że będzie ten podatek pobierał tylko przez 2 lata. Jakiej wartości było to przyrzeczenie, widać z tego, że w 4 lata potem dawał znowu takie samo zapewnienie.

Miasto miało również prawo wyszynku wina, którego nikt inny prócz miasta nie mógł sprzedawać w mniejszej ilości. Dochody z tego miały, według aktu VI, służyć na naprawę murów i budowę ich tam, gdzie ich jeszcze nie było (w r. 1521), to jest na frysztackiem przedmieściu, ale wkrótce okazała się potrzeba użycia ich na inne cele. Miasto popadło w długi, a gdy nie było innego sposobu wybrnięcia z nich, wydzierżawiono wyszynk wina (r. 1583, a XXI²⁾) najpierw na 10 lat za 5000 talarów, potem (r. 1598, a. XXII) na 6 lat za 8500 t. Dzierżawcy utworzyli osobny cech winiarski, którego statuta potwierdził książę Adam Wacław w r. 1598 (akt. XXIII) a później ces. Ferdynand III (r. 1640) i Ferdynand IV (r. 1654). Oba te ostatnie dokumenty znajdują się także w transsumptach, które, na prośbę przełożonych cechu winiarskiego, sporządziła rada miasta Bielska i których wiarygodność stwierdziła pieczęcią miejską. W obu tych aktach przytoczony jest w całości przywilej Adama Wacława³⁾.

Do wyszynku wódki odnosi się dokument z r. 1627 (XXVII), w którym księżna Elżbieta Lukrecya prawo wyszynku jej przyznaje wyłącznie aptekarzowi.

Spraw rzemieślniczych dotyczą akta III, IX, XII i XVII.

Pierwszy z nich zawiera umowę zawartą między mieszczanami a masarzami, która miała zakończyć spór między nimi toczący się od dawna (r. 1488)⁴⁾. W drugim książę Kazimierz ustanawia wolny targ na mięso w każdą sobotę z zastrzeżeniem, że za to miasto będzie składać do komory książęcej połowę tych opłat, od których masarze byli obowiązani; Jan z Pernsteina zaś zarządził (r. 1544), że udział miasta w opłatach z tego tytułu ma wynosić 3 części, a dopiero czwarta spada na masarzy. Książę zaprowadził ten wolny targ na mięso, aby zapobiedz ciąglemu podnoszeniu cen jego, co już wtedy dawało się ludności miejskiej dotkliwie we znaki. Przeciw drożyznie zaś innych środków żywności skierowane było rozporządzenie księcia Wacława (akt. XVI, r. 1556), którem urzędnikom swoim i osobom

¹⁾ Aktów tych nie umieściłem z powodu braku miejsca.

²⁾ Dokument odnośny zawiera także obszerną instrukcję co do szynkowania wina.

³⁾ Nie umieszczono.

⁴⁾ Umowa ta wpisana jest także w księdze miejskiej, przechowanej w muzeum sądu obwodowego, p. t. „Wypis listu masarskiego“.

do tego postanowionym polecał rozstrzygnięcie wszelkich zażaleń w tej sprawie.

Akt XVII odnosi się do sukienników, zawiera przepisy co do wykonywania tego rzemiosła, mówi o obowiązkach cechmistrzów.

Stosunkiem miasta do szlachty zajmuje się akt XXVI, w którym książę Fryderyk Wilhelm, aby zapobiedz zmniejszaniu się ludności, nakazuje radzie miejskiej czuwać nad tem, aby Niemieszczanie domów w Cieszynie nie kupowali, i następny, gdzie księżna Elżbieta Lukrecya, powołując się na przywilej z r. 1523., nakazuje tym z pomiędzy szlachty, którzy mają domy w mieście, ponosić ciężary miejskie, jeżeli osobnymi przywilejami nie uzyskali uwolnienia od nich.

Wspomniany już dokument Adama Wacława z r. 1598 (XXII) mówi także o sprawie religijnej. W nim bowiem oświadczył książę, że ani w kościele ani w szkole nie będzie cierpieć katolików. Później, gdy zmienił swoje przekonania, zniszczył ten przywilej i dlatego Niemieszczanie postarali się o potwierdzenie go ponownie, z wyjątkiem artykułu o wierze, u cesarza Leopolda w r. 1665.

Ten sam cesarz pozwolił miastu, za wstawieniem się Kaspra Borka, barona na Rostropicy i Tworokowie, właściciela Ropicy i Grodziszcz, namiestnika Księstwa Cieszyńskiego, nadto wskutek prośby burmistrza i rady miejskiej, na urządzenie oprócz dotychczasowych 4 jarmarków jeszcze piątego na bydło, a to uwzględniając „die villfältige bey vorigen langwüthigen Kriegs Unruhen erlittene Drangsallen, außgestandene praessurn und beschwährlichkeiten“, a dalej i z tego powodu, że to sąsiednim miejscowościom i targom nie przyniesie żadnej szkody (r. 1657). Pierwsza wzmianka o jarmarkach pochodzi z r. 1475 (a. II). Wtedy Maciej, król węgierski i czeski, obdarzył miasto jarmarkiem nowym, a więc musiał się jakiś jarmark już odbywać, choć o pozwoleniu na to, a pozwolenie takie mógł dać tylko król czeski, w archiwum miejskiem żaden ślad się nie przechował. Później (r. 1581) Rudolf II cesarz, na prośby księżnej Sydonii Katarzyny, pozwolił miastu na urządzenie czwartego jarmarku w dzień ś. Andrzeja apostoła „s osm dny porząd zbiehlymy a freyunkem obyczeynym.“ Dotychczasowe jarmarki były jeden w dniu P. M. Gromicznej, drugi na „Świątki Swatodussny“, trzeci na dzień Narodz. P. M.

Z aktów XI, XVIII i XIX dowiadujemy się o niektórych urządzeniach miejskich, jak o bieleniu płótna na polach książęcych, o łaźni, którą książę Wacław pozwolił postawić na nowo, gdy dawna się spaliła, przy końcu ulicy Srebrnej (r. 1571), o ratuszu nowym (a. IV), o wodociągu, na który pozwolono miastu brać drzewo z lasów książęcych, tak samo jak na naprawę mostów. Od tego obowiązku starał się jednak zarząd komory uchylić. W archiwum znajdują się akta procesu prowadzonego z tego powodu w XVII w. Henryk Koziegiłowski, zarządca komory ciesz., nie chciał wydawać miastu tego drzewa. Miasto udało się ze skargą do cesarza, a naczelny zarząd dóbr kameralnych śląskich we Wrocławiu polecił zarządcy wydać drzewo już w r. 1660, ale regent nie spieszył się z wykonaniem tego i trzeba mu było przypominać; wykonanie jednak nastąpiło zdaje się dopiero w pięć lat później, bo dopiero z r. 1665. pochodzi dodany do aktów tych

wykaz ilości drzewa, należnej miastu. Według niego miało miasto otrzymywać przeszło 100 sztuk różnego rodzaju drzewa.

Dla dziejów sądownictwa miejskiego ważnym jest przywilej z r. 1539 (a/X), w nim bowiem cesarz Ferdynand nadał miastu prawo używania czerwonej pieczęci, a na podstawie tego mógł sąd ławniczy cieszyński wezwać na świadka każdego rycerza czy duchownego w sporach o ziemię i długi i obłożyć tego, któryby nie posłuchał, karą 10 kóp groszy.

Inne dokumenty w tem sprawozdaniu umieszczone zawierają już tylko przeważnie zatwierdzenia dawnych praw, przywilejów i swobód. Potwierdził te prawa, które nadali miastu poprzednicy, książę Kazimierz w r. 1521, i to dwukrotnie (a. VI i VII), książę Wacław w r. 1545. (a. XIII), księżna Elżbieta Lukrecya w r. 1626 (a. XXVII), Ferdynand IV i Franciszek II w r. 1798. Zatwierdzenia takie otrzymywano od wszystkich panujących, ale nie wszystkie się przechowały. Że niektórzy książęta nie robili tego bezinteresownie, świadczy o tem akt VII. Wtedy bowiem mieszczanie „z wdzięczności“ za potwierdzenie nie tylko darowali księciu całą sumę, którą im był dłużen, ale nadto dopłacili mu 260 złotych, i uiścili osobno wysoką należytość (24 złr.) za wygotowanie dokumentu. Hojność ta zasługuje na uwagę tem więcej, że okupienie zatwierdzenia aktu bynajmniej nie chroniło mieszczan od zamachów na ich prawa, owszem nawet zachęcało do nich.

Omówione przywileje brzmią w następujący sposób:

I.

1416. In Gotis namen Amen. Alle ding, dy dirkant werden uff ey-nen gemeynen notcz und fromen, zu besserunge eyns yczlichen men-schen und eyner ganczin gemeyne, ist wol notdorfft und gut, das dy zu ey-me ewigen gedechtnis mit briffen befestend und bestetigit wer-din, dorumb Wir Bolko von Gotis gnaden Herzog in Slizen, Hre zu Tesschin und ztu Grosenglow etc. bekennen und thuen kunth offentlich und ewiglich in desim briffe allen, die en sehen, horin adir lesin, das in unsir und der unsern Keigen-wortigkeit gestanden habin unsir libin getrawen Burgmeyster und Rathmannen unsir Stadt Tesschin und haben uns demutiglichen gebethin, das wir sy und alle dy gancze gemeyne des folkes won-haft daselbist ztu Tesschin, dy yczunt do seyn adir ymmer in ztu-kunpftigen tzeiten do seyn werdin und alle iren kynder ere erbin und rechte nachkommen und sust alle, dy in erim Stadrechte sitczen und sitczen werdin und dorztu gehorin adir gehorin werdin, dorch got und ires ewigen dinstis willin von sundirlichen gnaden geruchten ztu begnadin in sulchir mase, als hernach geschrebin steet, vornemlich das alle ir guth und habe, is wer beweglich adir unbeweglich, farnde adir unfarnde, das sy in iren Stadrechtin habin adir ymmer habin werdin adir czinse, dy sy habin adir habin werden uff wedirkewffe yn unsern landin uff unsir Mannen guttern und dorffern adir off Stetin ynwenig adir auswenig unsir lande adir wy sy dy habin werdin, ewi-glichin sulden lassen erbin, sterbin und gefallin von ey-me uff den andern, der em allirnehste geborin sey, is wer Mannes adir Weybes

geslechte mit ynnehaltung des fyrden geledis, als sich man und weyp ztu der ee genemen mogen und als sich eyner dem andirn adir eyne dem andern mit guter erbir beweysunge und wissenschaft der Stete und dorffer, do dyselbin geboren seynd, allirnehste ztu finden und moge gerechin können, dy ztu iren Stadrechten sitzen und gehorin, sundir noch dem firden gledi gerechent sal dy mogeschafft ausseen und ende habin und wir unsern erbin und nachkomen Fursten sullin dornoch unsirs furstlichen rechtis gebrawchen; des so habin wir, angesehn ire bethe und willige dinst, dy sy uns yn langen uud vorgangen czeytin getan habin und noch in ztukunpftigen czeyten ewiglich thuen sullen, der wir en ztu thuen wol getrawin und haben sy von sundirlicher gnadin von furstlicher macht mit rechter wisse und guttim vorrathe unsir eldisten Mannen gnediglich dirhort und habin sy begnad und begnadin incrafft dies brifis volkomlichin mit sulchin anfellin in allen stucken, puncten und artikln und sust in allir mosse, als obene geschrebin steet, dy selbin anfele en ztu habin ztu haldin und ewiglich besitzen und in iren notcz ztuwendin, als sy allir bequemste wirt dunken gerathen seyn, iduch also das man sulchin anfal unserm lande ztu Tesschin nicht aphendig mache noch entphremde. Sundirlich behaldin wir uns und unsern nochkomen fursten, ap wen eyn Burger adir ynwoner unsir egenanten Stad Tesschin erbgutt kewffen wurden und kewften, dy ztu lehen gingen adir ym erbrechte legin, das dy nicht weiter erbin und komen sullen, wenn noch des landes rechte und gewonheyte. Auch begnadin wir unsir egenanten Stad Tesschin, das wir en gebin vor eyn recht ztu habin und volkomlich ztu gebrawchen und ewiglich der Stad ztu notcze und fromen, nemlich wenn eyn lantmann, lantfrawe, Gebawer und Gebawerin eyne Stadmanne schuldig ist, das her ztu em vozcerit had mit essen und mit trincke adir em mit dem mase vorgetragen adir mit der ele gemessin had, das derselbe lantmann, lantfrawe, Gebawer und Gebawerin sulchem Stadmann ym Stadrechte und ym Stadgerichte umb sotene schulde antworten sal adir mag en in der herbirge mit dem rechte umb seyne schulde vorbitten. Auch sal dy vorbenante Stad Tesschin habin haldin und besitzen ewiglich ungehindert von uns und von eynem ydirmann, das ist vyweide, welde, possche, greniczen, dy sy von aldires gehabt habin und ztu der Stad gehorin und dorztu das guth und dorffeleyne mit namen Elgoth, das man andirs nennet Burgerdorf, vor der mebenanten unsir Stad Tesschin gelegin mit renten, genissen, czinsen, gulden, notzen, wesin, posschen, weldin, ackern, gearn, und ungearn und sust mit allir zugehorunge gros und cleyn, keyns ausgenommen, dy ztu dem obenbenanten dorffeleyne gehorin adir gehorin mogen, in den greniczen, melern und reyen, als es von aldires ausgesaczt gelegin und umbfangen ist und von andern gutteern gesundirt in deme rechte, als sy is bey unsern forfaren und bey uns bis do hir gehabt gehaldin und besessen habin. Auch wellin wir, das sy vor eyn recht und gewonheyte habin, das keyne czeche undir en newe wilikör machen noch orden sal an der Rathmannen wisse und willen. Auch sollen dy Rathmannen wedir den gemeynen notcz und wedir dy gemeyne infrucht thuen noch finden, dirdenken noch machen Item wir wellin, das keyn hantwrgman inwe-

nig eyn meyl von der genanten Stad Tesschin wonen sal, usgenommen Reveler adir altbussir und Smede, dy woffen scherffen, noch keyn kretschem noch brotbenke noch fleischbenke noch Sneydir sullin seyn yn eyner meyle, is en wer denn das ymand sulche hantweg mit rechte do gehabin mochte.

Item wir wellin, das eyn yczlich, der anderswo wonet adir eyn auslendir ist und yn der Stad adir mit der Stad Tesschin czinshaftige erbe hat, das derselbe ztu den erbin czien sal und do wonen adir dyselbin erbe vorkewfen. Item wer do frelich adir mit unrecht em ztuczewhet adir ztu eigent und ztugeczogen had dy ding, dy unsir egenanten Stad angehorig, als viweyde, welde, possche, greniczen adir ichtis derleye und andirleye und in deme dirfunden und obirwunden wirt, der sal es der Stad wedir abetretin und wedirgebin und dorzu das der Stad abeegin. Item obir das alles begnaden wir unsir libin getrawen Burgermeister, Rathmannen, Inwonern und dy ganzce Gemeyne, als obengeschrebin steet, unsir mebenanten Stad Tesschin, das wir en bewerit und bestetigit habin, bewerin und bestetigin incraft des briffes alle ir recht, bussen, Freyheiten, satczungen, willikorunge und gewonheiten, dy sy von gewonheit adir rechtis twen von aldirs bey uns und bey unsern vorfarn gehabt habin, die ztu habin und ztu haldin und ztu erm notcze und vesin volkomlich und ewiglich gebrawchin, idach unschedlich unsern furstlichen und auch unsir Foytey doselbist ztu Tesschin rechtin und bussen. Und das alle dese gabe, bewerunge, bestetigunge von uns und von allen unsern nochkomelingen ganzc stete und feste unvorserit und unvorbirchlich bleybe und gehaldin werde, habin wir desin briff geheysen schreibin, vorsigiln und bestetigen mit unsern anhangenden Ingesigil. Gegeben ztu Tesschin am Freytage vor dem Suntage, als man in der heiligen kirchin pflegit ztu singin: Esto mihi, noch Cristi geborth firczenhundirt Jor und dornoch in deme sechczenden, doby zugeczugen seynt gewest unser libin getrawen her Sobke Cornicz, unsir Rath, her Mikolayke von der Blottenicz, unsir Marschalk, Michalke von Friedrichsdorff, hewptmann zu Tesschin, Pyntlath Cornicz Borzhy von Kasschicz und Nicolaus Cantor ztu Grossen glogaw, unsir hoffcappelan und Schreybir, dem desir briff wart befolin.

Pieczęć

II.

1475. My Mathyass, z bozy milosty Uhersky Czesky etc. Kral, Margrabie Morawsky etc. Znamo czynime tiemto listem wssem wuobecz, ktoz gey uzrzye neb cztucz uslyssye, ze przedstupiw przed nas oswiczeny ugecz a wierny nass mily Przemek, knize Tiessinske a welikeho Hlohowa, a pilnasty nas prosil gest, abychom miesteczko gehu Tiessyn jarmarkem nowym obdarowati milostiwie raczili. My k gehu snazney a šlussney prosbie, a pro wiernu a ustawicznu sluzbu, kteruz nam czastokrat nad gine okazowal, znamenagicz take, ze mnoha miasta tim wicze se wyzdwiहुgy, a k wietssy slawnosti przichazegy, czim wicze w nich gest obchoduow a kupecztwy, dali gsme, a moczy nassy kralowsku, iakozto knize a pan Slezsky, timto listem obywatelom swrchu dotczeneho miesteczka Tiessyna ninieyssym y bu-

duczym plnu moczu nowy jarmark tu w miasteczku gmieta a ustawiti, kteryzto y my timto listem moczenie usazugem, a z nowu dawame takowym obyczegem, ze po dany listu tohoto den swateho Blazega naiprw przissty ten jarmark poczieta se, a potom kazdy rok na tyz den swateho Blazega wiecznie bez przerussenye gmieta byti gma, a gehu swrchupsany miasteczka Tiessyna obywatela poziwati moci swobodnie budu tiemz wssiem obyczegiem, iakoz ginych iarmarkuw gim skrz przedky nasse nadanych gsu poziwali a poziwagy, zadnych swobod ani praw, ktereckoli przy ginych iarmarcziech magy, gim w tomto neumenssugicz. Tomu na swiedomye nassi peczet kralowsku kazali gsme przywiesiti k tomuto listu. Dan w Brnie, w niedieli po hodu swateho Ambrozioho, lletu od syna bozieho narozenye tisczieho cztirsteho sedmdesateho pateho, kralowstwy nassich Uherskeho etc. osmnadcztego, a Czeskeho ssesteho lethu.

III.

1488. We gmeno Buoze amen. K wieczney pamieti. My Kazimir z buozi milosti kniezie Tiessynske etc. wssem nyniegszym y buduczym tiemto listem oznamugem, ktocz gey uzrzy neb czutuce slisseti budu, ze znamenawsse niektere roznicze a rosterzeny miezy Oppatrnymy Mieszczeny nassymy Tiessynskymy s gedney a Czechem Masarskym tohoz miesta strany druhey, wiernymy nassymy milymy, chticze to w gednosti uwesti a mezy nymy, kterak by sie zachowawati k sobie gmyeli, ustawiti, obiczegem dulepsanym ulozily gsme: nayprwe list, kteriz gmagy masarze przy gehu moczy zostawugem, a czo tam bylo obmiesskano aneb z nieho ne mohlo dostatecznie biti wyrozumyeno, to tiemto lystem wipysugem. Jakoz stogy w giech listie, ze maso ma biti w sobotu o nesporech prodawano; tak cziniti magy od S. Michala az do prowadny niedieli, pakly masarzom bez sskody; tehda y od prowodu az do S. Michala mohu prodawati to bud przy gich woly. Take masarze, czo kupy na jarmarczech ktory z miesschen a neb na terhech, a zwlastie zde w Tiessynie w czilech usazenych, gmagy gym biti, a kdiz sie przihody, zeby kto zadal w sobotu, y to gmagi ucziniti za gich pienieze, a ten, komuzby potrzeba bila, nemohlyby sam sobie masarze zgednati, ma ku Czechmistrzowy giti w czas przed nesporem. a gehu prositi, aby gemu ukazal, kteryby prazneyssy byl, a tomu masarze rozkazal za gehu pienieze zabiti, a to do nessorow neb po nessorzieh; w sobotu any w wigily appostolsku od nessorow a urczitich swatkow zadnemu biti ne magy any take w zadny swateczny den kdy swieti, krom sobie na masnycze; paklyby bezelsty toho dospiechu na ten czas negmiely, tehda magy to oznamyti, pro ktery potrebu, aby sie uznalo uprzymost a ne ffortel; gestlyzeby pak ffortelnost uznana byla aneb sobie wolnie kto biti nechtiel, ten, ktoby biti nechtiel, a Cechmystrz gemu rozkazal, aby do Czechu gich cztiri funthy wosku propadl. Pakliby Czechmistrze toho opatrziti nechtieli, a na nych to zesslo, aby hrzywnu ten czech na miasto propadl. Take iakuz masarze w listu swem magy, ze zadneho dobiczete nedostateczneho biti nemagy, tak se zachowati gmagy, paklyby prze bila miezy tiem, ktoby zadal dobiczete zabiti, a masarzmy

o nedostatecznosc Starssy miasta, Buoha a sprawedlnost przed sebu magicze, to miezy nymy uzaati gmagy, a iako ony pod summenym rozkazy, toho sie obie stranie drzeti magy.

Take zadny any miessczeny any masarze zde w Tiessynie zadneho dobitka ne magy gynde kupowati nez w czilech usazenich w listu prwnym, wygimagicze u miessczen zdeyskich aneb w tiech dwu mlynu nassich u miasta. Weprze aby kazdy wedl a neb wezl na czile usazene; paklyby kto to ucziniti smiel, tehda aby take na miesto trziczeti kopp ssydelow propadl. Take y kazdy z miessczen moze w zemy nasse kupowati weprze ku kermeny obiczeynemu a ne gyneho dobitka, poniewadz takowa wiecz ku obecnemu dobremu slusse a ku spyzi miasta. Ktoz wezmie iakowe dobitcze w dluhu swem, magy gemu biti, iako list gich ukazuge; paklyby kto rzekl, ze w dluhu bere, a tak w uprzymosti ne bilo, a to nam przeswieczono bylo, aby na miesto wyny propadl hrziwnu. Take kdyz kto dobitczy kaupy na sie neb na towarzisse, gedno neb wiczey, nemagi masarze sie wymluwiti biti, proto ze towarziss przitom nebil, bud w nasse zemy na trhach neb gynde, nez biti za gich peniezi gmagi; paklyby tam na towarzisse ne kupowal, nez zde potom prodawati a deliti chtiel, toho cziniti nemagi; pakliby to kto czinil, a to nam uznano bilo, aby take na miesto wynu propadl hrzywnu.

Take masarze, gdy dobitcze zabigy, magy, kdy maso do iatek nesu, kozy sebu wzeti a przy masu wyloziti; kaupili kto, dokowadz tam s masem sedy to bud pakly ne kupi, kdy maso zberu domow geducze kozy wzeti mohu, a nechtieli gie zase potom nesti, toho powinny neysu. Take zadny masa w pitlech any bez pitly nema kupowati od sedlakow taynie any zgewnie masarzom ku sskodie; iestli zeby kto w tom nalezen byl, tehda ma na miesto wyny propadnuti piet hrzywen, a w tom gemu miessczenie zadne miti ukazati negmagi, a maso ma byti do ssyptale dano, a ten kto by prodawal, gestly ze wssy, na nas ma wynu biti, pakliby stoho miasta, tehda na miesto; pakliby kto rzekl, ze mu czti a darem dano bezewssy zaplati, ma to przed starssymi miasta prowesti a pokazati tak, iako by gemu starssy nalezly.

Maso magy masarze sprawedlywe prodawati, newtiskagicze chudyny; pakliby sie komu draho widzielo, ma ku Czechmistrom giti, a gym ukazati, aby ono toho dohledly, zeby sie sprawedlywe dalo; paklyby ony toho ucziniti zanedbali, magy to Starssym, kto kupyl, ukazati, a ony jako na sprawedlnosti przysazny magy uznati, aby se chudemu y bohatemu sprawedlnost dala.

Myto od biti tak brati magy, iako gich list swietssy, wygimagicze ktoreby dobitcze za hrziwnu kupeno bylo neb wisse, od toho po dwu grossy brati magi, a kdy weprz ktomu kilbasu takowu a ne wietssy nez yako gospodarzy dielagy, newybiragicze gyne wieczi wssieczky, iako w listie w prwnym stogy, tak zachowano biti ma, a Starssy magy ty wsseczky wieczy swrchupsane tak sprawedlywy sprawowati a rzediti, iaknoz su przisahli sprawedlnost wissti a krziwdu tepity, aby w nyczem strannen ne bily shledany, kterichto wieczi a artikulow swrchupsanich moczy listu tohoto potwzrugem, a pro lepssy gistotu a

swiedomy nassy vlastny peczet k niemu zawiesiti gsme kazali. Genz den a psan na Tiessynie w utery przed St. Walentynem, leta buoziego 1488.

IV.

1496. My Kazimir z bozie milosti knize Tiessinskie a welikeho Hlohowa, haytman horny y dolny Slezy etc. Oznamugem tiemto listem przedewssemi, ktoz gey uzrzie aneb czutcze uslyssy, ze gsme prodaly, a moczy listu tohoto prodawame duom nass kniezeczy, kteryz gmame w Tiessynie, stary y nowy, kteryz lezy u klastera horniho, u sameho kerhowa, w tiech mezech a hraniczech, w tey ssyrokosti a dluhosti y stiem placzem, czo za tiem domem lezy y s gynym wssem przislussenstwym malym y welykym, nycz newygimagicze any pozustawugicze, bezewssech poplatkuw, kterakby koly gmenowany biti mohly, stu wsseczku swobodu, jakoż gsme gy samy y z przedky nassymy gmiely a drzely, Opatrnym Burgmistrowy, Radie y wssey obczy Tiessinskey nyniegssym y buduczim, a to wiecznie a diedicznie za dwieste a za deseth zlatih, ktereż gsme od nich zaplaczene przigali tak, ze ony steho domu magy Rathuz udielati, yako naylepe wiedzy a rozumiegy, gine wsseczke sobie ku uzitku obratiti, wysaditi, nagimati, yako naylepe wiedzy, stelka dwie jatcze tam magy w tym nowym domu ukazati, gednu ssewczom a druhu pekarzom; a poniewadz ony steho domu Rathauz udielati magy, tehda ten Rathauz stary na rinku w prostrziedku y gine staweny wsseczko ma zborzeno biti, a ne mamy my any potomkowe nassy any zadny gyny na tom placzy nycz stawiti nez ma prazdny a swobodny wzdiczky biti, wigimagicze sklad solny, ten mame gmieti tu u zdy klasstersky tak ssyrok y prostrany, pokudz potrzeba kaze; ktomu gsme tiemz miessczanom pastwysk tu przed Tiessynem wedle gych prwnych pastwysk prziczinily, a wiecznie przidaly, a moczy lista tohoto wiecznie przydawame, pocznucze od potoka teho, na kteremz nasse ribniczky gsu az zasie k miestskym pastwiskom, yakoż toho znamena a kopcze wysupany gsu, ktomu tam rzadu wsseczko až do kalembiczky hranicze. Kterymzto wssem wieczem na potvrzeny a lepssy gistotu ktomu listu peczet nassy kniezeczy zawiesiti gsme kazaly s nassim gistim wiadomym a wuoli. Dan na Tiessynie w utery przed Swatem Wawrzinczy, leth a od narozeny syna Buoziego tysyczieho cztirczisteho dewaddesateho ssesteho poczitagicze; a przy tom gsu bily Slowutny wierny nassy mily Wawrzinecz Hluboczky, Starosta nass Tiessynsky, Jan lwyk z Ssonowa, Petr Drzesky, a Gindrzych z Czechowicz, kanclirz nass; Psan ruku Pana Czela z Czechowicz

Pieczęć.

Kopię tego aktu na prośbę burmistrza i rady ciesz. sporządziła rada miasta „Nowego Gieczyna“ i wiarogodność odpisu stwierdziła swą pieczęcią r. 1611.

V.

1514. My Kazimir etc.

Znamo czynime etc. yakuoż nam Mudrzy a Opatrny Purgmistr a Radda y wsseczka obecż Miasta nasseho Tiessinskeho, wierny nassy mily, na zadost nassy, a k nassy pilney potrzebie, z dobre wuole

swe, negsucze toho uczyniti powinny, k Berny swolili od kazdeho waru pywa po zlattem za dwie letie daty y znagicze my od nich takowu w potrzebu nassy powolnost, nechciecze, aby krze takowu wiecz na buducze czasy yaku obtiznost nesti mieli, toto gim slowem nassym kniezeczim a moczy listu tohoto przirzekame, ze my any buduczny potomkowie nassy takowu Berny od gmenowanych Miesstian Tiessynskich nyniegsich y buducznych zadati a brati negmame nyny y na wieczne czasy. Tomu na swiedomie nassy własny peczet ktomuto listu zawiesiti gsme kazali. Genz gest dan a psan na Tiessynie w Niedieli przed hodem Swateho Philippa Jakuba letha 1514.

W 1518 książę ten dał znowu takie same zapewnienie, więc zapewne przez późniejsze 2 lata znowu pobierał.

VI.

1521. My Kazimir etc. a my Waczlaw z teeż Bozie milosti kny-eze T. a w. Hl. etc. syn tehoz kniezete Kazymira.

Znamo czynime tyemto listem wssem wobecz, ktoz geg uzrzy a neboli czuczny slyseti budu, zie gsau przed nas przedstupili Mudrzy a Opatrny Purgmistr, radda a niekterzi miesstanie od obcze miasta nasseho Tiessina knam wyslany, poddany nassi mily, oznamugicze a ukazugicze nam, kterak magi niektera gista privilegia, swobody a wysady od przedkuow nassich knizat Tiessynskich, prosycze nas se wssy pokoru, abychme gim, erbuom y buduczym gegich tiech privilegii, wysad, swobod, a staradawnych zwyklosty z milosti a lasky nassy kniezietske listem nassim potwrditi, a ktomu niektere ginee dalssye milosti a obdarowane uczyniti raczili.

My pak, znamenawsse gegich slussnu a pokornu prosbu, pro lepsie a uzitecznee obecneho dobreho nadepsanego miasta nasseho Tiessina, k zadosti a prozbie gegich, gsme se naklonili, a s dobrym rozmyslem a raddu wiernych nassich milych, moczy nassy kniezetsku, yakozto kniezata Tiessinska Purgmistru a Raddie y wssye obczy nynieyssim y buduczym miasta swrchupsanego Tiessina Erbom a potymkom gegich y wssem giny, genz w gegich prawie miestsem sedy aneb sedieti, a ktomu przislusseti budu, wssech privilegy, swobod, wysad a listy, bud kniezetem Bolkem a neb Przemkem aneb gynyimi kniezaty Tiessinskymi, przedky nassimi a neb y nami przodkom gegich, a gym danych a wysazenych y nadto prawa gegich miestka y rzrzenie a praawa poddaczye, kterez na niektere oltarze magy y wsseczky zahrady, kterez z staradawna k miestu a w praawie miestsem zalezye y sycze gine wsseczky wieczy gegich jako pastwiska, krumty, a miestske diedicztywe y wsseliyakee starodawnee zwyklosti a zachowane potwrdili gsme, a moczy listu tohoto potwruzgem wessem gegich znieny, zachowany a polozeny, slowieh, punktiech, artykulech a klausulech tak, yakoby tuto slowo od slowa wsseczky wepsani, wytisstieni, wysloweni a polozeni byli, bezewsseho umenssenie, chtiece tomu, aby oni gich s diediczy a buduczimi swymi potomky a obywatelmi miasta nasseho cziaso rzeczenego Tiessina w prawie gegich przisediczym poziwali a poziwati mohli, tak a tyem obycziegem, yakozto przedkowe gegich a to nynie y na wiecznee cziasy bez na-

ssye y buducznych nassich potomkuow knieząt a panow Tiessinskich y urzednikow nassich y ginych wssech lidy wsseliyake przekazky. Tyto nadto potwierzeny dalssie milosti a obdarowanye cziaslopsanym purgmistru a Raddie y wssye obczy nyniegssim y buduczym miasta nasseho Tiessina diediczom a buduczym gegich potomkom cziniecze, yakoż gsu miesztianee nassi Tiessinssty winny ssenk mieli, a geho poziwali na opravowany miasta a obecznego dobrego, a gim gsme toho, hlediecze na potrebu a chudobu miasta swrchupsanego Tiessina, przali, chticze wzdy tomu, aby se teez miesto nasze lepssilo a opravowano bylo, budto na branach na staree miestskee zdi y tudiez ta nowa zed menssi, kteruz u frysstaczkee brany myesto parkanu poczali gsu miesztianee nassi Tiessinssti stawieti rok od roku w cziasu zbiehlem buduczym az wokolo miasta wyzdiena a wystawena byti mohla, nadepsanee ssenkowanie wina a uziwany toho tymz cziasorzezienym Purgmistru, Raddie y wssye obczy nynieyssim y buduczym miasta nasseho Tiessina diediczom a buduczym gegich k takowemu staweny, opravowany a miestskemu uzitecznemu a dobremu y sycze k gegich wssem miestskym potrzebam z milosti a ssiedrosti nassie kniežetske tyemto listem nassim nynie y na wieky przegeme a dopausstiemie gim takowee ssenkowanie wina mieti, drzeti a poziwali na miestske lepssie a stawenie, yako sweho diedicznego a wiecznego užitka a pozitka, a to bez nassie y buducznych nassich knieząt a panow Tiessinskich y ginych wssech lidy wpadu a przekazky nynie y potomnie. Wssakz kdzby miesztianie nassi tiessinssti tu menssi zed myesto parkaanu giz pocztu przed se stawieti chtieli, zie lidee zemannssty y wsseczka zemie podle starodawnego zachowanye a swolenie, yakz gsu powinnowali powozy cziniti, k parkanu przedse powozowati magy kamenie a drzewie k wapnu ku wystaweny tee menssie zdi na myestie parkaanu. Taake gim tuto milost czinime, gestlize by kto koliwiek budto rzaadu a stawu rytierskeho aneb miestskeho czlowiek aneb ktore koliwiek ginee powahy, od datum listu tohoto giz pocznucze, w miestie nassem Tiessinie duom sobie kupiti a geg mieti a drzeti chtiel, tomu koniecznie chcime, aby takowy duom ne mohl zadnym ginym prawem drzeti, mieti a kupiti, nez toliko w prawie miestskem, tak aby geden kazdy czlowiek takowy bezewssie odpornosti omluwi poslussenstwie starssim toho miasta, pokudz po Winnost a gegich miestska zwyklost ukazuge, powinnowat byl cziniti y tudiez ksossy roczny, minczgelty, wachgelty, bernie, kdzby na nie ulozena byla y wsseliyake podatki a dawanie wydati a platiti, take wachy y brany osazowati y gine wsseczky po Winnosti a obtiznosti podle miasta a s miestem w zhuoru y na duol, yako giny kazdy gegich saused, nesti a cziniti. A paklizby se ktoz koliwiek takowemu nassemu obdarowany protiwil, a tak se podle miasta nasseho zachowati nechtiel aneb proti tomu od buducznych a potomkuow nassich knyezata panuow Tiessinskich yakowee ginee nadanie a obdarowanie, totizto list wolny a swobodny od niekterych aneb otewssech podatkuow a platuow nassich y tudiez miestskich po Winnosti na ktery koliwiek duom sobie wygednal a obdrzel, ze takowy list tomu nassemu obdarowany na odpor a sskodny byti nema, nez ge wsseczky tyemto listem nassym morzime, zdwihamé, kazyme, a w niwecz obraczugeme, tak

zie miesztanie nassi tiessinssty nynieysy y buduczy gednomu kazdemu takowemu tyemto listem nassim toho hagiti braniť a zpierati mo-
hu, a mocy budu, a to tudy, aby nam y buduczym nassim na pla-
tyech, duochodech nassich y wssemu tomu miestu neschazelo, a
umensseno ne bylo, nez radiegie nynie y na potomni czas rozmnože-
no. Take gsme tuto dalssi milost nadepsanym miesztianom y wssem
obywatelom miasta Tiessina y buduczym gegich uczinili, a tyemto
listem czynime, aby zadny czyzozemiecz miestu a miesztianom nassim
Tiessinskym ke sskodie, kteryzby w prawie miestkem a w tom miescie
osobu swu snimi nesediel, a obydlenie swe zde nemiel, a s miestem
yako huorny y dolny sused gegich podatky a postupu neczinil, sukna
wsseliyake, ballu a neb polubally rozwarzawse rozdielnie postawy
kromie yarmarkuow wysazonych zde ne prodawal y tudiez herynky
tunami, wygimagicze sukno ballami aneb poluballemi, nerozwazugicze,
a herynky lasstem a nebo polulasstem, to budu moczi uczyniti a pro-
dawati gineho czasu kazdeho, kromie yarmarkow, nez zdeyssim Tie-
ssinskym obywatelom y ginym wssem poddanym nassim obywatelom
knizetstwie nasseho Tiessinskeho budu mocy bez hyndrowanie pro-
dawati rozdielnie postawy sukna, a herynky tunami. To to mieti
chcyme, a na wiecznost od nassich miesztian swrchugmenowanych
zachowano a neporussitedlnie zdrzano byti, kdyz by koliwiek stara ra-
dda z urzadu sweho wysesti, a nowa radda zasesti miela, aby stara ra-
dda zewssech rocznich przigmow a wydany, gessto ksobie przigimali
a zase wydawali, poczet dostateczny a prawy nowee raddie a przitom
foytowi, lawnikom y wssem czechmistrom uczinili pro uzitecznee obe-
cznieho dobreho y tudiez pro uwarowanie zmatkuow ruoznicz y u-
stupkuow wsseliyakych. Teez chcyme tomu, aby zadny w miescie na-
sssem Tiessinie piwa newarzil a nessenkowal aneb zwarziiwssy ginam
odbywal a prodawal, nez ten, kteryzby w miestkiem prawie sediel,
a podle miasta wsseliyake powinności nesl, a czynil, wygimagicze ty,
gessto by na to z staradawna cd nas a neb od przedkow nassich
obdarowanie a swobodu mieli, teez wygimagicze mnichy a duchowne
lidi k swe vlastnie domowee potrebie a do domu sweho a neb
mlady kniez na nowu mssi, kteryzto podle starodawnee zwyklosti
starssye miasta nadepsanego o to nawstiewiti ma, a name to wznesti.
Przitom koniecznie take mieti chcyme, a tyemto listem nassim wssem
przykazugeme, aby zadny czlowiek ktereho koliwiek stawu a neb rzaa-
du ryby y ginee wieczy, gessto k ziwnosti lidske k trhu do miasta
nasseho Thiessina nesu, przed miestem mezy stodolami a zahradami
aneb na branach zasazugicze a zastupugicze neskupowal, wynimagicze
na zamek a k dworu nassemu, nez aby do miasta k prodagi neseno
bylo, pod nassi winnu a prziesnym trestanim, ktoz by koliwiek w tom
nalezen byl, a gednoho kazdeho takoweho wystupneho przed nas mie-
sstianee nassi Tiessinssty ukazati, a nam gey oznamiti magy, pod uwa-
rowaniem nasseho hniewu a nemilosti, aby tu w miescie chudy y bo-
haty k ziwnosti swe bez takowych utiskuow mohl nagiti, kupiti, a pod
nami se tyem lepe ziwiti. Tomu na swiedomie a pro lepssi pewnost
a zdrzenie toho wsseho My swrchupsana kniezata peczieti nasse wla-
stnye ktomuto listu s nassim gistym wiadomim kazali gsme przywiesiti.
Genz gest dan a psan na ffyrstatie, w utery po hodu Swateho Jana

Krztitele bozieho, Leetha bozieho tysyczeho pietisteho dwadzateho prwnieho pocztagicze. A przitom gsu byli Slowutny wierny nassi mili. Jan Czielo z Czechowicz, kanczlerz nass, Sstiasny Mossowsky, na ten czias Starosta nas frystaczky, Jan Borek z Stanislawowicz, Krystof Sobissowsky z Ssynowicz, a Mellichar Prus Bakalarz z Tiessina, kaplan nass, genz tento list w poruczienstwi miel. Psan ruku Waczlawu Gizrzyka Cziecha, rzeczenieho Gehniatko, pisarze nasseho na fryssthatie.
2 pieczęcie.

VII.

1521. My Kazimir z buozie milosti kniezie Tiessinske a welikeho Hlohowa Naywyssy Haythman whorny Slezy etc. Znamo czynime tiemto listem wssem wobecz, genz gey uzrzy aneb czuczislyseti budu, yakuoż gsme y z synem nassym millim kniezetem Waczlawem purgmistrowy a Raddie y wssy obczy ninegssy y buduczis miasta nasseho Tiessyna obdarowany a swobody y tiudiez staradawne przislussenstwy, prawa a wsseligake zwiklosti y sprawedlnosti, genz magi od Oswiechenego kniezete a pana pana Bolka etc. slawne pamieti y od ginich kniezat Tiessinskich przedkuow nassich millich, listem nassim z nassy y syna nasseho swrhupsanego wysutymi peczetmi, z milosti nasse kniezetske potwrdili, a nadto gyne nowe obdarowany a swobody pro rozmnożeny obecneho dobrego miasta nasseho wissrzczenego na wieczne czasy daali, yakuoż pak nass takowy list gimz miestianom nadepsanym od nas y od syna nasseho dany w sobie wsseczko zgewnien a swietlie wyslowuge, ze tyz purgmistr a Radda a miestianie nasse Tiessinsky, znamenagicze nassy milost a lasku, keriz gsme gim yakozto poddanym nassym takowim potwrzenym a obdarowanym wokazati a ucziniti raczili, chticze toz proti nam yakuożto proti panu swemu se takowego obdarowany wdieczny ukazati, wsseligiaky peniezity dluchy, genz gsme gim gyz niegaku drabnu summu rok od roka od nych k potrzebam nassim pilnym wypoogczugicze toho powinowali a dluzny bily az do datum listu tohoto czuczis, wsseligiakym obiczegem mymo se paustili, a nam y erbom nassim na wieczne czasy do koncze odpaustili. A gestie nadto pro ukazany wietse wdiecznosti nam gsu peniez hotowich darowali aneb ssenkowali dwie stie a ssesta-ssestedesethe zlatich na minczy, a ktomu nalozili na poczty nam y synu nassemu y do cancellarzy od listu cztiri a dwaczeti zlattich, wsseczko po trzech wierdunczech za kazdy zlaty pocztagicze; pak pro uwazowany wsseligiakeho podeizeny aneb pomluwy, chticze sie w tom niny y na potomne czasy proti gednemu kazdemu opatrziti, prosili nas purgmister a Radda miasta nasseho Tiessyna z wssemi przysaznymi y muzmy obecnymi, abichom gim toho wsseho nasse listowne swiedomie daali; my pak k gegich slussne prozbie gsucze naklonieny, to gsme uczinili, a tych wssych wieczy swiedomy dali, a tiemto listem dawame niny y na potom. Tomu na swiedomy peczet nassy vlastny ktomu listu sme rozkazali przywiesiti. Dan na ffristatie w utery po hodu s. Jana Krziteli, Bozieho, Lieta Bozieho Tisiczeho pietisteho dwadzateho prwnieho pocztagicze.

VIII.

1523. My Kazymir etc. Znamo czynime tymto lystem wssem wuobecz, genz geg uzrzy aneb czutuzi slissethi budu, ze znamenawsse ruoznicze a nesnaze miezy Rytirstwem nassym a lidmy gegich s gedne a miezy miesty nassimy strany druhe, czo sie ssynkowany pyw w krczmach a we wsech doticze, tak ze niekterzy lyde, kteriz k zamku neboli k miestu Tiessynu przislussegi, z ginich miest nassych y take hostinsky pywa wozily a ssinkowali ke sskodie temuz miestu nassemu Tiessynu y chticze takowich nesnazy miezy nimy przetrhnuti, uczinili gsme spuosuob a zrzieny, ktore wsy Tiessinsky pyw uzywati magy k ssinkowany, a od gynud na senk zadnych pyw woziti nemagy, a ze gmena tyto wsy duolepsane: Hazlach, Zamarsky, Pogwyzdow, Marklowicze, Humna, Ohrazena, Kostkowycze, Diehilow, Lessczna, wrchny y duolny, Windrinie, Bistrice, miesteczko Jablunkow, Stary Jablunkow, Piossek, Bukowicz, Nydek, Hradisscze, Trzankowicz, Stanislawicze, Konyakow, Choczebucz, Mosty, Zukouw, wrchny y duolny, Welepolie, Ropycze, Konska, Strzenecz, Szetiez, Punczow, Radowicze, Bobrek, Bazanowicze, Bohussowycze, Kalembycze, Swybycze, Mistrzowicze, Oldrzychowicze, Smilowicze, Gutty, Krasna Wes, Lhota. A gestilizeby ktory krczmarz aneboli kterizkolwiek giny czlowiek z tiehto swrchugmenowanym wsy od gynud kromie z Tiessyna pywo wozil a ssenkowal, takowemu kazdemu miessczanie nassy Tiessinssty niniegssy y buduczny budu moczy toho braniiti, a ty pywa braty, a snymi ucziniti y nechati, yak se gym zdati bude.

Tomu na swiedomy a pro liepszy gystotu peczet nassy vlastny ktomuto lystu s nassym gistym wiadomym zawiesiti gsme rokazali. Genz dan a psan na Tiessinie, w utery po Swatey Trogiczy Lietha Buozieho Tisiczeho pietisteho dwaczateho trzietyho poczitagicze. A przytom gsau byly Slowutny wierny nassy mily Jan Czelo z Czechowicz, Canczlirz nass, Jan Goczalkowsky z Goczalkowicz, Sudy kniezestwy nasseho, a na tenz czas Starosta nass Tiessinsky, Gindrzych Lariss z naczeslawycz, urzednyk nass Frydeczky, Erazym Rudczky z Rudcz, Girzyk Pylar, a gynich mnoho dobrych lidy. Psan ruku Malchera Prusa, Bakalarze z Tiessyna, pysarze nasseho.

IX.

1539. My Ferdynand z Bozie milosti Rzymzsky kral, po wsseczky cziasy rozmnozitel rzyse, a Uhersky, Cziesky, Dalmatzsky, Charwatzsky etc. Kral, Infiant w Hyspany, Arczyknizie Rakauzské, Margkrabie Morawsky, luczemburske a Slezské knizie, a luzyczky Margkrabie etc.

Oznamugem timto listem wssem, zie gsme od urozeneho Jana z pernsteyna na Helffensteynie, wierneho nasseho mileho, prosseny, abychom obywatelom Miasta Tiessyna milost uczinili raczili, poniewadz od przedkuow nassich kraluow Czieskich a Naywyzssich kniziat Slezskich sobie pecziet danu magi, aby czierwenym woskem peczietiti mohli, k gehozto prozbie pro sluzby gehu, ktorez nam czinil a na potom czinili powinnien bude, naklonieny gsucze, s dobrym rozmyslem nassym, gistym wiadomiem, moczy kralowsku w Czechach, a

jakozto Naywyzzsy knizie Slezske, tymz obywatelom Tiessinskim tu milost ucziniti sme raczili, a tinto listem czynime, chticze tomu, aby oni mohli a mocz gmieli we wsseliyakich potrzebach obecnych tau pecziet, ktere z gsu od starodawna w uziwani byli, czerwonym woskem peczietiti potud, pokudzby gim potrzeba byla, bez przekazy wsselikterakich lidy. Protoz przykazugem wssem obywatelom a poddanym nassym ze wssch Stawuow obogyho knizietstwy Slezskeho, abysste swrchugmenowane obywatele Miasta Tiessyna nyniegsy y budauczy przy teto milosti nassy gim dane gmieli, drzieli a neporussytedlnie zachowali, ziadnych gim w tom przekaziek neczinicze ani komu gnieniu cziniti dopausstiegicze pod uwarowaniem nemilosti nassy kralowske.

Tomu na swiedomie pecziet nassy kralowsku k listu tomuto przywiesyti sme rozkazali. Dan w Widny w utery den Swate Mariy Magdaleny letha Bozieho 1539. Ferdinand.

X.

1540. My Jan z Pernsteyna a na Helffensteynie, Heythmann Margkrabstwy Morawskeho, moczny Otczowsky Porucznik Oswiczeneho Knizete a Pana Pana Waczlawu w Slezzy Tiessynskeho a welikeho Hlohowa knizete, a tehoz knizetstwi Tiessynskeho sprawcze, drzytel y napadnyk.

Znamo czynime tymto listem obecnie przedewssemymy, kdoz czen nebo cztuacy slyssau bude, zie gsau przedstapili przed nas purgmistr, konssele y wsseczka obec miasta Tiessyna, poddany nassy wierny mili, nas szaznymi prozbami prosycze, abychom snimy ony zlepsane artykule milostiwie srownati raczyli; k gegychzto prozbam naklonieny gsauce, a mohaucz to dobrze ucziniti, jakozto moczny otczowsky porucznik knieziete Waczlawu tiessynskeho gehu milosti, tako sme snimy srownati raczili. Item czoz byleny platna doteczy, ktomu powolugem, aby platna swa samy sobie biliti mohli tu, kdezby se gym zdalo, poniewadz to ukazugy, zieby se gym przitom od Bleycharze sskoda dala, wssak sprawicz plath, ktery se do komory nassy za przodkuow nassych drzyteluow tiessynskych sprawowali, a to na ten sposob gym toho dopaustyme, aby maytnemu penize sprawowali, a czedule od nieho brali tak, jako prwe, neez gestlizieby kdo aukradnie byl, maytnemu nassemu se neopowiediel, a platu nesprawyl, a w tom postyzien byl a neb aby nam to uwedeno bylo, k takowemu se zachowati mame yakz na zlodiege slussy. Item take sau nas za to prosyli, kdez gedem kazdy do dwaczyti pieti loket platnaa bez platu sobie biliti mohl y poniewadz sme se toho uptali, zie s takowych platen platuow gsau nesprawowali, take gee przitom zuostawugem, a gym toho dopaustyme y yakz sau toho prwe uzywali. Item czoz se waluo miestczkeho za bosaky doteczy, ten gym take paustyme k obecnemu uzywany, a toho aby ony bez wsseliyake przekazy uzywati mohli. Item czoz wywalowany drzywy z przykopy mlaynske doteczy, poniewadz toho gistau sprawu gmame, zie toho powinny czyniti negsau, take w to od Nas any od budaucznych nassych panuow a drzyteluow tiessynskaych potahowany beyti ne magy, nyny

y na cziasy budauczy. Item ffary k mlaynowi, ktere gsau prwe miesstanie sprawiedliwie dielawali, ty cziniti powinny budau, totyz buku gednu ffaru a kamen mleynsky w rocze, kdez se gym ad aurzednikuow nassych rozkazie k mlaynu prziewesti magy a mimo to w gyne potahowany beyti nemagy od nas any od budauczych nassych. Item takee gsau na nas tyz miesstanie wznesli, kterak dziwy k staweny z hor a lesuow nassych sobie gsau brali, a po wodie doluow pausstieli, prosyche nas pokornie, abychom gie przitom milostiwie zuostawili y poniewadz toho sprawu gmane, zie tee swobody bez przekazky prwe uzywali, take se gym od nas any od budauczych nassych drzyteluow tiessynskaych w tom przekazky dyty nema na budauczy cziasy, a y toho gym przegem, aby sobie to na pyle nassy trzezati dali, wssak sprawicz nam stocho plat do komory nassy. Item take gsau nas zadali, abychom gym pokuty, kterezby w miescie propadeny byli, k wobczy pustili, y znagicz toho ziadost slussnau gegych pokuty y wsseczky, ktere sau gym za kniziete Kazymira gehu milosti slawne pamieti pustieny byli, przy tiech gie zuostawugem, a w to gym sahati nema me any budauczy potomkowe drzytele Tiessyna. Item z strany oprav przy stawich mleynskych, yak sau se miesstanie prwe zachowali tak, yakz sau nam o tom samy oznamili, take gich przitom nechawame, wssak aurzedniczy nassy mlynarze k tomu przidrzieli magy, czos ony przy takowych opravach cziniti powinny gsau, aby se take tak zachowali. Y chticze tomu my swrchupsany Jan z pernsteyna a na helffenstaynie yakozto moczny otczowsky porucznik oswiczeneho kniziete a pana pana Waczlawa, kniziete tessynskeho, a welikeho Hlohowa, a tehoz knizietstwy sprawcze, drzytel, a napadnik, aby swrchupsany mieszczanie tiessynssty, nynieysy y budauczy, przitom przy wssem, czocz se w tomto lisu swrchupisse, bez przerusseny od nas a budauczych nassych drzyteluow Tiessyna zachowany byli, list tento sme gym s nassym gistym wiadomim wydati, a przeczeti nassy stwrditi rozkazali. Genz gest psan a dan na zamku Tiessynie, w patek prwny w puostie, leta panie tysieczeho pietisteho cztyryczateho. A przitom gsau byli urozeny pan pan Jaroslaw mladssy z Sselimbergka a s kosti, a urozene Wladyky Jan czielo z cziechowicz, kanczlirz knizietstwi tiessynskeho, Mikuolass kloch z bestwiny, Erazym rudsky z rudz, a ginych mnoho dobrych lydy.

XI.

1523. My Kazymir etc.

Znamo czynime etc zie znamenawsse uzkost a utisk purkmistra, raddy y wssye obcze Miasta nasseho Tiessyna, ktere z se diegy, czo se prodawanye masa dotyczie y chticze ge w takowych wieczeh opatrziti, na gegich cziaste a pokornee prosby pustili gsmé gym, a moczy tohoto listu paustime wolny trh gednu do tehodne totiz w den sobotny, pocznucze od welikenoczy az do swateho Michala od rana az do dwadczyeti trzeite hodiny, a od swateho Michala az do maso-pust do zapadu sluncze, takowym obycziegem, aby na tom wolnem trhu kazdy czlowiek na swe pocztivosti zachowaly, miestky nebo sedlsky, maso hodnee prodawal, a prodawati mohl na czylech uloziennych az do hodiny prwegmenowanee, a cziehozby do hodiny gmeno-

witee neprodal, to aby odtud nesl, nez podruhe aby toho masa na wolnem trhu neprodawal, a ktozby podruhe takowee maso na trh przywezl aneb przinesl aneb w domiech neboli ginde po kautych prodawal, tomu aby to maso wzato, a do sspitale dano bylo. A kteryzby czlowiek na pocztivosti swe narizem byl, ten aby na wolnem trhu neprodawal, dokudz by se toho naarzku nezprawil a neoczistil. Czo se pak masarzy tiessinskich dotyczy, poniewadz zname, zeby na gegich rzemesle neyaka ugma tyem wolnym trhem stati se musyla, takto gsme mezy nimi ulozili a zposobili, zie miesstianie Tiessinssty nynie-gssy y budauczy tiech wssech platow poczty y take loge, kterez masarzee nam y gynym, kierziz na to sprawedlnost magi, wydawagy, a wydawati powinni gsu, polowicz y dawati magy a powinni budu, a masarzee druhu polowicz y. A wssakz masarzee na swe yatky przedse maso biti a prodawati magy tak, yak z staradawna czynili, wynimagicze w sobotu w yatkach prodawati nemagy nez na wolnem trhu tu, kdez gym myesto ukazano gest. A wssakz cziehozby tyz massarzee tiessinssty ten den do hodiny gmenowite neprodali, to mohu a moczy budau do swych yatek nesti, a giny den prodawati. A ktozby czo na wolny trh masa przywezl, ten bude powinien trhowe dawati, totiz od welikeho dobytk a od weprze po grossy, od telete puol grosse, od sskopu neb od owcze cztyrzy halerze, a to magi miesstianie tiessinssty sobie wzyeti, a puol platu masarskeho poczty y loge nam y potomkom nassim zprawiti tak, aby nam na nassich duochodiech ne sesslo. A ktozby na wolny trh maso przywezl, aby kuozi przy masu przywezl aneb przinesl, a ktozby toho neuczinił, aby gemu prodawati dopustieno nebylo. A czo se dohledanye toho wolneho trhu dotyczy, magy ktomu dwie osobie usazenee byti, totiz gedem od raddy a druhy od Czechu masarskeho, kteryz tiech wssech wieczy dohledati magy, aby rzad byl podle znienye tohoto listu w kazdem artykuli, aby se do czela tak zachowowalo. A gestlizeby ktery koliwiek na wolny trh maso neholdne przywezl a prodawal, a w tom seznan byl, takoweho kazdeho My knyeze nadepsanee y s potomky nassimi podle wole nasse tresktati mame. A toho wolneho trhu tyz miesstianie nassy Tiessinssty nynieyssy y buduczy podle znienye wssech artykulow w tomtu listu osazenych magy uziwati, a tak se zachowawati nynie y na wieczne czasy.

Tomu na swiedomye peczet nassy vlastny ktomuto listu przywiesyti gsme rozkazali. Genz gest dan a psan na Tessin'e, w strzedu po hodu powyssenye swateho krzize, Leeta bozieho tissyczyego pietisteho dwadzateho trzetiego. A przitom gsu byli urozeny a Slowutny wierny nassy mily Jan Sedlniczky z Cholticz na polskee ostrawie, Marsalek knyezestwie nasseho tiessinskeho, Jan czielo z Czechowicz, kanclerz nass, Jan z goczalkowicz, sudy kniezestwy nasseho a starosta tiessinsky, Jan Borynsky z Roztropicz, Gessek z hornich Bludowicz, Mikulass kloch z Bestwiny, a ginych mnoho dobrych lidy. Psan ruku gehniatky pisarze nasseho.

XII.

1545. Waczlaw i t. d.

Znamo czynyme i t. d. zie, znamenagycz sluzby powolne a poddane od Maudrych a Opatrnych Purgmistra a raddy y wssy obcze

miesta nasseho Tiessyna, daly sme z milosty a lasky nassy, a moczy listu tohoto dawame tajmz miesztianom y wssy obczy miasta nasseho Tiessyna k wzdielany a gych dobremu auzytku pywowar u klastera nasseho w miestie Tiessynie, kterayz prwe ktemuz klasтеру mnichom naleziel y s tym mystem, kterayz u tehoz klastera gym odmierzen a od nas dan gest k przyczynieny toho pywowaru, a to k gegych a budauczym potomkom gegych na cziasy budauczy a wieczne k prawemu drzieny a uzywany bez przekazky nassy, Erbuow a budauczych nassych, tak zie nadepsany miesstiane Tiessynssty y wsseczka obec nynieyssy y budauczy toho pywowaru z nadepsanym przyczynienym mistem budau moczy uziwaty, swobodnie drziety, a to k dobremu a uzytecznemu miasta nasseho Tiessyna y wssy obczy, tak yakz se gym dobrze zdaty a libyti bude, obraczowaty.

Tomu na swiedomy a pro lepssy gistotu pecziet nassy knyzieczy rozkazaly gsme z nassym gistaym wiadomim ktomuto listu przywiesyty. Genz dan a psan na zamku nassem Tiessynie w patek po Swate pannu Katerzynie, leta od narozeny Syna Buoziho Tysyczego pietisteho czyryczateho pateho poczytagicz. A przitom gsau byli urozene wladky wierny nassy mily pan Erazm rudsky z rudz, marssallek knyzietstwi nasseho Tiessynskeho, Waczlaw rudsky z rudz, kanczlerz tehoz knyz, nass. Tiess, Waczlaw pelhrzym z Strzankowicz na welem poly, Jan Kurek, aurzednik nass na ten czas na Tiessynie, a psan rukau Jakuba Skriby, pisarze nasseho.

XIII.

1545. My Waczlaw i t. d.

Oznamugem i t. d. zie gsau przed nas przedstoupili Maudrzy a Opatrny Purgmistr a radda y niekerzy miesstiane od obcze miasta nasseho Tiessyna k nam wyslany, poddany wierny nassy mily, przynesaucze przed nas, oznamugicz a ukazugicz nam, zie magy lysty swe mnohe na pargamenich s peczetmi wysutymi czele a dokonale, przytom niekere mnohe gyste prywilegyge, swobody, naddany, potwrzeny a wysady od przodkuow nassych knizat Tiessynskych, prosycze nas se wssy pokoru, abychem gym y budauczym potomkom gegich nadepsanych prywilegy, swobod, naddany, potwrzeny, wysad a starodawnich dobrych toho miasta zwyklosti z lasky a milosti nassy knizeczy, yakozto pan gegich diediczney, listem nassym take potwrdily, a toto obdarowany uczyniti raczyli. My pak nadepsane knize Waczlaw, znamenagicz gegych slussnau a ponizenu prozbu y take prohlidagicz ktomu, zie sau se wdyczky przedkom nassym slawnych pamieti rady powolnie zachowali, a nam tolkez toho w potrebach nassych, czoz wiernym poddanym nalezy, czyniti neprzestawgy, pro lepssy utwrzeny wssech porzadkuow dobrych a uzyteczne obecnego dobreho nadepsanego miasta nasseho, k zadosti a k prozbie gegich gsaucl nakloneny, z dobrym rozmyslem a raddu wiernych nassych mileych, moczy nassy knizeczy purgmistru a raddie y wssy obczy nyniegssym y budauczym miasta nasseho swrchupsanego Tiessyna a potomkom gegich y wssem ginym, genz w gegich prawie miestskem sedy a neb sedieti, a ktomu przyslusseti budau, wssech gegych prywilegy, swobod,

wysad, nadany, obdarowany a listy bud knizetem Bolkem, knizetem Przemkem, knizetem Kazymirem, knizetem Waczlawem, panem otczem nassym mileym, knieznu Annu, Markrabynu Brandenburzskau, a knieznau Tiessyrnskau pany materzy nassy milau, a gyny my knizaty Tiessynskymi przedky nassymi gich laskami a neb y take wysocze urozenym a mnohomoznym panem panem Janem z pernsteyna a na helffensteynie gehu milosti, yakozto na onen czias mocznym otczowskim nassym porucznikiem, panem otczem nassym milley aneb nami gym danych a wysazenych, nadto y prawa gegich wsseczka miestska a zrzyzeny, kerez z starodawna przytom miescie Tiessynie byli a drzany gsau y wsseliyake starodawny dobre zwyklosti a zachowany potwrдили sme, a moczy listu tohto potwrzugem we wssech gegich znieny, zachowany a polozeny, w artykulich, w klauzulich, w slowich w punktach tak, yakzby toto w tomto listu slowo od slowa wepsany, wysloweny, gmenowany, a polozeny byli, bezewsseho umensseny. Chlicze tomu koniecznie, aby ony toho z diediczy a buduczymi potomky sweymi a obywatelmi nasseho miasta Tiessyna swrchupsanego w prawie gegich przysiedzim pozywali a potomnie pozywali mohli tak a tym obyczegem, jako przedkowe gegich, a to nyny y na wieczne cziasy bez nassy erbuow a budauczych potomkow nassych knizat a panuow Tiessynskych y aurrednikuow nassych y gynych wssech lidy wsseliyake przekazky.

Kdez pro lepszy tuto wiadomost a upewnieniy wieczy wssech na horze psanych My nadepsane knize Waczlaw Tiessynske s nassym gistym wiadomim rozkazali sme ktomuto listu peczet nassy knizeczy przywiesyti a przytisknauti. Genz dan a psan na zamku nassem Tiessynie, w strzedu den pamatowany rozeslany swatych appostolu, leth panie tysyeczego pietisteho ssyrydczatego pateho poczytagicz. Przytom sau byli urozone wladky wyorny nassy mily pan Erazym Ruczkey z rudz, Marssalek knizetstwy nasseho Tiessynskeho, Waczlaw Ruczkey z rudz, kanczlirz tehoz knizetstwy Tiessynskeho, kerehoz ruku ten to list psan gest, Melcher Ruseczky z Eywanie, a na tierlizku, Waczlaw Pelhrzym z Strzankowicz na welem poly, Mikulass z Elhoty a na lhotie. Waczlaw knize Tiessynske ruku swu vlastny.

Miasto kazało sporządzić kopię tego aktu, a burmistrz i rada miasta Nowego Iczyna stwierdziła własną pieczęcią wiarygodność odpisu.

Dokument ten jest ozdobiony bardzo piękną ornamentacją w kilku kolorach, złożoną z gałązek i kwiatów, między które wplecione są 2 aniołki i orzeł śląski. Pieczęć także przywieszona na sznurku jedwabnym w 3 kolorach.

XIV.

1547. My Waczlaw i t. d.

Znamo czynime i t. d. ze znamenagicz mnohe ponizene prozby obywateluow wssech, keryz sau se osadili na miescie a placzu klasternym, slowe na nowem miescie w miescie nassem Tiessynie tak, aby chom gym toho z milosti nassy przyti raczyli, aby w domich sweych, kerzyz sau na nadepsanem mistie ustaweny, take pywneym ssenkiem zywnosti swe tym lipe prowozowati mohli, kdez my nadepsane knize

Waczlaw, znamenagycz gegych slussnu ziadost beyti y to obmeysslegicz, aby przy zywnostech swych lepssy wzdielawany miti mohli, dopustili sme gym, a z milosti nassy knizeczy tymto listem nassym ge obdarugem a dopaustyme, zie nadepsany obyuatele noweho miasta w Tiessynie poddany nassy nyniegssy y budauczy budau moczy pywa dati warzyti, a ge w domich swych porzadkem miasta nasseho Tiessyna ssenkowati, bez przekazky gednoho kazdeho, wssakz platom a powinnostem nassym bez szkody.

Tomu na swiedomy peczet nassy knizeczy rozkazali sme s nassym gistym wiadomym ktomuto listu przywiesyti. Genz dan a psan na Tiessynie, w sobotu po Bozym wstapeny, letha panie tysyczego pietisteho ssyrydczateho sedmeho. Przytom sau byli urozene wladky wierny nassy mili pan Erazym Ruczky z rudz. Marssalek kniezczstwy nasseho Tiessynskeho, Waczlaw Ruczky z rudz, kanczli rz tyhoz kniezczstwy, Fferencz z Budyna, ssolmistrz nass, Jan Kurek, aurzednyk nass Tiessynskej, a gynych mnoho dobrych lidi.

XV.

1547. My Waczlaw i t. d.

Znamo czynime i t. d. yakoż sme mieli misto a placz na starem trhu w miestie nassem Tiessynie, na keremz masne kramy ustawene byly, a nam naleziely, y chticze my tomu nadepsane knize Waczlaw, aby purgmistr a rada y wsieczka obec z nyniegssy y budauczy miasta nasseho Tiessyna podle lasky a milosti nassy knizeczy we wssem dobrem se wzdielawati a spomahati mohly, pro gych dobre dali sme a moczy listu tohot dawame misto a placz nadepsane tak, aby miesztanie nadepsany tu, kdez tyz masne kramy byly, mohli a mocz mieli pywowar k auzytku obecnego dobrego znowu wystawieti, a geho swobodnie bez uplaczowany nyny y na wieczne czasy ony y s budauczmy potomky swemy uzywati, a k swemu dobremu auzytku obraczeti, bez przekazky nassy erbuow a budaucznych potomkow nassych.

Tomu na swiedomy peczet nassy kniezeczy rozkazaly sme s nassym gistym wiadomym ktomuto listu przywiesyti. W Cieszynie na zamku r. 1547. Świadkowie jak wyżej.

XVI.

1556. My Waczlaw i t. d.

Znamo czynime i t. d. zie magicz my przy sobie pany Rytyrstwo kniezczstwi nasseho Tiessynskeho, wierne nasse mile, se wssy pylnosty sme rozwazowaly, yake mnohe tiesskosty cziaszokrat przed nas od dotczonych panu a Rytyrstwa, take od miesztan a obecnego lydu przychazely, dawagicz gedny druhym wynu, zieby proty ziadne myrnosty w prodawany a kupowany wsseliyakych wieczy nezachowawaly, a skrze z hledycz kazdy z nich tolko sweho vlastnyho uzytku gedny druhem nemirnosty w prodagy kazdu wiecz naneywyssy wyzdwihly tak, zie nenalezyta a welka drahot a w kniezczstwy nassem nastala. Ale prohlydagicz my ktomu, zie darowe od pana Boha wssemohuczyho hegnie se w kniezczstwy nassem dawagy, bessto takowa

drahota nenalezitie k ublizeny kazdeho powstawa, keraz spravedywie slozena beyti ma, chticz, aby to w czias przetrzeno y w mirnost poboznu uwedeno bylo, mocznie narzyzugem a porauczyme Urozenym wiernym nassym milym Waczlawowy Rudskemu z rudz, kanczlerzy kniezczstw Tyessynskeho, Waczlawowy pelhrzymowy z trzankowicz, Heytmanu dworu nasseho, Andrzegowy kecherlowy z pestrce, a z rzadu pak miestskeho purgmistrowy a starssym nyniegssym y budauczym, aby tuto bedlywost a dohlydany k prodawany a kupowany wsseliyakich wieczy plnu mocznost miely, totiz czoz se koly na trhy do miessta Tyessyna od kohoz koly k prodawany przyweze, a dotczonym zmocnienym osobam a neb obywatelom, a komuz koly zieby se to draho zdalo kaupyty, take czozby koly zase zde w Tyessynie od Rzemesniku wsseliyakych budto Rytyskeho rzadu a neb sedlak kaupyty miel, a to zieby nemirnu drahotu nasazeno bylo, to wsseczko osobam na horze psanym smocnienym oznameno a przed nie przynesseno beyti ma, ony to ohledaty, a prohlydagicz k same spravedywnosty a dussem swym ossaczowaty magy, zaczyby koly hodne a spravedywe bylo, yacz to ony uznagy a wymierzy, zato at se prodaj y kupy. Paklizby kdoz koly tomu gych uznany a wymierzeny na odpor beyty chtiel, a wiecz swu draze wyzdwyhowaty, to wsseczko, czozby se koly toho nasslo, do komory nassy na zamek poslano a pobrano beyti ma. A tak giz wsseczy a gedem kazdy obzwlastnie budau toho przy nadepsanych osobach wiediety yak hledaty tak, aby se takoweych kaupezwstwy a nepoboznych drahot wicze uwarowaty mohlo. A protoz na horze psane osoby zmocnienie podle przysah swych, kere prwe k urzadom swym uczynily, ne hledicz na ziadnu przyzen nez na samu spravedlnost nyny y na budaucze cziasy, kdyzby take urody obyly y gynych wssech weczy pochytyly, ktomu wssemu pilnie dohlydaly, a to spravedywie uznawaty magy, zaczyby se kazda wiecz spravedywie, mirnie a poboznie prodaty miela.

W Cieszyne r. 1556.

Waczlaw knize Tyessynskie mp.

XVII.

1559. My Waczlaw i t. d.

Znamo czynime i t. d. ze sau przed nas przedstupili Oppatny Czechmystrzy a starssy y wsseczek czech spolu s towarysy swymy rzemesla a czechu sauknyczkeho miesta Tyessyna, poddany wierny nassy mili, a oznamili sau nam, ze sau se gednomyslnie spolecznie snesly, aby niektere zbyteczne obyczeye, a czozby proti panie bohu bylo nerzadneho towarysom gych rzemiesla zastawity a obranity mohly tak, aby se dotczeny czech tym lype przy zwynostech swych wzdielawaty mohl, totyz zahaleny a prazdne swieczeny, zbyteczne pity a ozralstw y den robotny, czoz czastokrat mystrom y towarysom take gynom obywatelom sskodu a zachubu przynassy y mnohe ruznycze a nesnaze przytom powstawagy pro newykonany dila, podle podwoleny gich, a przytom giny artykulowe a dobre obyczeye pro porzadek gych rzemesla, yakoz gedem kazdy obzwlastnie dule napsany a wygadrzeny gest, przytom nas ponizenie prosycz, abychom gym takowe gych snesseny a dobre obyczeye stwrdity raczily. My pak znagicz

slussne a pobożne byti, aby takowe zbyteczne pity a zahaleny y prazdnost mymo ulozene dny swateczny, skrze czoz welczy nerzadowe powstawagy, zastawena byla, ale radiegy w dobry krzestiansky oby-czey uwedeno bylo, tak czynyme a wsseczky dulepsane artykuly gym y buduczym gych tymto listem potwruzegeni, a tomu chczone, aby od gednoho kazdeho z nych neporussitedlnie a porzadnie nyny y na cza-sy buduczny zachowany byly. Item neyprwe aby od toho czasu zadny towarys den pondielny any giny den robotny nezahalel any take za-dny towarys gineho towarysse zdyla nepobyzel a neuluzel pod prupadkem kazdeho zahaleny trzech grossu do czechu bez umensse-ny; gestli zeby pak který mystr towarysowy swemu takowe zahaleny strpiel, a w czechu neoznamyl, tauz pokutu do czechu powinien gest polozity. Paklizby který z nych tak swawolnie na dotczenu pokutu malu nedbagycz przedse zahalety a neb mystr to na towarysse za-milczeti chtiel, takowy kazdy z nych k trestany czechowymu se pozo-stawuge. Item kdyz se czech obsvla, kterýby mystr za poslem neprzi-ssel a zamesskal, pokuty ma daty pul grosse, a w czechu buducz któryby mystr neobyczegnie mluwyl a newzal odpusstieny y tolkez kdyzby z czechu wyssel, a neoznamil se, ma koniecznie pokuty daty stwrt kamene wosku. Item kdy czechmistry mladssym rozказы wstaty a poradity se, a czozby uradily mezy sobu, aby starssym oznamily, któryby newstal, ma daty ffunth wosku. Item do walchy któryby nessel, kdyz se rozkaze, ma daty ffunth wosku. Item takto se snowaty ma hruba osnowa trzytczeti pięt choduw, tenka trzytczety osm choduw, przedny cztyrydczety choduw, wicze snowati muze a nemenie, który-by postyzem byl, zeby o gedem chod menie snowal, ma pokuty daty dwa ffunty wosku, gestlyzie o dwa a neb trzy chody, ma gemu rze-meslo slozeno byti do uznany Purgmistra a starssych y wssech czechuw. Item dalssy se snowati muze a ne kratssy, któryby przystyzem byl, zeby kratssy snowal, wopul a neb czely loketh, ma daty pokuty dwa-naste grossu, gestli zeby pak nadto kratssy snowal, nema o swe poku-tie wiediety. Item któryby postaw rzydko nadkany byl, ma pokutowa-ty trzy grosse, a w tom knyzetstwy aby prodawan ne byl, a gestlyze-by doswiedzen byl, aby gey wczel prodawal, a neb kral, ma pokuty daty dwanaste grossu. Item tak se na ramie tahnuty ma postaw na trziticzeti gedem loket pod pokutu ffuntu wosku. Ohledacze magy ka-zde dwie niediele woleny byty wsse gyny, ty magy kazdy den po ramych ohledati sukna, które hodne a neb ne hodne su pod pokutu ffuntu wosku, a gestli zeby który snial, nezliby ohledan byl, tez ffunth wosku. Item sukna se peczetowaty magy, a to proto aby zlahrzena nebyly wod ginych, pod pokutu ffunthu wosku. Item aby zadny sau-kenyk nechował tolko dwa towarysse, a gedneho ucznie, proto aby se tez y chudy Mistrze mezy bohatssymy ziwiti mohly, a który bude przystizen, zeby wycze nez dwa towarysse chował, ma pokuty daty kamen wosku tolikrat, kolikrat przystizen bude. Item sukna walaske aby przy miestie dielany any prodawany nebyly, gestli zeby kde przy-styzeno bylo, ma gemu wzato byty do komory nassy. Item który chce przytom czechu mystrem ostaty, do czechu aby dal stiry złate, a syn mistruw dwa złate, tolkoz któryby Mistruw syn chtiel czech przegyti, a mistrzem beyty, aby rok wandrowal, a giny przespólny, który se wy-

uczy, aby dwie letie przytom czechu dielal, a neb dwie wandrowal. Item kdyby chtiel ktery ucznia przygity na uczeny, aby gey prwe czechmistrom oznamyl, a potom dwie niediele slusyl, gestli zeby se uczniowy mistr lubyl, a mystrowy uczen, ma se swedomym okazaty wod rodu przed czechem, a potom przigat na sstyry lethu, a to uruczyty ma, aby od sebe dosty uczynyl, y to, czo do czechu nalezy, yako gedem zlaty a dwa ffunty wosku, tenz uczen aby dal; gestlizeby odsel, a neoznamyl se Czechmystrom, znou se uczyty ma, pakliby przigity nechtiel, aby sskody ty rukoy mie mistrowy tomu nahradily. Item kdyby ktery chtiel ginde mistrem, kteryby se przytom czechu wyuczyl, ostaty a zadal swiedomy od czechu, aby czechu dal dwanaście grossu. Item kteryby mystr ssel do wsy wlny kupowaty, aby propadl do czechu achtel pywa, wynymagicz u Rytirskich lidy a neb u rychtarze, kteryby swobodne nadany miel. Item kteryby dielal wlnu garbirzsku a neb ssewczowsku, nema o swej pokucie wiediet, wynymagicz na sslatuchy y to bez wule czechmystruw uczynity nema pod tym trestanym. Item gdy se pywo bratrské pige, kteryby mystr przytom na ten czias nebyl, ma zuplna platity s giny my a mladssy sau powinny nosyty. Take kdy se przyhody, ze wyprawowa y magy a neb w iarmark kteryby nessel na rozkaz Czechmystruw, ma kazny trestan beyty. Item kteryby mistr gedem druhemu czeled namluwal, mymo czias gmenowity, totyz na Swaty Michal a Swaty Gyrzy, ma pokuty daty pul kamene wosku. Item kteryby mystr bral wlnu wozymy, ten take gesennu braty ma, gestli zeby ktery wzal ginemu gesennu a neb przedkupowal, ma pokuty daty stwrt kamene wosku. Item kdyby miel mystr kolowrat a neb przedliczy, a gyny mymo wuly gehu gy przysty dal, ma pokuty daty gedem ffunth wosku. Take kdyby chtiel daty wodusstieny swobodnemu towaryssoy, ma gemu oznamity teyden naprzed a towarys take mistrowy tym spusobem. Item powinny sau nam k potrebie nassy kazdy rok sstyry postawy sukna po trzytaczety gednom loktu udielat, a to po dwu zlatych platity mame. Take sau nam powinny pul grosse za czechu od postawu daty, z toho gym mlynarz w malem mlynie powinien opravowati, czo stareho klyn y a gyne wieczy neb ssesty halerz z toho bere w walsse. Item take sme gym dozwolily kazdy rok gednucz ryby lowity, a to o Bozym Tielie w przykopie okolo walchy a ponyze kola. Take ktoby z okolicznych obywatelu, wynymagicz rzadu rytirského, wlnu na prodaj miel magy sem daty przywesty, a mystrom saukeniczkym oznamity, gestlizeby od nieho kaupena ne byla, teprwa gy muze wywesty, nez bez oznamieny zdejssyho gy nykam wywazety nema pod prupadkem do komory nassy kopy grossu. A gestlizeby byl z gyneho kragu bud kupecz a neb saukenyk, a wlnu wywazety chtiel, tomu ma wlna wzata beyty do komory nassy. Item kteryby z czechu nessel k pogrzebu, ma pokuty daty ffunth wosku, a gestliby doma nebyl, aby zena gehu ssla pod tuz pokutu, aby gy oznamil. Item kteryby kupecz a neb saukenyk wod ginod na nass iarmark gesenny kral sukno nyze pieti grossu, ma gemu wzato byty do komory nassy. Item zaplata, ktera se woddiela czeledy dawaty ma, neyprwe od wlny bity od hrubey wachy trzy halerze, od prostrzedny sstyry halerze, od przedny a neb komaru ssest halerzu, od kramplowany hrubey wlny ssest halerzu, od prostrze-

dny ssytry grosse, od przedny piet grossu, a to obiema, którzy tkagy, ma se platity, od chesany ssestnaczi rzyguw gedem gross. Item od postrzyhany hrubeho dewiet halerzy, od prostrzednyho a przednyho gedem gross, od portutowany ssest halerzu. Item przedlkam od przedny gestlize krom strawy od hrubey wlny gedem gross, od prostrzedny ssrtnaste halerzu, od przedny pul druheho grosse; gestli z strawu, od hrubey dewiet halerzu, od prostrzedny deset halerzu, od przedny ssrtnaste halerzu; kteryby ginacze plátil nad starodawne obycczege a neb swoleny, ten ma pokuty datí pul kamene wosku.

Tomu na swiedomy peczet nassy knyzecky rozkazali sme ktomuto lystu przywiesyty. Genz dan a psan na Tiessynie 1559.

Waczlaw knyze Tiess.

m. p.

XVIII.

1571. My Wączlaw i t. d.

Znamo czynime i t. d. yakoż sme miely na lazny obecny przed wyhorzenym Miasta Tiessina plat stały, keryz do komory nassy wydawan byl y chticz, aby takowe laznie k potrzebie wssy obcze zase wystawena a drzana byla, powolyli sme, a tim to lystem powolugem Purgmistru a Starssym Miasta Tiessyna nynieggssym y budauczym, aby ony na naklad swuy obecny takowu lazny na Nowem Miestie przy konczy ulycze Strzybrne tu, kedez gyz toho misto wymierzene, wystawily. A protoz swrchupsany Purgmistr a Starssy nynieggssy y budauczy weyssdotczenu Lazny k obecnemu dobremu dale dostawiti, gy swobodnie uzywati, pożywati, sny plat braty a k uzytku miasta tohoto obraczeti, sny uczyniti y nechati mocz magi, ykzby gim dobrze zdalo a lybilo, bez przekazky nassy, Erbuw a budaucznych potomkuw nassich y gednoho kazdeho czlowieka.

Tomu na swiedomy peczet nassy knyzecky ktomuto listu przywiesyti sme rozkazaly. Genz dan a psan na Tiessynie w pondiely po S. Wittu 1571. Swiad.: Waczlaw Rudzky, Mikulass Ruczky z rudz a na Albrechticzych, marssalek dworu, Gyrzyk Pelhrzym z Strzankowicz a na koniakowie, aurzednik na Tiessynie. Waczlaw knyze Tiess. m. p.

XIX.

1571. Ks. Wacław potwierdza miastu szynk winny, nadany mu przez ks. Kazimierza i dodaje: Pakliby se kto w toz gegich naddany wkładati, przekazku czyniti a kwartami z domu swych wyno za penize dawati a neb w domich ssenkowali chtiel (wynimagicz prodawani wina beczkami neb wymierzeneho wiedra), tehdy dotczeny Purgmistr a Starssy nynieggssy y budauczy se wssy obczy toho braniť mocz magi, totyz tymto spousobem ta beczka wyna, z kereby, ykz na horze dotczeno, ssenkowal a dawal, aby hned od nych wzata byla, toho wyna nam na zamek polowiczy, a druha polowicze do Rathuzu k obecnemu dobremu obraczena byti ma tolikrath, kolikrathby se toho kdo dopustil, a to bez odpornosti a nesnazy wsseliyake.

W Cieszynie 1571. Świadkowie oprócz powyższych Tomasz Mleczko z Bilownicze.

XX.

1573. My Waczlaw etc.

Znamo czynime etc. yakož san Maudrzy oppatni wierni nassy mily Purgmistr a Rada miasta Tiessyna kupili k obecnemu dobremu ffolwark, role a lauky przy rzeczce Olzy za miestem Tiessynem przylezyczy sewssym tyhoz ffolwarku przyslussenstwim nicz newynimagicz ani pozustawugicz, yacz sam w swych mezech a hranicznych od starodawna przylezy, od Petra Jakuba Gilczaruw y na mistie ginych sspolu syrotku nassych tiechz Gilczaru za sumu peniez, kteruz podle smluwy na letta wyplaczowati magi y prosyli sau nas ponizenie nadepsani Miessczane, abychom gim dotczeneho kupu milostiwie przyti a listem nassym knizeczym potwrditi raczyli. My prohlidagicz k gich slussne prozbie, a chticz, aby obec z tim lipe wzdielawana byti mohla, tak czynime a swrchupsanego kupu dotczenym Miesstianom Tiessynskym nyniegsym y budauczym przegem, a timto listem na budaucze czasy potwruzgem tak, zie nadepsani Miessczane Tiessynssczy nyniegsy y budauczy mohau a mocz magi role, kereby se gim zdalo pod plath spolu sausedom swym, kerzyzby pod posslussenstwim gegich byli, odprodati, take drzywi, kereby z horu podle naddani sweho dolu po wodie spustili dali, na lucze tyhoz ffolwarku dule u rzeki Olzy swobodnie dati skladati, take czyhelni tamz, kdeby se gim dobrze zdalo, libilo, dati ustawiti, item wodu rurami do Miestta Tiessyna z tyhoz ffolwarku swobodnie dati westi, a to wsseczko, yaczby se gim zdalo, k uzytku obecnemu dobremu drzeti, uzywati, dati, prodati, zastawiti, zamieniti, stim uczyniti y nechati, yako z swym vlastnim diediczstwim bez platu wsseliyakych, kere prwe nam z tehoz ffolwarku dawali, bez powozu, robot a dawek wsseliyakych y bez przekazky nassy, Erbu a budauczych nassych a gednoho kazdeho czlowieka, wssakz bernie kralowske od tyhoz ffolwarku, yacz od starodawna, podle swoleni od trzech seth a dwaczeti zlattyh se dawati ma.

Tomu na swiedomi peczet nassy knizeczy rozkazali sme k tomuto listu przywiesyti. W Cieszynie, po niedzieli Misericordia 1573. Świadkowie Waczlaw Ruczky, kanclerz, Pelhrzym i Jan Kecherle z Pestrzce a na Pestrzcey.

XXI.

1583. Wir Sidonia Katharina etc.

Hirmit und crafft dieser Schrift vor jedermenniglichen uhrkunden und bekennen, das vor uns erschienen ein Erbar Wohlweiser Rath unserer Stadt Teschen und in underthenigkeit vor uns ahnbracht, waßer gestalt sie und fast unträglichen schulden bedrenget, welche dann sich von tag zu tag wegen der ungewonlichen interesse heuffen und dieselbige ie mehr und mehr untraglicher ursachen. Solchen drohenden schaden und allgemeinen verterb angeregter Stadt bey zeit sorzukommen und sich dessen zu entlästigen, stinde ihnen hierzu kein bekwemer und besser mittel bevor, dann den Privilegirten Weinchank, darmit sie von unserem in Gott seelig ruhenden geliebten Herrn Gemahl so wohl derselbigen hochlöblichen Vorfahren christmilder gedächtnis durch väterliche vorsorge in gnaden vorsehen, mit

allen rechten, wie dann bisher ein Erbar wolweiser Rhat im namen der Gemein gehalten, genutzt und gebraucht, etzlichen Privat Personen auf zehen iahr lang auszuthuen und hinzulaßen, Uns derowegen underthänig gebeten, nachfolgende ihre neue Weinordnung zu bestätigen und zu bekräftigen, wie dieselbige nachfolgend zu vormerken. Und ersuchen, das derjenig, welcher zu zalen und ablösen der fünf tausend Taler hundert Taler erlegen dem Rhat und Gemein vorsetzen wirt, demselbigen solle der Weinschegk auff zehen yahr lang vorgunstiget werden und so viel ein ieder hundert Talller darlegen und vorstrecken wirdt, so viel rayen oder porzadken soll derselbige auff seinem Hauß haben, wie dann derentwegen einem iedem ein schriftliche Vorsorge under der Stadt Insiegel gegeben werden soll, nach ausgang aber der zehen Jahr soll von dem ienigen, so sich des Weinschanks unterfangen, derselbe gemeiner Stadt widerumb eingereimbt werden, dargegen die Gemein schuldig sein soll einem iedern seine vorgestreckte Summa Innhalt seines habenden Schuldbrieffs mit barem Gelde widerumb abzulegen. Und im fall die Gemein solche ablösung zuthuen ausgang der zehen jahren nicht in vermögen sei, so soll der Schank bey denen Personen so lange verbleiben, bis sie ihre vorgestreckten gelder habhafft und zahlbar gemacht werden und desselbigen mit keinem geistlichen noch weltlichem Rechten, Gebot und Verboth oder wie es sonsten durch ein menschen list jetzo erdacht und nacherdacht werden mag, abgetrieben und entsatzt werden. Da auch einer oder mehr von solchem schank innerhalb der zehen jahr gutwillig abstehen wolte oder dann aus unvermögen hinlaßen musste, der sol in zufferst der Gemein oder im nahmen derselbigen einem Erbar Rhat solches ahntragen und zu kauffung geben, vermöcht ihm dann der Gemein Seckel nicht einzulosen, als dann mag derselbige solchen Schanck einer der Personen, die zu ablegung oberwenter schult summen geholfen, verkauffen und derselbigen sein recht übergeben. Und ist dis beschlossen und bewilliget mit der ganczen gemeinwissenwillen und voriaworten, welche hierzue den ablösern erst berürter Summen und das sie gemeiner Stadt vorstehenden dem verderb bey zeiten vorkommen nachgethaner danksagung, glück, heil und göttlichen seggen gewünscht mit vormeldung, das sie allen und einem ieden insonderheit solchs herzlich und getrewlich gerne gönnen. Nach diesem ist mit einhelliger bewilligung der gantzen burgerlichen Gemein beschlossen worden, das keine Adels Person in ihre Zech genommen werden solle. Und weil die Stadt nicht der Adel mit dem Weinschank privilegirt, soll derjenige vom Adel, so in der Stadt hiermit zue handeln befunden wirt, fünf schok grosschen zur straff verfallen sein. Zum andern sollen ausser und innerhalb der freyung auf eine iede Raye zwey faß iedes von zehen, eilff oder zwelff Eimer iung und alten wein auf vierzehen tage und nicht lange verschankt werden. Zum dritten soll niemand in oder auserhalb der Stadt mit einigem Weinhandel zu thuen haben, weder mit fassen noch Massen kauffen noch verkauffen, denn allein dieienige Personen, die zue den fünf Tausent Taller contribuiert, denen und keinen anderen sol es frey und offen stehen. Zum vierden sol das Weinzapfen und heimliche Hinlassung aus wollen faßen auserhalb kranken leuten verboten sein,

doch soll derienige, der kranken Leuten was hinlesset, alsbaldt andern wein zum füllen, bey denen die rey des Weinschanks ist, nemen, welcher aber dis ubertrete, soll allewege und so offit es geschiht, mit einem schok groschen gestrafft werden. Zum fünfften soll das schädliche und verterbliche borgen ganz und gar verbothen sein, unter der Peen fünff schock grosschen. Da auch einer dem andern fassweis Wein verkaufft, soll ehr ihm den nit lenger dann drey tag nach ausschankung des Weins unter in diesem artikel obbenannten geltbuss *borgen, alles darumb, das bey jedermänniglichen die schultvorteltung* geflohen und in acht gehalten werde. Zum sechsten sollen die Früstücken und Collationes, weil die nicht allein dem Schenken sondern auch dem gemeinen Man, der dadurch veruhrsacht ins schenkhaus zue gehen, das seinige zu versäumen, zum verterb lauffen, auch mit ernst verbothen sein unter geburlicher straffe und geltbuss eines schockes groschen. Zum siebenden, da sich einer mit Wein nicht versehen hette und die raye an ihm stunde, der sol sie nicht vorkauffen sondern derselben ganczlich verlustig sein und umb seiner nachlessigkeit willen ein Taler in die czech geben. Es soll auch keinem der Weinzoger auszustecken vorgent werden, er habe dann die zwey faß Wein vier wochen darfur in keller gelegt, under der Peen ein schok groschen. Zum achten sollen durch ein Rattes und eine Person aus der weinczeche, wann der Wein dem schenken gesatzet wirt, nicht allein die faß, daraus er den Wein schenken soll, verpethiereth, sondern auch die anderen faß vor und nach den Schanktage visitirt, visirt und abgezelet werden, damit einer in den ausgesatzten vierzehen Tagen nicht funff zehen vor zehen eymer vorthue oder aber, was er des tages verthan, des nachtes wiederumb einfille, da einer was dergleichen gefunden, sol er umb so viel, als er uber die gebier ausgeschenkt mit vorlust so viel Weins unnachlesslich gestrafft werden. Zum neunnten solle ein Rath etlich schilling quart und Seidlen so wol gerechte geachte Bresliche messmas machen lassen, die sollen dem Wein schenken, der ihrer bedurfftig sein wirdt, abgezelet überantwort werden und von iedem Quart zwene heller, vom Seidlem ein heller, gemeiner Stadt zum besten gegeben werden. Wurd aber der eins zerschlagen oder gar verloren, dafür soll der Schenck gerecht werden. Zum zehenden soll ein ieder, der Wein, es sei aus Hungarn, Mehren oder Österreich zur stell bringen wirdt, mit ablegung desselben still halten, bies sie von den Verordneten Weinschauern besichtigt und vorzeichnet werden, damit Gemeiner Stadt ihr gebier vom iedem faß eingebracht werden möge. Zum eiffen sol Gemeiner Stat vom iedem zehen eimerigen faß, das ausgeschenkt wirt, ein Taler und von iedem faß, das ganz es sey ufn schanck oder sonsten ufs lant vorkaufft wirt, vom Eimer ein groschen geben werden. Begeb sichs auch, das iemant in einem gefehs mehr dann zehn Eimer als eilff und zwelff erkaufft, dem sols vor zehn passiret werden, soll auch nicht mehr vom faß, als wer es nur zehen Eimer, ein Taler geben. Befinde sichs aber, das in einem faß funfzehen Eimer oder driebler erfunden wurde, der soll die getier, was auf ein Eimer dem aussacze nachkompt, erlegen. Treffs sichs auch zueruck, das einer ein zehen eimerihts faß, das nur nein zehenthalb oder weniger ein viertel halten wirdt, kauffte, der soll es gleichsals

vor zehen Eimer zu verlegen schuldig sein. Zum zwölfften sol keinem der Zeiger auszustecken und der schank zugelassen werden, ehr lege denn vorhin Gemeiner Stadt die gebier beim saczgelde, damit man mit einnahme desselben keine newe mühe haben dorffe. Wenn aber einem der Wein gesatz soll werden, so soll der, so schenken wil allweg vom faß ein quart Wein dem Rhat zu kosten schicken, die sol den denselben Wein noch seiner wurden und nicht nach gunst schätzen und also sazen, wie er dieser Zeit bey Inhabung des Rhatschank gesatz und vorschankt worden ist. Zum dreizehenden, damit unses Herr Gott zu solchem fuerhaben sein göttlichen seegen gebe, soll inr allewege von zweyen fassen in die Pfarrkirchen sein quart und ins kloster, weil es daselbist weniger Communicanten gibet, die Hälfte oder das geldt darfur in Gottes Casten gelegt werden. Dis ein Erbarn Rattes underthenige und gehorsame biethe und suchen haben wir vor erheblich und gleichmessig eracht, conformiren, bekrefftigen und bestettigen ihnen hiermit und in kraft dieser schrifft vorgehende Artikel, wie dieselbige sammtlich und sonderlich lauten. Jedoch so viel die benannten Peen und straffel belanget, sollen dieselbigen ahngeregtem Rath erleget, von ihnen mit ernst eingebracht und zur Stadt notturfftigen rebew angeleget werden, darvon uns auch bei ieder Jahrrechnung die Personen, so straffelig worden und welche Peen sie vorfallen, angezeigt uud namkundig gemacht werden sollen, auch zu welchem gebew und besserung solche hinwiderumb angeleget, darmit wir zu spuren, das solche straffen dahin gewendet, dahin sie von uns geordnet. Zue urkunt und bestarkung mit unserem auffgedruckten furstlichen Secreth bekrefftiget. Geschehen zu Teschen den siebenden Tag Martii nach Chr geb. 1583.

Sedena Katharina, Herczogin zu Teschen, Weitw.

XXII.

1598. Książę Adam Wacław potwierdza prawa i przywileje nadane miastu przez książąt: Bolka, Przemka, Kazimierza, Wacława pana stareho otcza, Wacława pana otcza, księżną Annę, margrabinę brandeburską, księżną cieszyńską, panią starą matkę, księżną Sydonię Katarzynę, matkę i innych książąt, dalej przez pana Jana z Pernsteinu a na Helffensteynie, nadto dodaje:

Take gim tuto dalssy milost czynime, a gim toto nadawati raczy-me, ze my y z buduczymi Erby a Potomki nassymi knizaty a pany Tiessynskymi nini y na czasy buducze ne mame zde w miescie Ties-synie y przed miestem we wssech kostelych zadnych kniezy a uczi-teli słowa Bozego narzyzawati a przygimati, gim kosteluw aneb ssko-ly podawati, nez tiem, kteryby praweho zdroweho Ewangeliczkeho uczeni byli podle pisem Swatych Prorokuw a Swateho Ewangelium Krystem Panem a geho Swatymi Ewangelisty a Apostoly wydaneho, a podle Confessy Augspurskey, ktera gest na Rzimskym Sniemu w Augspurku letha panie tisyczeho pietisteho trzyczateho pateho (pateho przekreślone) Swate a spasytedlney pamieti Czisarzy Karlowi toho gmiena patemu oddana, tak aby slowo Bozy a Swate Ewangelium bez ugimani a przyczynieni uczeno a kazano w tiech wssech kostelech

byti mohlo, a Welełne Swatosti Tiela a krwie pana nasseho Gezusse Krysta podle ustanoweni gehu pod obogim spusobem Tiela a krwie Panie gednomu kazdemu podawano, take Sacramentem krztu Swateho a Czeremoniami Ewangelicznymi z Slowem Bozym se srownawagiczymi posluhowano bylo.

A yakoz wysocze dotczena Pani Materz nasse milla spasytedlne pameti czasu powietrzy morowego lethu tisyteczeho pietisteho osmdesateho pateho Purgmistru a Raddie y wssy obczy dotczenego miasta nasseho Tiessyna kus zemie od zahrady slowe sneyderowskey przy miestie Tiessynie przylezyczy k spusobeni noweho pohrzebu zalozeni a wystaweni noweho kostela z milosti a stiedroty knizeczy darowati a ffundowati raczyla, kderezo nadepsane zahrady druhy a neb ostatni kus se wssym toho przyslussenstwim a prawem, kterež gsau Miestianie od (nieczytelne) Pani Materze nassey milley k zbudowani obecnego lepssyho kupem sprawedliwym na sebe uwedli, a hotowymi penizmi zaplatili y ssaczunk bernie Geho milosti Czysarskey, který z domu a statku sneyderowskeho na tauz zahradu przenessen a uweden byl, k sprawowani Berni na sebe na mistu wssy obcze przygali a przygimagi. A protoz My nadepsane knize dotczonym Purgkmistru a Raddie y wssy obczy ninieyssym y buduczym Erbom a Potomkom gegich nadepsanego pohrzebu w nim wystawenego kostela a dotczeno ukupene zahrady z gegi przyslussenstwim k wiecznemu gmeni drzeni a uziwani timto nassym listem potwruzugeme. A przytom gim tuto milost a naddani nasse knizeczy czynime, ze tuz czastopsanu zahradu k obecnemu dobremu po kusie na domy a zahradky rozmrzyti, gich rozprodati, platy a gine powinności k obecnemu dobremu usaditi, przygimati nini y na potomne czasy prawem mestskym uzywati mohu a budu moczy bez przekazki nassy Erbuw a Potomkuw nassych a gedneho kazdeho czloweka.

Tolkez magicze od starodawna tez poddani nassy Miestianie Tiessynsiti na prawo swobody wolncsti, obchody a uzywani wsseliyake mestske tak yak na wetssym dile gine przedni mesta w horni v dolni Slezy, kterych uzywagi, nimi se rzidi a sprawugi, gichz sme gim na horze stwrdili y gesstie stwruzugeme, miti chceme, aby tiech wssech starodawnych praw, swobod, wolnosti, obchodu w uzywani wsseliyachich miestskych, tak yak tyz gine przedni mesta w horni a dolni Slezy uzywali, nimi se rzydili a sprawowali, kterýby pak artykule zwlaszt z strany udielowani sprawedlnosti w gegich naddanih obsazene a zegmena wygadrene nebyly, tehda aby tem gistiegi bez obssyrnych zawoduw a odkladu w Roze przech nastawagicznych saudit i sprawedlnost udielowati (nieczytelne) statugeme, narzyzugeme, potwruzugeme, a tiech artykuluw, ktere gsau sobie sami oblilibi, swolili y za to prosyli, uzywati powolugeme y porauczynie, totiz ktere ysau miestom kralowskym a ginym ku korunie Czeskey przypogenim skrze Geho milosti Czarzszku Czarze Rudolffa toho gmena druheho lethu panie tisyteczeho pietisteho smdesateho dewateho dane a w druk uwedene.

Y tuto milost dotczonym Miesttianom Tiessynskim poddanym nassym czynime, poniewadz przy miestie nassem Tiessynie nemaly naklad na opravu mostuw a czest se cziniti musy, a tez poddani nassy

k woprawowani toho zadneho lesu nemagi, kdykoli niny y na budu-
czy czasy potrzeba opravowani mostuw a czest okolo mesta nastane,
aby gim od niniegssych y buducznych urzednikuw a sprawczy nassych
Tiessynskych z lesu nassych neyblizssych drziwi a chrastu ktomu po-
trzebneho k takowemu opravowani dano bylo, a oni mosty a czesty
swe nakladem swym opravowati powinni budau, aby fformanie a gi-
ni wssechni lide dobry a swobodny progez d k mestu miti mohli.

Na zamku cieszyńskim r. 1598.

Swiadcowie: Pan Jan starszy Wlczek z Dobrego zemicze a z Hu-
lczyzna na dolnem Cierlicku, a urozene wladky loachim Bludowsky z
dolnich Bludowicz na Hazlachu i Wielkich Kunczycach, Frydrych Laryss
z Elhoty a na karwiney, Jan starszy Lubowsky z Lubowicz a na Ssom-
barcze, Jan Lhotsky z Elhoty na gornym Zukowie i Lyzbicach, hetman
na Cieszynie, Kasper Ruczky z Rudz a w Cieszynie, Wacław Tluk z
Tossynowicz na Tossynowiczach, Daniel Zamecky z Zemeticz na Trzy-
tiezy a Bzy, Wacław Skoczowsky z koykowic a na Wilamowicach
Matys Kalus z Bytomia sekretarz.

Jest to kopia, którą kazał sporządzić Wacław Pelhrzim z Trzan-
kowic na swobodnym dworze na Bobrku, sędzia ziemski, zastępujący
hetmana cieszyńskiego w r. 1618.

XXIII.

1598. My Adam Waczlaw i t. d.

Znamo czynime i t. d., że gsau przed nas przedstaupili Mau-
dry a Oppatry Purkmistr a Radda y Starssy na mistu wssey Obce
miesta nasseho Tiessyna, wierny nassy milly, przednassecicze a okaze-
gitze Nam hodnowierne potwrzeny gegich dobrowolneho sneseny, tak
że letha panie 1583 niekderym osobam z prostrzedka Obce Wynny
ssenk, kteryz nad pamiet lidsku przy Rathuzu miestyskim mieli, a toho
podle dostateczneho potwrzeny Gich L. L. knizat Tiessynskych przed-
kuw nassych slawne pamieti drzeli a uzywali, w pieti tisisztu talaruw
warunku slezskeho podle zapisuw pod petzeti miestku gednomu ka-
zdemu z osobna na antal gehu danych do desyti leth zastawili, a ta-
kowymi peniezy, yak taz summa wystatczyti mohla, dluhuw obetnych
splatili, wsse podle stwrzeny na horze dotczeneho od Gegi milosti
oswizeney kniezny a pany pany Sedeny Kattherzyny, kniezny Sazskey
i t. d. gim daneho. A przytom take tiz Purkmistr Radda a Starssy
gsau nam okazali druhe swe obetne l. 1587 utczyniene snesseny, tak
że z gedneho kazdeho domu ssenkowneho, kterych gest gedno sto
a sedmdesathe po patdesati talaruw warunku nadepsanego osm tisisz
a piet sesh talaruw slozeno a k obetznimu dobremu pugtzeno gest,
z kteryzto pugtzeney summy naprzed psanych piet tisisz talaruw na
ssenk winny pugtzenych przedwygiti tzasu zaplatzene a pulstwrteho
tisisze talaruw tolikez pro uwarowany dalssych tiesskosti na zaplatzeny
obetnych dluhow od na horze psanych Purkmistrze a Raddy obratze-
ne gsau, tiem pak osobam w nadepsaney slozeney a pugtzeney sum-
mie puldewathym tisisztu talaruw takowy winny ssenk do ssesti leth
k auzywany pausstien a zostawen gest byl, na tzo o piet od wysz
dotczeney Gegi milosti Pany Matherze nassy neymileyssy potwrzeni

gsau mieli a toho uzywali, niny pak, poniewadz takowy termin a tzas wyssel, a wyss dotczone osoby winneho ssenku summu swu nadepsanych puldewatheho tisitze talarum od obtze wyzdwihnuti gsau zadali, nez obetz nasse Tiessynska nemohutz pro tyto ninieysse wolmi tiesska lettha s to beyti, takowy winny ssenk, jak gsau gey samy przedessle nad pamieith lidskau gmieli, drzeli a uzywali, s tymz prawem uzytkem a pozytkem nadepsanym osobam pausstiegi a dalegi uzywati przegi do tud, pokud gim nadepsana summa gegich s auplna a do tzela polozena a zaplatzena ne bude. Prosycze nas nadepsany Purkmistr a Radda y na mistu wsse obtze ninieysy y budautzy ponizenie, abychom dotcznemu winarskemu czechu miasta nasseho Tiessyna takowey dalssy zostawy tohoz nadepsanego winneho ssenku a ktomu niektere artykule schwaliti, obnowiti a listem nassym knizetzym milostiwie stwarditi ratczyli, a to na ten a takowy dale psany spسوب: Neyprwe kdezby koli obetz sto beyti mohla, a nadepsanym osobam, kterzy na wynny ssenk swe penize dali a puytzli, a za gegich drzeni ssest desathe porzadek winnych k sobie wyplatili, takowu summu poldewatha tisitze tolaruw nawratiti, a na horze dotczeny ssenk k obetznimu dobremu za se wyplatiti chtieli, tehda gim na przed gedem holey rok przed tym od aurzadu a obtze, zie se gim gista a dostatetzna zaplata stane, w znamost listem pod petzeti miestsku uwedeni beyti ma, a oni przyiawsse gedem kazdy wylozene penize swe toho winneho ssenku k auzytku obetznimu, po wygiti tohoz roku a wypowiedi gegich, postaupiti powinni beyti magi, a gestlizeby mezy tym tzasem drzeny zastawy teyto kdo z tiech nini giz pozustawagitzych gednoho sta desyiti osob porzadku swu aneb winny ssenk pro nedostathek swoy pustiti a prodati chtiel, tehda obetz przedek a neyblisse prawo ktomu miti ma, paklizby obetz o to nestala, sto beyti nemohla, tehda ty osoby, kterzy winny ssenk w drzeni swem magi, motz miti budau, yakz y przedessle, takowu kazdu prodeynu porzadku na wssetzken tzech wyplatti, a to prawo k sobie przygiti. Item od gedney kazdey desytki wina, ktera se wyssekuge, po gednym tolaru, a od patnatzi wiederny puldruheho tolaru aurzadu k obetznimu dobremu dawati se ma; tolikez aby Pan Buh wssemohutzy k takowemu przedsewzeti swe swathe Boska pozehnani dati ratzyl, ode dwu betzek wina ssenkowany do kostela ffarniho gedna kwarta a do klasstera pul kwarthy wina dawano beyti ma. Siadney giny bud w miescie ani na przedmiesti zadnym winnym handlem obhazeti se nema bud betzkami aneb kwartami prodawanym neb kupowanym ani w miescie skladanym nez stolka ty osoby, kterzy k wyplatzeni nadepsaney summy osm tisit z pieth sett tolaruw slozyli, tiem winy handlowati w miescie nassym Tiessynie swoboda se dawa, kdozby se pak toho dopustil, ma czech winarsky na to bedliwost a ssestrnost miti, aby nam a komorze nassy podle przedessleho stwrzeni na tom nitz neuchazelo, a takowa betzka wina zatzata ku dworu nassemu polowitze, a druha polowitze do czechu winarskeho wzata beyti ma. Potaczowany wina z plnych betzek a teyne windawani wsseliak zastaweno beyti ma, wynimagitiz lidom nemotznym aneb wzatznym czyzym osobam, kdyby toho slussna potrzeba ukazowala, tym se na zadost pototzyti muze, wssakz gedem kazdy, kteryby nietzo nemotznym a zyzym lidom, yak na horze do-

tczeno, pustil a pototzyl wina y hned gineho wina k doplnieni u toho, který ssynkuge, wzyti, kdo by to przestaupil, ma po kazdy tolikrat, kolikrath by se toho dopustil, gednu kopu grossy do czechu pokutowan beyti. Podle przedessleho snesseny przez czeley rok gedna winna porzadka giti ma, na kterezyto porzadtze kazdy dwie desytki wina wyssekwowati prawo miti ma, wssakz hodnym winem se opatrzytze nitz dylegi nez ssytrnatzte dny ssynkowany dwu desytek strawiti motzy bude, wynimagitz urotnych welkich swatkuw, zemskych sau- duw, ffreyunku wrotnych, ostatnych dny masopustnych a neyakeho welikeho potztu lidu woyenskeho przez miasto Tiessyn tazeni a neb take welkeho zgezdu, tu dwie porzadky ssynkowane a lide przespólny y domatzy winem hodnym podrowani beyti magi, nez okrom nade- psanych gistych wymierzonych czasuw tolika gedna winna porzadka przez tzeley rok giti a ssenkowana beyti ma, nini y na tzaasy budautze. Frystuky, ktere netoliko w ssenkowany ale y obetznemu czlowieku, který proto do ssenkowniho domu gde, a swe zanedbawa, gsau ssko- dne, magi przystnie wyzdwiżene beyti pod pokuthu do czechu ge- dney kopy grossy. Take zadnemu winny wienetz wywesyti dopausstien beyti nema, letzby wino ssytry niediele przed tim w piwnitz aneb sklepu swym miel, pod pokuthu do czechu gedney kopy grossy. Ma gedna radny a druha osoba z winneho czechu narzyżena beyti a przy- sahu zawazani betzky, z kterych se wino dawa, zapetzetiti, take gine betzky przedy po wyssekwowany ohledawati, aby zadny w tiech usta- nowenych ssytrnatzti dnech nitz witze nez dwie betzky po desyti wie- drach ustanowene ne wyssekwowal aneb czoby wednie wydal, zase w notzy nedobil; na koho by se prikazalo, ma we tak mnoho, yak mimo nalezytost wydal, zkutecznie trestan beyti. Wratislawskoy pra- wey a sprawedliwey miry magi w ssenkowani uzywati, u ktere hoby se pak menssy mira nassla, toz podle uznani czechowniho trestan beyti ma. Kazdy kdoby koli z tiech osob, ktery tenz winny ssenk w drze- ni swem magi a neb z Rakausky zemy na miesto sem przywezl aneb od koho kaupyl, nemaho dati zkladati, az prwe od narzyżenych osob ohledano a poznamenano bude. Kdoby se winem w tzaasu wymierze- nym ne opatrzył, a porzadka na niem byla, pro swau nedbawliwost do czechu kopu gross. Dati ma, a wino gemu ssatzowano beyti nema az do dalssyho nautzeny a uznany czechownyho. Tolikez kdoby se wino podle obsatzowany dawati zbraniowal, a wysse nezli gemu wino sażene a ssatzowane bude, ssenkowati a dawati se dopustil a opowa- zyl, w pokuthu czechowny podle uznani wpadnuti ma. Take zadnemu winny wienetz wysytrzyti a ssenkowati gemu se dopustiti nema, az prwe obtzy nadepsane sprawedliwe przy ssatzowani wina oblozy proto, aby wyupominany zadnei pratze miti potrzeba ne bylo. Item geden kazdy, na koho porzadka przygde, a wino gemu, yak przedessle, od Purkmistra a Raddy miasta nasseho Tiessyna sażeno a ssatzowano beyti ma, z gedney kazdey betzky po kwartie wina na kossztowany tiem osobam, ktery ssatzowati budau, poslati powinién bude, ktery wino takowe podle hodnosti, a ne podle przyżnie, porozumiegitz yak wina ktereho tzaasu w trhu gsau, tak aby slussny zysk na tom gmiti mohl, wssakz bez utisku obetzniho ssatzowati magi. A protoz My na- depsane knizie Adam Watzlaw k ponizeney prozbie wyss psanych

Purkmistrze a Raddy y namistu wssy obtze miasta nasseho Tiessyna y take tiech osob, kterzy tento ssenk w drzeni a uzywani swem magi, naklonieni gsautze, z dobrym rozmyslem a bedliwau raddu wiernych nassych millych, tak tzynime, a toho wsseho nadepsanego gegich dobrowolneho snesseni a artykuly tymto listem nassym schwalugeme, obnowugeme, upewniugeme a potwruzugeme tak, zie tiech sto a deseth osob, kterzy tento winny ssenk w zostawie drzy a uzywagi, gehu budau motzy s Erby a potomky swymi w tez summie czastopsaney puldewathym tisitzu talaru gmiti, drzeti a uzywati tym wssym prawem, obyztzeyem, uzytkem a pozytkiem, yak gehu obetz y oni sami przedessle podle obdarowany Gich L. L. knyzat Tiessynskich przedkuw nassych gmieli, drzeli, a uzywali, bez przekazky nassey Erbuw a potomkuw nassych knyzat a panuw tiessynskich, obtze nassey Tiessynskey y gednoho kazdeho czlowieka, a takowego winneho ssenku ziadnym duchownim ani swietskym prawem, przykazem aneb zakazem any yakim wymyslenym obyztzeyem, czoby lidsky wtip wymysliti mohl a umiel, odstaupiti a pustiti nemagi a powinni ne budau, dotud, dokud gim summa gegich wyss gmenowane puldewatheho tisitze tolaruw warunku nadepsanego zuplna a do tzela od obtze polozena a zaplaczena ne bude tak, yak listy a zapisy gegich gim od obtze nasse Tiessynske pod petzeti miestsku gednomu kazdemu dane, a bez umensseni obnowene gsau w sobie zniegy a zawiragi.

Tomu na swiedomi petzet nassy knyziety k tomuto listu a stwrzeni nassemu s nassym gistym wiadomim przywiesiti gsme rozkazali, ruku nassy wlastni se podepsawsse... Genz psan a dan na zamku nassym Tiessynie w strzedu po Stym. Michale archandielu Bozym leth 1598.

Swiadcowie, jak wyzej.

Transsumpt tego aktu sporzadzila na prosbe cechu winiarskiego rada miasta Nowego lczyna w r. 1610 i wiarogodnosc odpisu stwierdzila wlasna pieczcia.

XXIV.

1608. My Adam Waczlaw z Bozy milosti w Slezy knize Tiessynske a welikeho Hlohowa etc. Geho Rzymske Czysarszke Milosty Radda a Narzyzeny Wogensky Neywyzssy.

Znamo czinime i t. d. zie gsau przed nas przedstaupily Maudrzy a Oppatny Primator, Purgmistr, Nowa y stara Radda, floyt a konssele y namystu wssy obcze miasta nasseho Tiessyna poddany nassy wierny milly, a we wssy ponizenosty sobie stiezowaly, kterakby ty osoby z obywately nassych zemskych, kterych w listu obdarowany a zrzyzeny od slawne pamiety knizete Kazymyra Tiessynskeho pana pradieda nasseho, gehoz datum na Tiessynie w utery po swate Trogiczy leth Boziho tyseczyho pietisteho dwuczeteho trzetiho z strany do wesnicz na krczmy z dotczenego miasta nasseho Tiessyna piw wsseliyakych wystawowany a ssenkowany obsazene magi, y giny mnozy, kterzy ktomu obzwlastniho prawa a sprawedlnosti nemagi, piwa warzyty a na krczmy wystawowaty daty miely, prosyctze nas w ponizenosti, abychom nad prawem sprawedlnosty a swobodamy gegich

od slawnych przedkuw nassych y od nas gim naddanemy a potwrzenemy milostiwu a ochrannu ruku drzety, a tiem, kterzy, yak wyss dotczeno, ktomu prawo nemagi, to zastawily, zadagicze nas przitom w ponizenosty, nemagicze w gmenowanym obdarowany a zrzyzeny niekterych wesnicz nassych totiz Golessowa, Godissowa, Tysownicze, Kozakowicz, Stryzne Lhotky, Brzezuwky a Rudnika obsazonych, aby chom gim to milostiwie nadaty, a potwrdity raczily, aby tolkez od ginud na tyz wsy zadneho piwa ne warzyly a nebraly, nez z miasta Tiessyna. Y gsauce my k takowe ponizenie prozbie gegich naklone ny a uznawagicz od nich wiernu poddanost y platne sluzby gegich, ktere yak przedkum nassym tak y nam wzdyczky powolnie wykonalaly y aby w buducznych czasyh tim lipegi wykonawaty mohly, dotczenemu Prymatorowy, Purgmistru, nowe y stare Raddie y wsseczke obczy ninieyssym y budauczym miasta nasseho Tiessyna a potomkom gegich to wyss gmenowane naddany a zrzyzeny, ktere od knizete Kazymira slawne a spasytedlne pamiety magi, tymto listem nassym knizeczym we wssech punktech, klauzulech, artykulich tak, yak by tu wsseczko slovo od slowa wypsano a wygadreno bylo, potwruzgeme, a tuto dalssy milost gim czynime, a tomu koniecznie chceme, aby na wyss psane wesnicze nasse Golessuw, Godissuw, Tysowniczy, Kozakowicze, Striznu Lhotku, Brzezuwku a Rudnik, ktere, yak wyss psano, w tom nadany gegich obsazene negsau, a neb na potomne czasy na gruntech nassych komornich w nowie wysazene a gmenowane by byti mohly, od ginud piwa brana ne byla, nez z miasta nasseho Tiessyna nyny y na czasy buducze. A gestlizeby nad to wysse kdokoly bud stawu panskeho neb rytirскеho s poddanych nassych mymo tieh w listu a zrzyzeny czastopsanym obsazonych wesnicz a krczem, ne magicz prawa a sprawedlnosty ktomu piwa warzyty dal, a na krzczmy ke sskodie miestu Tiessynu wystawowal a neb wystawowaty dal, a takowym kazdym Nam a neb Erbum a potomkom nassym nade-psany miesztianie Tiessynssty ninieyssy y buduczy oznamiy magi, a My z Erby a potomky nassymy timto listem nassym przypowidame, zie nad prawem a sprawedlnosty gegich ruku drzety, a toho, kderby se toho, yak wyss dotczeno, nemagicz ktomu obzwlastniho prawa a sprawedlnosty, dopustil, y hned wobeslaty, a gemu to z Erby a potomky nassymy skutecznie zastawity chceme a powinny gsme.

Tomu na swiedomy peczet nassy knizeczy ktomuto listu gsme przywesyty rozkazaly, roku nassy vlastny w nim se podepsawsse. Genz dan na zamku nassym Tiessynie w strzedu po pamatcze wssech Swatych lettha od Narozeny Syna Bozieho 1608.

Swiadkowie: Kaspar starssy Ruczky z Rudz a na Koczobendzy, mystodrziczzy aurzadu Marssalstwy zemskeho knizeczstwy nasseho Tiessynskeho, a kancelirz tohoz knizeczstwy, Girzyk Borek z Rostropicz a na Wendryny, heyttman nass na Tiessynie, Jan Niemcziczky z Niemczicz a na Rzepissty, Adam Rudowsky z Gustirzan a na hornim Zukowie, a Slowuttny Matyass Kalus z Bytomie, sekretarz nass.

Psan gest ruku Andrysa Mazura Pisarze kancelлары nasše.

Adam Waczlaw knyze m. p.

XXV.

1608. My Adam Wacław i t. d.

Znamo czynime i t. d. że gsau przed nas przedstaupily Mau-
drzy a Oppatny Prymator, Purgmistr, nowa y stara radda, ffoyt a kon-
ssele y namystu wssy obcze miasta nasheho Tiessyna poddany nassy
wierny mily przed nas w ponizenosti przednesaucze, kderakby od nie-
kderych spolu miesztian a obywatel y gegich na proty uchwalie obe-
czny niekdy od przedkuw gegich leth 1534 w pondiely przed Bozim
wstupenim zrzyzeney, tez leth 1601 z dobrym rozmyslem uczynieney
w przedkupowany bilych piwnych porzadek nerownost zachowana
byla, prosycze nas ponizenie, abychem takowy nerzad przetrhnuty, a
moczy nassy knizeczy w tom giste zrzyzeny a wymerzeny upostano-
wity, a listem nassym knizeczym potwrdity raczily. K gegichzto poni-
zeney prozbie milostiwie nakloneny gsauce tak czynime, a magicze
tu wiecz w bedliwym nassym uwazeny moczy nassy knizeczy toto
giste zrzyzeny nadepsaney obczy miasta nasheho Tiessyna dawame,
aby geden kazdy magicze ssenkowny duom, kdy na nieho warzeny
bileho piwa przigde, porzadky neprodawagicz sam piwo warzyty dal,
gestlizeby pak niekdy z osob stawu rytirzsheho neb duchownich,
kterzy domy ssenkowne w miestkym prawie magi, z dobre wule swe
anieb niekdy giny za przycziny chudoby zesslosty wieku a nedosta-
tku zdrowy aneb neyakau ginu przyhodu zanieprazdnen gsau cz po-
rzadku swu piwnu prcdaty chtiel, ze to z wuly wiadomosty a dowo-
lenim Purgmistrze a raddy nadepsaneho miasta Tiessyna uczynity mo-
ze, wssakz zadny wyse dwu porzadek w rocze porzad zbiehlym od
gednoho noweho leth do druheho skupowaty aniz pod yakym koly
obmyslem zamluwaty, tez porzadkami yakych koly ffirymarkuw neczi-
nicz any geden druhemu porzadek nezapugiezugicz, kdy na nieho
przigde warzenym ffortelmy odlewaty nema pod pokutu desyti hrzi-
wen, ktere zadnemu nepromigegicz na oprawu czest przy miestie Tie-
ssynie obraczena byty ma, a paklizby kdoz aumyslnie obdalny po-
rzadku ukupil, tak zeby gi w tom rocze nezwarzyl, takowemu kazde-
mu porzadku saused neyblizssy toho, ktery gi odprodal, yak porza-
dky gdu w nasledugiczym rocze peniezmy oblozity, a gi zwarzyty a
neb prawo swe na druheho pustity mocz mity bude. Chtiegicz tomu
konecznie, aby nad tymto zrzyzenym a postanowenim nassym od Pry-
matora, Purgmistra a Raddy miesta nasheho Tiessyna ninieyssych y bu-
dauczych stalie a neporusytedlnie drzano bylo, niny y na czasy wie-
czne, a to pod uwarowanim hniewu y nemilosty nassy y buduczych
nassych knizat a panuw Tiessynskych.

Tomu na swiedomy peczet nassy knizeczy k tomuto listu przy-
wesyti sme rozkazaly, ruku nassy wlasny w nim se podepsawsse.
Genz dan na zamku nassym Tiessynie w strzedu po pamatcze wssech
swatych leth 1608.

Świadkowie jak wyżej.

XXVI.

1624 Ks. Fryderyk Wilhelm wydaje następujące zarządzenie: „Als
wollen sie hiermit Primator, Burgermeister und Rattmannen bemeld-

ter Stadt Teschen jetzigen und künfftigen hiermit bevohlen und auf-
ferlegt haben, wan und so oft dergleichen Heüser, so zuvor von
Burgers, handwerchs oder sonsten ehrlichen gewerbs Leütten bewohnt
gewesen, zu feylem kauff kömmen, das sie niemand anderem alß wie-
derumb Burgers, Handwerchs oder Handelsleutten, welche bey allge-
meiner Stad alß andere Bieders Leutte gebraucht werden können, ge-
gennet vorkauft und vorschrieben werden“. Przyczyna tego zarządze-
nia była ta, że w poprzednim roku zaraza zabrała dużo ludzi, a nowi
mieszczanie mieli trudności w kupowaniu domów, gdyż ich uprze-
dzała w tem szlachta, „która i tak już, według wyrażenia księcia, miała
za dużo domów w mieście“.

XXVII.

1626. Księżna Elżbieta Lukrecya potwierdza wszystkie przywileje
dane miastu przez książąt Bolka, Przemka, Kazimierza, Wacława, księ-
żną Annę, Jana z Pernsteina, Sydonię Katarzynę i Adama Wacława
i dodaje: „A yakoż w listu kniezete Kazymira, gehoz dathum den
swateho Jana Krztiela letha 1523 obzwlastni artykul o wykonawani
wsselligakich powinności, contributii a dawek od osob stawu rytirz-
skeho, którzy domy w mieście a przy mieście nassym Tiessynie z oby-
wateli tohoz knizecztwi magi, postawen gest, protoz tomu dokonale
chtiiti naczyme, aby wyss psane rytirske osoby, którzyby obzwlastniho
obdarowani a swobody na to nemieli, wssemu tomu podle znieni
tohoz artykule zadosti czynili, yako y osoby ty, którzy domy swe na
zdiech miestszych magi.“

Dan a psan na zamku nassym Tiessynie letta 1626.

A przytom gsau byli Raddy nasse Pan Bohuslaw Sedlniczky
z Cholticz a na Polskey Ostrawie, Pan Mikulass starssy Welczek
z dobro zemicze a z Hulczina a na welkich kunczytzch, a urozeni
a stateczni Erazym Rudsky, z Rudz a na Wielopoliky, marssalek zemsy
knizecztwi Tiessynskeho, Kassper Pelhrzym z Trzenkowicz na Albre-
chticzch a Hornich Bludowiczch, kanczlerz zemsy tohoz knizecz-
twi a negwyzssy Wachmester perwniho kraigi w Slezy, Peter Mitro-
wsky z Nemysle a na Trzytiezy, Adam Goczalkowsky z Goczalkowicz
a na Diehylowie, Trydrich Bludowsky z duolnich Bludowicz na Hazla-
chu a Drahomyssle, a Slowutny Andreas Masuer, misto sekretarz nass
czesky, kteremu tento list k wyhotowani porauczen byl.

Elisabeth Lukretia, geborene Herczogin zue Teschen.

XXVIII.

1627. My Elisabeth Lukretia i t. d.

Znamo czynime timto Listem obecnie przedewssemi tak, yakuz
gsme sobie w gisty a milostiwym aumysl Nass wzyti raczyli, aby Apa-
teka w mieście Nassym knizetczym Tiessynie (kdera tak od kolka letha
prawie k znisztieny a wsseliyakemu nedostatku wieczy do apateky pro
lidi nemoczne potrzebnych byla przyssla a se nachazela) za to znowu
wzdielana, naprawena, a wsseliyakymi potrzebami, czokoli do apateky
nalezy, yak pro nas samich obywatele zemske a sluzebniki y gine
poddane Nasse a lidi obecne a ubohe (kderzyby tak do nemoczy
neyakich upadli) dostatecznie zaopatrzona a lidem nemocznym s po-

moczy Boży lekarstwim potrzebnym spomahano beyti mohlo, protuzgsme ktomu obrati a za hodneho uznati raczyli pocziwieho a kausstowneho Krystoffa Reymulta, sluzebnika a balbirze Nasseho zamkowego wiernego milleho, kderemu takowu apateku w miescie Tiessynie podle znieni przedessleho kupu a odprodani na Ratauzu miestckym zepsanego pusstiti, a ge ktomu milostiwie narzyzowati raczynie tak, ze won dotczony apateku bude moczy wsseczkmy potrzebamy donz nalezytymi podle swey neywyzssy moznosti zaopatrziti, a w ny rzyditi a czyniti, yak se gemu neylipe zdati a libiti y won toho uzyti moczy bude. Take gemu, Erbom y potomkom gehu tau milost czyniti a timto listem dozwolegicz milostiwie potwerzowati a naddawati raczynie, ze won w teyz apatycze bude moczy zgewnie a swobodnie odewsseliyakych materygi, korzeny, czukruw, confectuw item wsseliyakych dystylirowanych a posylnugicznych wodek i ginych wieczy y Aquawity wsseliyaka sladke piti, malmazyge, alicanty sobie kupowati, a zase prodawati, ssynkowati, handlowati a stim uczyniti y nechati, yak se gemu neylyp zdati a libiti bude bez Nassy buducznych Nassych y ginych wssech lidi wsseliyake przekazky. Proti tomu pak bude powinien dotczony Krystoff Balbirz kazdeho czasu takowe potrzeby im fforrat a w hotowosti miti, a gednomu kazdemu lekarstwi steyz apateky za penize gehu a slussnym uplatkem prodawati, zaopatrowati a lid domaczy y przespólny tim ffdrowati a nalezytie zaopatrowati, w kdereyzto apatecze a przedsewzeti gehu nema gemu od zadneho z knizetczstwi y z miest y poddanych Nassych zadna przekazka uczyniena beyti nybz won wsseliyak w pokogi zustawati ma, nad czymz My a timto naddanim Nassym milostiwu a ochrannu ruku drzeti y urzadu miestckemu o tom milostiwie poruczeti raczynie¹⁾.

Tomu na swiedomi peczet Nassy knizetczy ktomuto listu gsme przywiesyti rozkazali, ruku Nassy wlastni w niem se podepsawsse. Genz dan a psan na zamku Nassym Tiessynie r. 1627. Świadkowie jak wyżej

Elizabeth Lukretia, Herczogin zue Teschen.

Pieczczę.

XXIX*

1798. Franciszek II. cesarz zatwierdza miastu przywileje (które już potwierdził Józef II.) a nadto przyznaje mu prawo urządzania co tydzień we czwartek targu na bydło, które miasto otrzymało od cesarza Leopolda I. w r. 1791, a to ze względu na to, że „dadurch nicht nur für das städtische Publikum, sondern für den ganzen kreis die Gefahr des Viehmangels abgewendet, der Vieheinkauf für die einige Meilen von Teschen entlegene Städte erleichtert, durch den Zusammenfluß mehrer Verkäufer auss den zahlreichen sowohl pohnisch als ungarschen Viehhändlern die Wohlfeilheit erzielet, sogar der Ollmützer Viehmarkt, da die Viehhändler ihr unverkauftes Vieh statt zurück, dahin treiben würden, noch mehr in Aufnahm gebracht, endlich der ohnehin erarmten Teschner Bürgerschaft ein ergiebiger Zufluß eröffnet werde“ pod warunkiem jednak, że gdyby we czwartek wypadło święto, w takim razie targ na bydło ma się odbyć w następnym dzień powszedni.

Uwaga 1). W dokumencie tym brak kilku wyrazów, które się niedały odczytać, są one jednak mniej ważne tak, że treść przez to nie uległa zmianie. Odpis jego, ale także niezupełny, znajduje się w muzeum Szersznika.

WIADOMOŚCI SZKOLNE.

○ □ ○

Grono nauczycielskie.

a) *Zmiany.*

1. Min. W. i O. reskryptem z d. 22. czerwca 1906. l. 10312 zamianowało zastępcę naucz. w c. k. gimnazjum w Wadowicach, Stanisława Fischera rzeczywistym nauczycielem w tutejszym zakładzie od 1. września 1906.
2. Min. W. i O. reskr. z d. 23. czerwca 1906. l. 23566 zamianowało ks. Jana Stonawskiego rzeczywistym nauczycielem religii ewangelickiej od 1. września 1906.
3. Min. W. i O. reskr. z d. 25. czerwca 1906. l. 14153 w myśl Najw. postanowienia policzyło prof. ks. Józefowi Londzinowi 3 lata rzeczywistej służby, odbytej w pryw. gimn. polskiem w Cieszynie.
4. Min. W. i O. reskr. z d. 10. lipca 1906. l. 27387 zamianowało profesora tutejszego zakładu Dra Kazimierza Wróblewskiego profesorem c. k. V. gimnazjum we Lwowie od 1. września 1906.
5. Najwyższem postanowieniem Jego c. i k. Apostolskiej Mości z d. 25. sierpnia 1906 nadano posadę dyrektora tutejszego zakładu od 1. września 1906. profesorowi c. k. gimnazjum III. w Krakowie, Wiktorowi Schmidtowi.
6. Min. W. i O. reskr. z d. 29. sierpnia 1906. l. 33.205 zamianowało Henryka Maurera, zastępcę naucz. w c. k. gimnazjum św. Jacka w Krakowie, rzeczywistym nauczycielem w tutejszym zakładzie od d. 1. września 1906.
7. Rada Szk. kraj. dekretem z d. 27. września 1906. l. 6951 przyznała pierwszy dodatek pięcioletni profesorowi Józefowi Góralowi od d. 1. października 1906.
8. Rada Szk. kraj. dekretem z d. 11. października 1906. l. 7558 zamianowała w miejsce zast. naucz. Karola Grycza, który z dniem 1. października 1906 ustąpił dla odbycia jednorocznej służby wojskowej, zastępcą nauczyciela w tutejszym zakładzie Jana Heczkę, pomocniczego nauczyciela szkół realnych w Krakowie, oraz ponownie zamianowała na r. szk. 1906/7. zastępcą naucz. Andrzeja Jawienia.

9. Rada Szk. kraj. rozp. z d. 31. października 1906. l. 8027 zatwierdziła w zawodzie nauczycielskim rzeczywistego nauczyciela Edmunda Wierzbickiego nadając mu tytuł profesora.
10. Rada Szk. kraj. rozp. z d. 22. listopada 1906 l. 8541. powierza naukę stenografii, wprowadzoną od 1. stycznia 1907 r., zastępcy naucz. Janowi Heczce.
11. Rada Szk. kraj. rozp. z d. 12. grudnia 1906. powierza naukę gimnastyki w 2. godzinach tygodniowo od 1. stycznia 1907. zost. naucz. Janowi Heczce.
12. Rada Szk. kraj. rozp. z d. 25. lutego 1907. l. 1192. przyznała profesorowi Drowi Janowi Wytrzensowi piąty dodatek pięcioletni.
13. Rada Szk. kraj. rozp. z d. 5. marca 1907. l. 1531. zatwierdziła w zawodzie naucz. rzeczywistego nauczyciela Jana Galicza przyznając mu tytuł profesora.
14. W miejsce profesora ks. Londzina, wybranego posłem do Rady Państwa, objął naukę religii katolickiej od d. 17. czerwca 1907. rozp. Rady Szk. kraj. z d. 13. czerwca 1907. l. 4484. tutejszy proboszcz, Radca generalnego wikaryatu ks. Monsignore Jan Sikora.

b) Skład grona nauczycielskiego w roku 1906/7 i rozdział przedmiotów.

- Schmidt Wiktor**, dyrektor, zawiadowca zbiorów archeologicznych, uczył języka łacińskiego w klasie V., tygodniowo godzin 6.
- Dr. Farnik Ernest**, profesor, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, gospodarz klasy VIII., uczył języka niemieckiego w klasach IV, VI i VIII, propedeutyki filozofii w klasach VII i VIII, tyg. godzin 16.
- Fischer Stanisław**, nauczyciel, zawiadowca polskiej bibl. uczniów (dla klasy VI. i VIII), gospodarz klasy III., uczył języka greckiego w klasie III., języka polskiego w klasach II., III., VI. i VIII., tyg. godzin 17.
- Galicz Jan**, profesor, zawiadowca biblioteki niemieckiej dla uczniów, gospodarz klasy I. b, uczył języka niemieckiego w klasach I. b, II., V. i VI., tyg. godzin 19.
- Góral Józef**, profesor, zawiadowca gabinetu historii naturalnej, gospodarz klasy VI., uczył matematyki w klasie I. a i VI., nauk przyrodniczych w klasach I. a, I. b, II., III., V. i VI., tyg. godzin 18.
- Kantorek Feliks**, nauczyciel, uczył języka polskiego w klasie IV., historii i geografii w klasach I. b, III., VI. i VIII., tyg. godzin 16.
- Ks. Londzin Józef**, profesor, zawiadowca biblioteki książek szkolnych dla ubogich uczniów, uczył religii katol. w klasach I. — VIII., oraz miewał egzorty w niedziele, razem tyg. godzin 18. od d. 17. czerwca zastępował go w 8 godzinach tygodniowo ks. Monsignore Jan Sikora.
- Lubaczewski Jan**, profesor, gospodarz klasy IV., uczył języka łacińskiego w klasie IV., greckiego w klasach VI., VII. i VIII., tyg. godzin 20.

Maurer Henryk, nauczyciel, zawiadowca polskiej biblioteki uczniów (dla klas V. i VII.), gospodarz klasy I. a, uczył języka łacińskiego w klasie I. a, języka polskiego w klasach I. a, V. i VII., tyg. godzin 17.

Panek Antoni, profesor, gospodarz klasy V., uczył języka łacińskiego w klasach III. i VIII, języka greckiego w kl. V. tyg. godzin 16.

Popiołek Franciszek, profesor, zawiadowca gabinetu geograficzno-historycznego, uczył historii i geografii w klasach I. a, II., IV., V. i VII., tyg. godzin 17.

Ks. Stonawski Jan, nauczyciel religii ewang., uczył tejże w klasach I.—VIII., języka niemieckiego w klasie III., nadto miewał egzorty w niedzielę, tyg. godzin 22.

Wierzbicki Edmund, profesor, zawiadowca gabinetu fizykalnego, uczył matematyki w klasach II., IV., V. i VIII., fizyki w klasach IV. i VI., tyg. godzin 18.

Dr. Wytrzens Jan, prof. w VIII. randze, gospodarz klasy VII., uczył języka łacińskiego w klasach VI. i VII., greckiego w klasie IV., tyg. godzin 15.

Heczko Jan, zastępca naucz., uczył języka niemieckiego w klasie I. a, matematyki w klasach I. b, III. i VII., fizyki w klasie VII., tyg. godzin 18. (do d. 1. października 1906. uczył w tych samych klasach tych samych przedmiotów egz. zastępca naucz. Grycz Karol).

Jawień Andrzej, zast. naucz., zawiadowca biblioteki polskiej dla uczniów klas niższych, gospodarz klasy II., uczył języka łacińskiego w klasie I. b i II., polskiego w klasie I. b, tyg. godzin 19.

c) Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

Dobesch Wilibald, nauczyciel muzyki w c. k. sem. naucz. męskiem, uczył śpiewu w 2 oddziałach tyg. godz. 2, oraz śpiewu kośc. uczniów katol. tyg. godz. 1, razem godzin 3.

Dr. Farnik Ernest, (j. w.) uczył gimnastyki w 3 oddziałach, tyg. godzin 6., od 1. stycznia 1907 w 2 oddziałach, tyg. godzin 4.

Heczko Jan, (j. w.) uczył od 1. stycznia 1907. gimnastyki w 2 oddziale, tyg. godz. 2. i stenografii w 2. oddziałach, tyg. godz. 4.

Lubaczewski Jan, (j. w.) uczył kaligrafii w 2 oddziałach, tyg. godz. 2.

Niedoba Karol, nauczyciel w c. k. szkole realnej, uczył rysunków w 2 oddziałach, tyg. godzin 4.

II.

Słudzy szkolni.

Bury Tomasz, tercyan prowizoryczny.

Haratyk Jan, pomocnik.

III.

Plan nauki w roku szkolnym 1906/7.

A) Przedmioty obowiązkowe.

Wszystkich przedmiotów obowiązkowych oprócz religii, języka polskiego i niemieckiego uczono według planu naukowego i instrukcyj wydanych przez c. k. Min. W. i O. dla nauki w gimnazyach austriackich w r. 1900 (wyd. 2).

Nauki religii katolickiej oraz języka polskiego i niemieckiego udzielano w zakładzie według planu obowiązującego w c. k. gimnazyach galicyjskich z wykładowym językiem polskim.*)

Nauki religii ewangelickiej udzielano według następującego przez dotyczące władze kościelne zatwierdzonego planu:

Klasa I. Historye biblijne Starego Testamentu. Mały katechizm dra

Marcina Lutra: Dziesięć przykazań i artykuły wiary chrześcijańskiej.

Klasa II. Historye biblijne Nowego Testamentu. Mały katechizm dra

Marcina Lutra: Ojciec nasz i Sakramenta.

Klasa III. Nauka wiary chrześcijańskiej. Dzieje apostołskie.

Klasa IV. Obrazy z historii kościoła ewangelickiego. Kazanie na górze i podobieństwa Pana Jezusa.

Klasa V. Historia kościoła chrześcijańskiego; wieki dawne i średnie. Introdukcja do ksiąg St. Testamentu.

Klasa VI. i VII. Dogmatyka i etyka.

Klasa VIII. Jak w klasie siódmej.

Obowiązkowa lektura szkolna.

a) Z języka łacińskiego.

Klasa III.

Cornelius Nepos: Aristides, Cimon, Thrasybulus, Phocion, Epaminondas, Miltiades, Themistocles, Pelopidas,

Klasa IV.

Caesar, De bello gall.: I. 1—29 IV., VI. 1—22.

Ovidius: (wyd. Ziwsa-Skupiewicz): Metam. ustęp 2.

Klasa V.

Livius, Ab urbe condita: I i XXII.

Ovidius (wyd. szk.): Met. ustęp 3, 4, 5, 11, 13, 18, 20, 22, 24; Fast. 7; Trist 10.

Klasa VI.

Sallustius: Bellum lugurthinum.

Cicero: Or. in Catil I.

*) Szczegółowy plan nauki dla wszystkich klas podany został w sprawozdaniach dyrekcji za rok 1902/3 i 1903/4.

Vergilius: Ecl. 1 i 5; Georg. ustęp 2.; Aen. ks. I. i II.
Caesar: De bello civ. I.

Klasa VII.

Cicero: In Verrem IV.; pro Archia poeta; Cato maior.
Vergilius: Aen. VI. i VII., wyjątki z VIII.

Klasa VIII.

Tacitus: Germ. 1—27; Annal. I., 1—30; II. 41—46; 53—55; 62, 63, 69, 88.
Horatius: Carm. I. 1, 3, 4, 7, 8, 9, 14, 18, 22, 24, 26, 29, 31, 37;
II. 2, 3, 7, 10, 13, 14, 16, 17, 18; III. 1, 2, 3, 30; IV. 3, 7;
Epod. 4, 6, 7; Sat. I. 1; II. 6; Epist. I. 1.

b) Z języka greckiego:

Klasa V.

Ksenofont (według Chrest. Fiderera): Anab. 1, 2, 3, 6, 7, 13;
Cyrop. 1, 2, 3.
Homer: Iliada ks. I., III. (wyd. szk.).

Klasa VI.

Homer: Iliada ks. XVI., XVIII., XIX., XXII., XXIV.
Ksenofont (według Chrest. Fiderera): Pamiętn. 1—2.
Herodot: ks. VIII.

Klasa VII.

Demost: Ol. I. Opokoju; Filip. B.
Homer: Odyss. ks. I., V., VI., IX., XI.

Klasa VIII.

Platon: Obr. Sokr. Kryton.
Sofokles: Antygon.

c) Z języka polskiego:

Klasa V.

A. Mickiewicz: „Pan Tadeusz”; A. Fredro: „Zemsta”.

Klasa VI.

H. Sienkiewicz: „Ogniem i mieczem, „Potop“, „Pan Wołodyjowski“;
H. Rzewuski: „Listopad”.

Klasa VII.

J. U. Niemcewicz: „Powrót posła”. — A. Feliński: „Barbara Radziwiłłówna”. — A. Mickiewicz: „Konrad Wallenrod”; II, IV. i III. część „Dziadów”. — A. Malczewski: „Marya”. — A. Fredro: „Śluby panieńskie”.

Klasa VIII.

Z. Krasiński: „Nieboska komedia“, „Irydion“, — St. Wyspiański: „Wesele“.

d) Z języka niemieckiego:

Klasa VI.

Goethe: Hermann und Dorothea. — Lessing: Minna von Barnhelm.

Klasa VII.

Schiller: Jungfrau von Orleans. — Goethe: Iphigenie auf Tauris.

Klasa VIII.

Grillparzer: Sapho. — Goethe: „Faust“.

B) Przedmioty nadobowiazkowe.

Kaligrafia: 2 godz. tygod. Oddział I.: Używano wzorów Greinera, oraz Nowickiego i ćwiczano uczniów w kaligraficznym pisaniu liter, słów i zdań polskich, tudzież niemieckich. W oddziale II. ćwiczyli się uczniowie w piśmie rondowem.

Śpiew: Oddział I.: Ton, nuty i klucze, o głosach i regestrach, o poście przy śpiewie, wydobywaniu głosu i używaniu oddechu, rytm, znaki chromatyczne, gamy, budowa gam, melodia i harmonia, trójdźwięk, gamy ze swoimi trójdźwiękami tonicznymi, interwale, ozdobniki (przednutki), niektóre znaki, słownik najczęściej używanych wyrazów włoskich, odnoszących się do tempa i dynamiki. Ćwiczenia odstępów w obrębie oktawy. Pieśni na jeden głos.

Oddział II.: Powtórzenie odstępów. — O przewrocie odstępów. — O skali chromatycznej. — O trójdźwiękach głównych. — O prowadzeniu czyli ruchu głosów względem siebie. Przewroty trójdźwięku. Akord septimowy. — Ćwiczenia i pieśni na 2 i 3 głosy. — Kanony na 3 głosy. — Fughetty na 2 głosy.

Rysunki: 4 godz. tygod. Nauka odbywała się w 2 oddziałach.

Oddział I.: Rysowanie na białym papierze blokowym linii prostych, krzywych, kół, linii ślimakowatych, ornamentów płaskich, liści, waz, roślin i stylizacji tychże według rysunku, wykonanego kredą na tablicy. Rysunki te wykonywali uczniowie ołówkiem zwykłym. Tło nakładano farbą. W półroczu drugim kontury wyciągano tuszem, resztę ornamentu nakładano akwarelą.

Oddział II.: Rysowanie z modeli geometrycznych z zastosowaniem perspektywy i głównych cieni. Oprócz tego używano wzorów ornamentu roślinnego z dzieła: „Das polychrome pflanzliche Ornament von Ferd. Sodom“.

(Ornamenta wypukłe rysowano na białym papierze ołówkiem lub na szarym kredkami. W półroczu drugim rysowano lub malowano akwarelą z natury różne przedmioty jak garnki,

pióra ptasie, flaszki, skrzynki, świeczniki i t. d., przyczem pocuczano uczniów w dalszym ciągu o perspektywie.

Gimnastyka: 6 godz. tyg.

Oddział I. i II. (Uczniowie z klas I.—II.): Musztra: Tworzenie czwórek w miejscu i pochodzie z dwurzędu i dwuszeregu. Bieg do 3 minut z przerwami. Ruch jednostek w miejscu i w pochodzie. — Ćwiczenia wolne: Ruch ramion równostronny, równo- i różnokierunkowy. Ćwiczenia laskami drewnianymi i żelaznymi. — Ćwiczenia ciężarkami. Ruch nóg analogiczny do ruchu ramion. Wypady. Przysiady. Naginania tułowia we wszystkich kierunkach. — Ćwiczenia na przyrządach: drążku, poręczach, koniu, koźle, drabinie poziomej, pionowej, skośnej i na kółkach. — Wolyże okroczone, rozkroczone, kuczne, zawrotne. — Wymyki i wspierania. — Skok w wyż aż do 1'40 m z rozbiegu.

Oddział III. (Klasa III. — VI.): Musztra: Tworzenie rzędu, dwurzędu, czwórek w miejscu i w pochodzie; zachodzenie i przybieranie. — Ćwiczenia wolne w miejscu: ruchy ramion, nóg, tułowia i figury. Ruch ramion i nóg różnostronny i różnokierunkowy ze zmianą postawy, naginanie tułowia. — Przyrządy: 1. drążek: a) zwieszenia i zmiany, b) podpory, c) pochody i poskoki, d) wywijanie, e) obroty w zwieszeniu i w podporze, f) wspierania, g) wymyki. — 2. Wolyże na koniu: wszerek z łękami, wzdłuż bez łęków. — 3. Ćwiczenia na poręczach. — 4. Koń i kozioł: Wolyże. — 5. Drabina pozioma, pionowa, skośna: wywijania i wolyże. — 6. Ćwiczenia na kółkach i na trapezie.

Stenografia: 4 godz. tyg.

Oddział I. Alfabet. Tworzenie zgłosek i wyrazów. Wyrażanie samogłosek w wyrazach. Zrostki. Zrostki obce. Końcówki. Skracanie wyrazów. Znaczniki. Opuszczanie nieistotnych części słów.

Oddział II. Wszystkie sposoby skracania zdań.

IV.

Prywatna lektura uczniów z autorów starożytnych.

A) Łacińska.

Klasa IV.

Z Cezara De bello gall: Branny i Farny: ks. II; Szeruda i Grycz: ks. II. i III.; Niemczyk: ks. III.; Hrycek i Jursa: ks. VII., 1—34.

Klasa V.

Z Cezara, De bello Gall.: Dziech: ks. IV., V., 24—58 r., VII., 40 do 90 i ks. VIII.

Z Liwiusza: Dziech: ks. II., 1—53 XXI. i XXIII; Franek: Ks. II. 9 — 15 i 34—40; XXI. 1—15; Hessek: II. 9—15, 34—40; Mamica: ks. II. 9—15 i 34—40; XXI., 1—15; Piasek: ks. II. 9—15 i 34—40; Popiołek: ks. II., 1—40 i XXI, 1—15.

- Z Owidego (wyd. szk.): Dziech: Met. 1, 6, 14 i ks. XV. w całości; Fast. 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24; Trist. 5, 6 i 7; z Eleg. młodzi. 4; Franek: Met. 6, 7, 10, 21, 30; z Eleg. młodzi. 1, 2, 3, 4, 5; Mamica: Met. (wyd. Bedn.) 21; Fast. 5, 8, 9, 11, 17, 19, 20, 24, nadto 2 (wyd. Bedn.); Trist. 5, 6; Pastucha: Met. 10, 21; Trist. 5; Fast. 14; Popiołek: Met. (wyd. Bedn.) 10, 21; Fast. 5, 8, 9, 11, 19, 24; Trist. 5, 6; z Eleg. młodzi. 1, 2, 4, 5.

Klasa VI.

- Z Cicerona: Bocek, Ostruszka, Rutkowski, Szkuta: in Cat. II.; Branny: in Cat. III. i IV.; Zajączkowski: in Cat. II. i IV.
Z Sallust, Branny: Bell-Cat.; Zajączkowski, Bell-Cat. 1—30.
Z Cezara: De bello civ.: Ostruszka: ks. II.; Rutkowski: ks. III. 1 — 30 r.
Z Wergilego: Bocek, Aen. III.; Branny: Aen. IV. (wyd. szk.)

Klasa VII.

- Z Cyserona: Błahut, Farny, Knobloch, Niedoba: De imp. Cn. Pomp. Suszka: De imp. Cn. Pomp., Laelius, in Cat. II., III., IV.
Z Wergilego: Suszka: Aen. XII. (wyd. szk.); Ożana: Aen. III.

Klasa VIII.

- Z Liwiusza: Kopeć: ks. XXII.
Z Cyserona: Buzek: Pro Roscio Amer. 1—20; Kubok, Macura, Proksch: In Catil. II.; Michejda: In Catil. II. i IV.. In Verr I. 1—25.
Z Wergilego: Buzek: ks. IV. 1—400; Zabyszczan: ks. IV.
Z Tacyta: Kiswa: Hist. III. 1—37; Skudrzyk: Ann. XIV. 51—56; XV. 60—65; 38—45; C. Plini Epist. X. 96—97; Niebrój: Ann. I. 31—72.
Z Horacego: Kiswa: Carm. I. 6, 10, 21, 34, 36; II. 1, 6; III. 4, 5, 8, 9, 13, 18, 21, 23, 28, 29; IV. 9, 5, 12; Ep. II. 9; Sat. I. 9; Kopeć: Carm. IV. 2, 4, 5, 9, 12; Niebrój: Carm. I. 6, 10, 11, 12, 13, 19, 20, 21, 23, 25, 30, 32, 33, 34, 35; II. 1, 6; III. 8, 9, 13, 18, 21, 23, 28; IV. 1, 5; Epist. I. 3, 4, 8, 9.

B) Greka.

Klasa V.

- Z Ksenofonta (według Chrestom. Fiderera) a) Anab: Dziech: 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18; Franek: 4, 5, 18; Hessek: 5, 14, 18; Janowski: 5, 9, 18; Kojzar: 4, 5; Kubik: 4, 5, 8, 18; Mamica: 11, 17, 18; Piasek: 4, 5; Popiołek: 4, 5, 8, 9, 10, 12; Smyczek: 5, 8, 9, 12; b) Cyrop.: Dziech: 4, 5, 7; Franek: 4; Hessek: 4; Kojzar: 7; Mamica: 4, 5, 7; Popiołek: 4, 7; Smyczek: 4, 7; c) Pamiętn.: Dziech: 4.
Z Homera Iliady: Dziech: ks. II. 1—52; VII. i VIII. (wyd. zup.); Franek: ks. IV. w. 1—234; Hessek: ks. VII; Popiołek: ks. VII.

Klasa VI.

Z Homera Iliady: Bocek: IX, XII, XIV, XXI; Branny: IV, VIII, XII, XIV; Grycz: XXI; Ostruszka: II. i XII; Zajęczkowski: II.

Klasa VII.

Z Demostenesa: Suszka: Ol. II, III, O sprawach Chersonezu.
Z Homera Iliady: Suszka: Iliad. ks. XIV. i XX; Odys. VII i XVII.

Klasa VIII.

Z Platona: Kiswa: Fedon r. 1—30.

V.

Tematy do wypracowań piśmiennych.

A) Z języka polskiego.

Klasa V.

- a) Zadania szkolne: 1. Spór między Agamemnonem i Achillesem. (Na podstawie polskiej lektury szkolnej.) 2. Opis pożaru. 3. Powstanie demokracji w Atenach. (Na podstawie nauki historii.) 4. Przekład z Liwiusza: rozdz. XXIX. ks. I. 5. Osnowa „Wiesława“. (Na podstawie lektury szkolnej.) 6. Przyroda Grecji a Italii i jej wpływ na historię tych krajów. (Na podstawie nauki historii.) 7. Ukarana duma Nioby. (Na podstawie szkolnej lektury Owidyusza.) 8. W jaki sposób Krasicki zaleca wstrzeżność w swej satyrze „Pijaństwo“? (Na podstawie lektury szkolnej.)
- b) Zadania domowe: 1. Wrażenia na początku roku szkolnego. 2. „Powrót panicza“. (Z I. ks. „Pana Tadeusza.“) 3. Charakterystyka Grażyny. (Na podstawie lektury szkolnej.) 4. Moje gniazdo rodzinne. 5. Historia „zwierciadlanej sali“ w zamku Horeszków. (Na podstawie II. i X. ks. „Pana Tadeusza.“) 6. Wrażenia przy końcu roku szkolnego. (W formie listu.)

Klasa VI.

- a) Zadania szkolne: 1. Co mówi Rej o sposobach nabywania wiadomości. (Na podst. „Żywota człowieka poczciwego“.) 2. Normanowie i ich łupieżkie wyprawy. 3. Znaczenie chórów w „Odprawie posłów greckich“. 4. Skutki wypraw krzyżowych. 5. Charakterystyka bajek Krasickiego. (Na podstawie lektury szkolnej.) 6. Stanowisko polityczne Andrzeja Maks. Fredry i Stanisława Herakliusza Lubomirskiego.
- b) Zadania domowe: 1. Humanizm, reformacja oraz stosunki polityczne w Polsce jako źródła, z których wypłynęła literatura wieku XVI. 2. Charakterystyka Modrzewskiego. 3. Rozbiór myśli zawartych w wierszu Kochanowskiego p. t. „Nie fortunie, lecz cncocie ufać trzeba“. 4. Charakterystyka ks. Janusza Rądzewskiego. (Na podst. „Potopu“.) 5. Krajobraz z okolic Cieszyńska. 6. Poznań

siebie samego. 7. O zadaniach historyka. (Na podstawie memoriału przedłożonego Stanisławowi Augustowi przez Naruszewicza.)

Klasa VII.

- a) Zadania szkolne: 1. Wróżba Sybilli. (Podać tok myśli w zakończeniu poematu Woronicza p. t. „Świątynia Sybilli“. 2. Charakterystyka Joanny d'Arc. (Według Schillera „Dziewicy Orleańskiej“.) 3. Reformy Piotra Wielkiego. (Na podstawie nauki historii.) 4. Przybycie Odysseusza na wyspę Feaków. (Na podstawie VI. ks. Odyssei.)
- b) Zadania szkolne: 1. Non scholae, sed vitae discimus. 2. Kazimierz Brodziński jako krytyk-estetyk. 3. Udział Mickiewicza w towarzystwach Filomatów i Filaretów. 4. Ideał niewiasty bohaterskiej w poezji Mickiewicza. 5. Zła fortuna ma to do siebie, że rozumu nauczy a przyjaciela pokaże. 6. Ukraina w „Maryi“ Malczewskiego. (Na podstawie lektury szkolnej.)

Klasa VIII.

- a) Zadania szkolne: 1. Pochodzenie i młodość Irydiona. 2. Zwyczaje i obyczaje Germanów. (Na podstawie „Germanii“ Tacyty.) 3. Jaki zawód zamierza sobie abiturjent obrać po ukończeniu studiów gimnazjalnych i z jakich powodów. 4. Podkład mistyczny w „Dziadach“ Mickiewicza.
- b) Zadania domowe: 1. Obóz Pankracego. (Na podstawie „Niebońskiej komedii Krasińskiego.) 2. Jaki wpływ na literaturę polską wywarł upadek powstania listopadowego. 3. Jak się przygotowuje i jak powstaje literatura polska. 4. Paullatim summa petuntur.

B) Z języka niemieckiego.

Klasa V.

- a) Zadania szkolne: 1. Das Tierleben im Herbst. 2. Gedankengang des Gedichtes: „Die Glücklichen von Feuchtersleben. (Auf Grund der Lektüre.) 3. Die Freuden des Winters. (Eine Schilderung.) 4. Gedankengang des Gedichtes „Gewitter“ v. Sturm. (Nach der Lektüre.) 5. Die Eroberungskriege Alexander des Grossen. (Auf Grund des geschichtl. Unterrichtes.) 6. Der Frühling ein Sinnbild der Jugend. 7. König Midas. (Nach Ovids Metamorphosen.) 8. Unser Ausflug.
- b) Zadania domowe:
1. Was uns not ist, uns zum Heil ward's, gegründet von den Vätern; Aber das ist unser Teil, dass wir gründen für die Spätern. (Erklärung dieser Worte im Anschlusse an die Lektüre des Geibel'schen Gedichtes: „Aus dem Walde“.) 2. Auf welche Weise gelingt es Klearchos die aufrührerischen Söldner zu beschwichtigen? (Nach Xenophons Anabasis.) 3. Der Zweikampf der Horatier und Kuratier. (Nach der lateinischen Lektüre.) 4. Der Eingang der Ilias verglichen mit dem Eingange des „Pan Tadeusz“. (Auf Grund der Lektüre.) 5. Das altrömische Haus. (Eine Beschreibung auf Grund der Lektüre.) 6. Alles vergeht, Tugend besteht. (Erklärung und Begründung dieser Worte.)

Klasa VI.

- a) Zadania szkolne: 1. Telemachs Ankunft bei Menelaos. (Nach der Odyssee.) 2. Schicksal u. Anteil. (Uebersichtlicher Inhalt des I. Ges. v. Goethes „Hermann u. Dorothea“.) 3. Gottfrieds Sendung. (Nach der Lektüre des „Befreiten Jerusalems“, v. Torquato Tasso V.) 4. Grimbart des Dachses Verteidigungsrede. (Inhaltsangabe u. Charakteristik.) 5. Kulturhistorische Züge in Scheffels „Ekkehard“. (Nach gelesenen Fragmenten.) 6. Kurze Inhaltsangabe des I. Aktes in „Minna v. Barnhelm“ v. Lessing. 7. Zug des Xerxes gegen Griechenland. 8. Tellheim, Just und Werner. (Charakteristik aus Lessings „Minna v. Barnhelm“.)
- b) Zadania domowe: 1. Meine Ferien. 2. Schönheiten und Annehmlichkeiten eines klaren Wintertages. 3. Mutter u. Sohn. (Charakteristik nach Goethe „Hermann u. Dorothea“, Ges. IV.) 4. Wie äußert sich der Instinkt der Tiere? 5. Der Frühling ein Bild der Jugend. 6. Einfluß des Papstums auf das Kaisertum im Mittelalter.

Klasa VII.

- a) Zadania szkolne: 1. Wie Siegfried Kriemhilden gewann. (Nach dem Nibelungenliede.) 2. Die Freiheitsidee in Goethes „Götz v. Berlichingen“. (Auf Grund der Lektüre.) 3. Der Charakter Hüons. (Nach der Lektüre v. Wielands „Oberon“.) 4. Warum lernen wir fremde Sprachen? (Im Anschlusse an die Lektüre der Herderschen Abhandlung „Ueber den Fleiß in mehreren gelehrten Sprachen“.) 5. Welche Bedeutung hat der Göttinger Dichterbund für die Entwicklung der deutschen Literatur? (Auf Grund des literarhistorischen Unterrichtes.) 6. Die Lösung des Knotens in Goethes „Iphigenie auf Tauris“. (Auf Grund der Schullektüre.)
- b) Zadania domowe:
1. Wem Gott will rechte Gunst erweisen,
Den schickt er in die weite Welt.
(Nutzen und Genuß des Reisens.)
 2. Klopstocks Odendichtung. (Eine Charakteristik auf Grund der Lektüre.)
 3. Die Ursachen der französischen Revolution. (Auf Grund des geschichtl. Unterrichtes.)
 4. In welchem Sinne lassen sich die Worte:
„Ich brachte reines Feuer vom Altar;
Was ich entzündet, ist nicht reine Flamme.“
auf Goethes Jugendwerke anwenden? Im Anschlusse an die Lektüre von Goethes „Ilmenau“.

Klasa VIII.

- a) Zadania szkolne: 1. Betrachtungen über das menschliche Leben in Schillers „Glocke“. 2. Inwiefern zeigt sich Sokrates als der beste Freund und Wohltäter seiner Mitbürger? (Nach der griech. Schullektüre.) 3. Die höchsten Ziele der vier literarischen Schulen des anfangenden XIX. Jahrh. in Deutschland. 4. Zusammenhang Grillparzers mit der zeitgenössischen Literatur. 5. Lebensanschauungen Horazens. (Auf Grund der gelesenen Oden.) 6. Kulturhistorische Momente in der deutschen Literatur des XVIII. Jahrhts.

- b) **Zadania domowe:** 1. Charakteristik der Helden in bekannteren deutschen Romanzen. 2. Wodurch bereitet Grillparzer in den ersten 2 Aufzügen der „Sappho“ das tragische Ende des Stückes vor? 3. Vergleich zwischen Lenaus u. Goethes „Faust“.

VI.

Zbiory naukowe.

A) Biblioteka.

1. Dla nauczycieli (pod zarządem dra E. Farnika).

a) Zakupiono: Katulla Poezye, przekł. J. Czubka. — Tacyt, Żywot Agrykoli i Annały, przekł. Okęckiego. — Aischinesa i Demostenesa mowy, przekł. L. Małecki. — Sophokles, Antigone, König Oidipus, erkl. v. G. Wolff. — L. Bellermann. — Tacitus, Annales, erkl. v. Pfitzner. — Herodotos VII., VIII., IX., erkl. v. J. Sitzler. — Chr. Harder, Homér, Einführung in Ilias u. Odyssee. — Chr. Harder, Schulwörterbuch zu Homers Ilias u. Odyssee. — A. Müller, Aesthetischer Kommentar zu Sophokles Tragödien. — R. Hansen, Lehrer-Kommentar zu Xenophons Anabasis. — Gloger, Encyklopedya staropolska ilustr. — Codex Glagoliticus ed. V. Jagić. — P. Ernst, Der Weg z. Form. — O. E. Lessing, Grillparzer u. d. neue Drama. — E. Engel, Geschichte d. englischen Literatur. — J. Buschmann, Abriß der Poetik und Aufsatzlehre. — O. Sutermeister, Leitfaden der Poetik. — H. A. Lorentz, Sichtbare und unsichtbare Bewegungen. — Richarz, Neuere Fortschritte auf dem Gebiete der Elektrizität. — H. Starke, Experim. Elektrizitätslehre. — Wien, Elektronen. — Beloch, Griechische Geschichte, 4 tomy. — Ćwiczenia łacińskie dla kl. I.. — Ćwiczenia łacińskie dla kl. II. Wypisy polskie dla klasy I. — Benoni-Majerski, Geografia austr.-węg. monarchii dla kl. IV. — Zakrzewski, Historia powszechna, tom I. i III. — Tomaszewski-Kawecki, Fizyka dla wyższych klas szkół średnich, wyd. 4.

b) Otrzymano w darze: Od ks. prof. J. Londzina: Jenerał-kwatermistrza de Pistor Pamiętniki o rewolucyi polskiej r. 1794., tłóm. B. Pr. Chotomski. — K. Flammarion, Bóg w przyrodzie. Przekład z francuskiego. — A. Mickiewicz, Korespondencya, 3 t. — Wybór mów staropolskich, zebrał A. Małecki (wydanie Turowskiego). — Ks. J. Wereszczyński, Pisma treści moralnej. — Podróże i poselstwa polskie do Turcyi, wyd. J. I. Kraszewski. — Ks. Presiowski, O sejmach i sejmikach w Polsce. — M. Mochnacki, Powstanie narodu polskiego w r. 1830 i 1831, 3 t. — H. Schmitt, Dzieje Polski 18. i 19. w., 4 t. — H. Schmitt, Dzieje narodu polskiego. — Generał Paszkowski, Dzieje Tadeusza Kościuszki. — M. Baliński, Pamiętniki o Janie Śniadeckim (t. I.). — J. Śniadecki, Fizyczne wychowanie dzieci. — A. M. Fredro, Przysłówia. — A. M. Fredro, O porządku wojennym. — I. Krasicki, Bajki i przypowieści. — Dyaryusz M. Potockiego z r. 1637, wyd. Sz. Okolski. — Święte pamiątki Krakowa. — M. Kromer, Kronika polska, przekład M. Błażowskiego, 2 t. — St. Żurkowski, Żywot Tom. Zamojskiego. — St. Grochowski, Wiersze. — Ks. Fab. Birkowski, Kazania. — Ks. Sz. Starowolski, Reformacya obyczajów polskich. — K. Brodziński, O literaturze. — K. Brodziński, Życiorysy. — T. Tasso, Gofred albo Jeruzalem wyzwolona, przekł. P. Kochanowskiego. — A. Fr. Modrzewski, O poprawie rzeczypospolitej. — Bole-

sławita, Żyd, 3 t. — A. Naruszewicz, Historia narodu polskiego, 6 t. — Tacyt Germania, przekł. A. Naruszewicza. — J. Bartoszewicz, Szkice dziejów kościoła ruskiego w Polsce. — St. Orzechowski, Dyalog około exekucyi polskiej korony. — St. Orzechowski, Quincunx. — St. Starowolski, Dwór ces. tureckiego w Konstantynopolu. — St. Starowolski, Prawy rycerz. — Sz. Starowolski, Pobudka na zniesienie Tatarów perekopskich. — J. Ponętowski, Krótki rzeczy polskich sejmowych komentarz. — Deliberacya o spółku przeciwko Turkowi. — Rozmowy umarłych Polaków. — O konfederacyi lwowskiej w r. 1622. — Exorbitancya powszechna. — Skrupuł bez skrupułu w Polsce (wyd. Tur.). — Ag. Giller, Historia powstania narodu polskiego w 1861—1864, 4 t. — Kaj. Koźmian, Pamiętniki, 3 t. — Horacyusz Ody, przekład L. Siemieńskiego. — Józ. Szujski, Dzieje Polski, 4 tomy. — W. A. Maciejowski, Piśmiennictwo polskie, 4 t. — A. Rządewski, H. W. Kochowski. — Czas, dodatek miesięczny. — M. Bielski, Kronika, 3 t. — K. hr. Wodzicki, Zapiski ornitologiczne: Jaskółka, Jastrząb, Kuropatwa, Wróbel, Kukulka, Orły polskie. — W. Kochowski, Pisma (wyd. Tur.). — Seb. Klonowicz, Flis (Tur.). — M. Sęp Szarzyński, Rytmny polskie (Tur.). — A. Malczewski, Marya (w. Tur.). — Tom. Święcki, Opis staroż. Polski, 2 t. (Tur.). — Ł. Gołębiowski, Ubiory w Polsce (Tur.). — Ks. W. Dembołęcki, Pamiętniki o Lissowczykach (Tur.). — J. hr. Ostroróg, Myślistwo z ogary (w. Tur.). — Piotr Pruszczyk, Klejnoty Krakowa (Tur.). — Jan Śniadecki, Żywoty uczonych Polaków (Tur.). — Albertrandy, Henryk Walezy i Stefan Batory (Tur.). Życie Jana Zamojskiego (Tur.). — St. Staszyc, Uwagi nad życiem Zamojskiego (Tur.). — Uwagi nad uwagami (obserwacya nad książką: Uwagi nad życiem Zamojskiego (Tur.). — Ks. Fr. Bohomolec, Życie Jerzego Ossolińskiego (t. I. wyd. Tur.). — Ks. M. Krajewski, Historia Stef. Czarnieckiego. — Ign. Krasicki, Pan Podstoli. — K. Mecherzyński, Historia wymowy w Polsce, t. I. — A. Naruszewicz, Żywot J. K. Chodkiewicza, 2 t. (Tur.). — Żywot Lwa Sapiehy (Tur.). — L. P. Pamiętniki Pana Kamertona. — A. Mickiewicz, Pisma, t. V. — St. Garczyński, Poezye. — Er. Otwinowski, Dzieje Polski pod panowaniem Augusta II. — S. Trembecki, Poezye (Tur.). — A. Feliński, Barb. Radziwiłłówna (Tur.). — Fr. Zabłocki, Zabobonnik, Fircyk w załotach (Tur.). — J. Zawicki, Jętes (Tur.). — K. Miaskowski, Zbiór rytmów (Tur.). — Sam. Twardowski, Zbiór rytmów (Tur.). — Ks. Ad. Czartoryski, Myśli o pismach polskich (Tur.). — L. T. Rycharski, Literatura polska, 2 t. — J. Albertrandy, Dzieje Królestwa Polskiego, 2 t. — Albertrandy, Panowanie H. Walezjusza i Stef. Batorego. — Ad. Czartoryski, Żywot J. M. Niemcewicza. — B. Świerszcz, Napoleon III. na czele skoalizowanej Europy. — J. Kochanowski, Dzieła polskie, 2 tomy (Tur.). — Józ. B. i Sz. Zimorowicz, Sielanki (w. Tur.). — Sz. Szymonowicz, Sielanki (Tur.). — Stan. Grochowski, Poezye, 2 t. (w. Tur.). — A. i P. Zbylitowscy, Niektóre poezye (Tur.). — Sam. Twardowski, Poezye (w. Tur.). — St. Jagodyński, Poezye (Tur.). — Opowiadania historyczne. — L. Siemieński, Religijność i mistyka A. Mickiewicza. — F. Kozubowski, Rozgrzeszeni. — Ks. Purk, Pamiętnik zbiega z Sybiru, 2 t. — B. Zaleski, Wieszcze oratorium. — Elpidon, Młodzi i starzy, 2 t. — St. Orzechowski, Ziemianin i Policya Królestwa Polskiego. — J. K. Plebański, O pedagogicznem znaczeniu nauk klasycznych. — Elpidon, Przebudzeni, powieść. — A. Giller, Polska w walce. — Joachim

Lelewel, Polska odradzająca się. — Leon Zienkiewicz, Wizerunki polityczne dziejów państwa polskiego, 4 t. — Łukasz Górnicki, Dworzanin polski. — W. Heltman, Demokracja polska na emigracji. — L. Zienkiewicz, Wieczory Lacha z Łachów. — Leon Zienkiewicz, Wizerunki polityczne literatury polskiej, 2 t. — J. Czyński, Cesarzewicz Konstanty i Joanna Grudzińska. — T. Czacki, O litewskich i polskich prawach. — B. Bolesławita, Z roku 1866. Rachunki. — H. Cegielski, Nauka poezyi. — A. Jełowicki, Moje wspomnienia. — A. Żółkowski, Momus i Pot-Pouri. — S. Duchńska, Wspomnienia z życia Maryi z ks. Czartoryskich ks. Wirtemberskiej. — L. Zienkiewicz, Poezye Maurycego Gosławskiego. — St. Leszczyński, Głos wolny. — J. Słowacki, Jan Bielecki. — S. Grzegorzewska, Pamiętnik o M. Wesslównie, Konstantowej Sobieskiej. — Dr. K. Bąkowski, Historia Krakowa w zarysie. — K. Szajnocha, Bolesław Chrobry i odrodzenie Polski za Władysława Łokietka, — L. hr. Rzewuski, Kronika podhorecka. — A. Karbowski, Obiady profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego w XVI. i XVII. w. — A. Karbowski, Rozprószanie młodzieży szkolnej krakowskiej w r. 1549. — B. Świerszcz, Napoleon III. — Pamiętniki pułkownika J. D. Gąsianowskiego. — L. Bignon, Polska w 1811 i 1813 r. — A. Sozański, Dyaryusz Sejmu extraordinarynego w Warszawie. — M. Romanowski, Projekta, powieść. — J. S., Na rozdrożu. — Fr. Wiesiołowski, Pamiętnik z r. 1845—1846. — R. W. Berwiński, Poezye. — Sejm ustawodawczy Rakuzki. — K. Cieszewski, Komedye. — F. H. Duchński, Zasady dziejów Polski i innych krajów słowiańskich i Moskwy. — W. Cybulski, Odczyty o poezyi polskiej. — F. M. W. Czaplicki, Pamiętnik autora Czarnej księgi. — Autor „Powieści o Horożanie“, Czarna księga. — J. U. Niemcewicz, Dzieje panowania Zygmunta III., 2 t. — A. Gwagnin z Werony, Z kroniki Sarmacyi europejskiej. — A. Wolan, O wolności Rzeczypospolitej (Tur.). — M. Rej z Nagłowic, Żywot człowieka poczciwego (Tur.). — J. Załuski, Wspomnienia o pułku lekkokonnym polskim (Tur.). — K. Dorohostajski, Hippika, to jest księga o koniach (Tur.).

Od Akademii Um. w Krakowie: Rozprawy i wydawnictwa od września 1906 do lipca 1907.

2. Dla uczniów.

a) Biblioteka polska.

Zakupiono w ciągu roku: H. Zathay, Antologia grecka. — H. Zathay, Antologia rzymska. — H. Sienkiewicz, Trylogia. — A. Chassang i A. L. Marcou, Epos, Arcydzieła poezyi epicznej, przeł. A. Lange. — M. Bobrzyński, Ortyle magdeburskie. — St. Wyspiański, Achilleis, Akropolis. — Bolesław Śmiały, Legion, Warszawianka. — P. Skarga, Kazania sejmowe (wyd. Westa). — M. Konopnicka, Wybór pism, 2 egz. — R. Kipling, Księga puszczy. — Tenże, Druga księga puszczy. — M. Zych, Rozdziobią nas kruki, wrony. — Swett-Marden, Sztuka życia, 2 t.

Otrzymano w darze: Od ks. prof. J. Londzina: Winc. Pol, Dzieła wierszem i prozą, 10 t. — J. Kremer, Podróż do Włoch, 5 t. — A. Mickiewicz, Pisma, 4 t. — A. Mickiewicz, 2 t. — J. Chodźko, Pisma, 2 t. — A. Małeckie, J. Słowacki, Życie i dzieła, 2 t. — J. U. Niemcewicz, Jan z Tenczyna, Powrót posła. — J. I. Kraszewski, Złote jabłko, 4 t. — Tenże, Boża czeladka, 3 t. — Tenże, Mała parta, 4 t. — Tenże, Jaryna. — Tenże,

Latarnia czarnoksięska, 4 t. — Tenże, Dwa światy, 4 t. — Tenże, Pamiętniki nieznanego. — Tenże, Powieść bez tytułu, 4 t. — Tenże, Metamorfozy, 3 t. — Tenże, Poeta i świat, 2 t. — Tenże, Chata za wsią, 3 t. — Tenże, Czercza mogiła. — Tenże, Jermola. — Tenże, Choroby wieku, 2 t. — Tenże, Podróż do miasteczka. — J. Korzeniowski, Dzieła, 10 t. — J. Kremer, Listy z Krakowa, 3 t. — Wł. Syrokomla, Pisma, 9 t. — J. B. Zaleski, Pisma, 4 t. — H. Sienkiewicz, Potop, 6 t. — H. Sienkiewicz, Wołodyjowski, 3 t. — K. Wodzicki, Zapiski ornitologiczne: Bocian. — K. Brodziński, Poezye. — M. Czajkowski, Powieści i gawędy. — Tenże, Owruczanin. — Tenże, St. Czarniecki. — Tenże, Hetman Ukrainy. — Tenże, Koszowata i Ukraini. — Tenże, Anna. — Tenże, Dziwne życie Polaków i Polek. — Tenże, Nemolaka. — Tenże, Legendy. — J. Gordon, Podróż do Nowego Orleanu. — Tenże, Wspomnienia z podróży. — Tenże, Sołdat. — Tenże, Kaukaz. — Tenże, Obrazki caryzmu. — Tenże, Turysta z musu. — Tenże, Przechadzka po Ameryce. — Tenże, Podróż więźnia do Syberii. — Ag. Giller, Zabajkałska kraina. — W. Łoziński, Legionista. — T. Lenartowicz, Ze starych zbroic. — Tenże, Album włoskie. — A. Mickiewicz, Pisma pośmiertne. — K. Szajnocha, Jadwiga i Jagiello 4 t. — Tenże, Szkice historyczne, 3 t. — St. Witwicki, Pisma pomniejsze. — Tenże, Wieczory pielgrzyma. — S. Gorczyński, Dzieła, 2 t. — W. Cybulski, Dziady Mickiewicza, rozbiór. — Z. Krasiński, Pisma, 3 t. — K. Gaszyński, Pisma. — Jasieńczyk, 10 lat niewoli moskiewskiej. — H. Rzewuski, Pamiątki Soplicy. — Tenże, Adam Śmigieński. — L. Siemieński, Poezye. — A. Gorecki, Pisma. — Kl. Hoffmannowa, Jan Kochanowski w Czarnolesiu. — R. Zmorski, Poezye. — J. Zacharyasiewicz, Na kresach. — J. U. Niemcewicz, Pamiętniki. — K. Ujejski, Poezye. — Kaszt. Olizara Pamiętniki. — Wł. Belza, Poezye. — M. Romanowski, Dziewczę z Sącza. — K. Libelt, Rozprawy. — B. Bolesławita, Moskal. — P. Skarga, Żywoty świętych i kazania. — F. Birkowski, Kazania. — H. Cegielski, Nauka poezyi. — W. Pol, Pieśń o domu naszym. — Czaplicki, Moskiewskie rządy na Litwie. — H. Kołłątaj, Konstytucya III. maja. — J. Szuijski, Dramata. — P. Skarga, Wzywanie do pokuty. — M. B. Stęczyński, Okolice Galicyi. — P. Wilkońska, Dziedziczka Czarnolic. — J. Chr. Pasek, Pamiętniki. — J. U. Niemcewicz, Śpiewy hist. — M. J. Zaleska, Przygody młodego podróżnika. — A. Malczewski, Marya. — J. Szuijski, Obrona Częstochowy. — Podróże Humboldta, przekł. Szyszki, 4 t. — W. Pol, Mohort. — A. Mickiewicz, Dzieła, t. III. (Ballady, Dziady, Tłumaczenia).

b) Biblioteka niemiecka

(pod zarządem prof. J. Galicza).

Zakupiono w ciągu roku: Hebbel Fr., Sämmtliche Werke. — Ludwig O., Ausgewählte Werke. — Mörike E., Sämmtliche Werke. — Rückert Fr., Ausgewählte Werke. — Keller G., Züricher Novellen. — Baumbach R., Erzählungen und Märchen. — Liliencron, Detler v. Kriegsnovellen (Auswahl für Jugend). — Wildenbruch E., Edles Blut. — Hauff W., Werke. — Graef H., Beiträge zur Literaturgeschichte (Schillers Romanzen, Heinrich Heine). — Wildenbruch E., Das deutsche Drama.

Otrzymano w darze: od prof. J. Galicza: Nataly v. Eschtruth, Am Ende der Welt.

3. Dla ubogich uczniów

(pod zarządem ks. prof. J. Londzina).

Zakupiono: Prosch, Deutsche Dichtung. — Harder, Wörterbuch zu Homer (4 egzempl.).

Otrzymano w darze: Od uczniów 40 książek.

B) Gabinet geograficzno-historyczny

(pod zarządem prof. Fr. Popiołka).

Zakupiono: Lehmann, Obrazy: Akropolis, Olympia, Most Karola IV. — Gerasch Pendl, Obrazy: Port Tryestu, Budowle nawodne. — Kozenn-Gustawicz, Planigloby. — Hirt, Kształty powierzchni ziemi. — Bamberg, Mapa Europy fizyczna. — Haardt-Gustawicz, Monarchia austr.-węg. — Letoschek, Tableau der wichtigsten physik.-geogr. Verhältnisse. —

C) Gabinet historii naturalnej

(pod zarządem prof. J. Górala).

Zakupiono: Goering-Schmidt, Kulturpflanzen (4 tablice). — Mózg człowieka, preparat spirytusowy w 4 przekrojach. — Zbiór ilustrujący powstawanie głęby z granitu.

D) Gabinet fizyczny

(pod zarządem prof. E. Wierzbickiego).

Zakupiono: Aparat do wytwarzania niskiej temperatury. — Aparat do demonstrowania zjawisk przy punkcie krytycznym. — Barometr parowy. — Przyrząd do wytwarzania zimna. — Przyrząd do okazania dyfuzji gazów. — Przyrząd do okazania ciśnienia osmotycznego. — Płyta optyczna Hartla. — Reflektor do promieni słonecznych. — Pompa rozrzedzająca wodna. — Kolekcja do promieni Röntgena. — Rurki kauczukowe. — Chemikalia. — Probówki. — Lejki.

E) Gabinet archeologiczny

(pod zarządem dyrektora).

Zakupione z nadzwycz. dotacyi w kwocie 500 kor. przyznanej rozp. c. k. Min. W. i O. z d. 5. maja 1906, l. 45.197 ex 1905: Z modeli W. Hensella: Model domu rzymskiego, diptych i stylus, volumen. — J. Durni, Akropolis ateńska (rekonstr.). Akropolis v. Athen (Rekonstr. v. Bohn). — Chr. Hülsen; Romae veteris tabula. — Apollo Belwederski i Hermes Praxytelesa (odlewy gipsowe). — Hauptmann, Typy naczyń greckich (19 sztuk). — Furtwängler-Urlichs, Denkmäler der griech. u. röm. Skulptur (wybór dla użytku szkół). — Seemann 10 obrazów. — Launitz, Allmähl. Ausbildung des Grundrisses des griech. Tempels (10 tablic). — R. Menge, Einführung in die griechische Kunst. — St. Cybulski: Tabulae, quibus antiquitates Gr. et Rom. illustrantur (5 kart). — Restle, Olympia

(rekonstr.) z tekstem obj. Luckenbacha. — C. Schuster, Delphi (rekonstr.) z tekstem Luckenbacha. — H. Kiepert, Altgallien und Germanien.

Otrzymano w darze od dyr. W. Schmidta: J. Bryl, Metoda ilustrowania lektury klasyków staroż. zabytkami sztuki. — Tenże, Archeologia w szkole. — Tenże, Akropolis w Atenach. — W. Schmidt, Sztuka nagrobkowa w starożytnej Grecji.

F) Czasopisma

(pod zarządem prof. dra E. Farnika).

a) Zakład prenumerował:

1. Przewodnik bibliograficzny (Kraków). 2. Poradnik językowy (Tarnów). 3. Zeitschrift für österr. Gymnasien. 4. Zeitschrift für Geschichte Schlesiens. 5. Mitteilungen der geographischen Gesellschaft. 6. Das literarische Echo. 7. Divis, Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens in Oesterreich. 8. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Min. für K. u. U.

b) Zakład otrzymywał w darze:

Rolę, Wszechświat, Muzeum, Kwartalnik historyczny, Świat Słowiński i Misye katolickie; po koniec r. 1906 także Bibliotekę warszawską.

G) Zbiory rysunkowe

(pod zarządem naucz. K. Niedoby).

Przedmioty zakupione z nadzwyczajnej dotacyi w kwocie 200 K, przyznanej przez c. k. Min. W. i O. reskr. z d. 5. maja 1906 l. 46519 ex 1905 wymieniono w sprawozdaniu za r. 1905/6.

H) Przybory do gier i zabaw

(pod zarządem zast. Jana Heczki).

Zakupiono: 1. Piłkę nożną ang. 2. 12 rakiet Lawn-Tennisowych i 5 piłek gumowych.

Wszystkim łaskawym ofiarodawcom dyrekcyja zakładu składa wyrazy gorącego podziękowania.

VII.

Egzamin dojrzałości.

A) W roku szkolnym 1905/6.

Tematy do egzaminu piśmiennego w r. 1905/6 podano w zeszłorocznym sprawozdaniu. Ustny egzamin dojrzałości w terminie letnim 1906 r. odbył się w dniach 12., 13. i 14. lipca pod przewodnictwem c. k. Radycy rządu dra Fryderyka Wrzala.

Z pomiędzy 17 uczniów publicznych, którzy się do egzaminu ustnego zgłosili, otrzymało świadectwo dojrzałości z odznaczeniem 3, świadectwo dojrzałości 9. 5 abiturientom pozwolono powtórzyć egzamin z jednego przedmiotu po feryach.

Przy poprawczym egzaminie dojrzałości, odbytym dnia 25. września 1906, pod temże przewodnictwem, uznano z pomiędzy 5 abiturientów, którzy się do niego zgłosili, trzech za dojrzałych. 2 reprobowano na rok.

Na mocy zezwolenia c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 15. listopada 1906 l. 8392, udzielonego w myśl reskr. Min. z d. 23. maja 1903 l. 17.541, przystąpił jeden z reprobowanych na rok do powtórnego egzaminu poprawczego z jednego przedmiotu w dniu 14. lutego 1907. Na podstawie tego egzaminu, odbytego pod przewodnictwem dyrektora zakładu, i ten abiturient został uznany za dojrzałego. Drugi z nich nie ubiegał się o pozwolenie składania powtórnego egzaminu poprawczego.

Imienny spis abiturientów, których uznano za dojrzałych.

Lp.	Nazwisko	Miejsce urodzenia	Dzień i rok urodzenia	Czas studiów gimn.	Z tego w zakładzie	Obrany zawód
1.	Adamecki Teofil	Marklowice na Śl. aust.	12./12. 1886	8	8	prawo
2.	Błahut Karol	Olbrachcice "	14./10. 1887	8	8	prawo
3.	Bylok Karol	Bielowicko "	15./10. 1883	10	10	teologia
4.	Korzeniowski Antoni	Międzyrzecze "	30./5. 1886	8	8	filozofia
5.	Motyka Franciszek	Skoczów "	24./11. 1884	8	8	teologia
6.	Nikodem Jerzy	Gródek "	31./3. 1885	8	8	akad. eksp.
7.	Ozaist Stanisław	Łazy "	10./1. 1887	9	9	prawo
8.	Paździora August	Sucha górna "	22./8. 1886	9	9	teologia
9.	Paździora Franc. *)	Karwina "	21./3. 1886	8	8	filozofia
10.	Piskorz Alojzy	Cierlicko górne "	31./7. 1885	10	10	filozofia
11.	Sznurowacki Jan	Gnojnik "	29./8. 1883	9	9	weterynaryja
12.	Tesarczyk Henryk	Karwina "	4./6. 1885	8	8	teologia
13.	Trombik Adolf	Końska "	9./9. 1888	8	8	prawo
14.	Wilczek Józef *)	Dzieńmorowice "	18./1. 1885	8	3	prawo
15.	Winkowski Józef *)	Rzeszów w Galicyi	23./1. 1888	8	5	filozofia
16.	Żebrok Józef	Brzezówka na Śl. austr.	22./2. 1884	9	9	filozofia

*) Otrzymał świadectwo dojrzałości z odznaczeniem.

B) W roku szkolnym 1906/7.

W terminie letnim r. 1906/7 piśmienny egzamin dojrzałości, do którego zgłosili się wszyscy uczniowie publiczni klasy VIII w liczbie 11, odbył się w dniach 11. i 13.—17. maja. Tematy były następujące:

1. Z języka łacińskiego:

a) Przetłóżyć na język polski: Liv., Ab urbe cond. XXII c. 22 §§ 4—18 od słów: „Anno a. Chr. n.“ do słów: „sunt perducti“.

b) Przetłóżyć na język łaciński ustęp p. t. „Śmierć Katona Utyceńskiego“ (na podstawie dzieła Krasickiego p. t. „Katon Utyceński“).

2. Z języka greckiego: Przetłóżyć na język polski z Demostenesa III. mowy przeciw Filipowi §§ 70—75.

3. Z języka polskiego: Rozwinać myśl zawartą w słowach: „Poznaj siebie samego“.

4. Z języka niemieckiego: „Hermann und Dorothea“ von Goethe und „Pan Tadeusz“ v. Mickiewicz. (Eine Parallele.)

5. Z matematyki:

a) Na drodze 1200 metrów robi przednie koło o 100 obrotów więcej niż tylne. Gdyby obwód każdego koła był o 1 metr większy, to przednie koło zrobiłoby tylko o 60 obrotów więcej niż tylne. Obliczyć obwody tych kół.

b) Obwód prostokąta O wynosi 156 m, zaś powierzchnia P wynosi 1275 m^2 ; obliczyć kąt ostry, zawarty między przekątniami, i boki a i b tego prostokąta.

c) Koło wraz z dwiema prostymi stycznymi do niego obraca się naokoło średnicy, przechodzącej przez punkt przecięcia się tych stycznych, przyczem łuk odcięty przez obie styczne zakreśla czasę o powierzchni $58'905 \text{ dm}^2$. Obliczyć objętość stożka, który zakreślają styczne wraz z cięciwą styczności, znając jeszcze promień koła $r = 5 \text{ dm}$.

d) Do elipsy: $9x^2 + 16y^2 = 144$ poprowadzić z punktów na obu osiach styczne tak, aby utworzyły kwadrat, i wyznaczyć położenie jego wierzchołków.

Ustny egzamin dojrzałości odbył się pod przewodnictwem c. k. Rady rządu dra Fryd. Wrzała w dniach 1. i 2. lipca. Wynik egzaminu będzie ogłoszonym w sprawozdaniu za rok szkolny 1907/8.

VIII.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

1. Min. W. i O. reskr. z d. 20. czerwca 1906 l. 24.756 zarządza, by w kl. VII. i VIII. zaniechano w nauce języka greckiego pisemnych tłumaczeń z języka wykładowego na grecki jako szkolnych kompozycji; miejsce ich mają zająć wyłącznie przekłady z języka greckiego na język wykładowy, 3 na półroczu.

2. Min. W. i O. reskr. z d. 27. lipca 1906 l. 30.050 poruczyło fachowy nadzór nad nauką rysunków w szkołach średnich morawskich i śląskich na r. szkolny 1906/7 i 1907/8 radcy szk., em. prof. A. Andelowi w Gracu.

3. C. k. Rada szkolna krajowa reskr. z d. 18. września 1906 l. 6681 pozwoliła na udzielanie nauki religii ewangelickiej w 16 godzinach tygodniowo, aby i w wyższych klasach nauka mogła się odbywać dla poszczególnych klas osobno.

4. C. k. Rada szkolna krajowa rozp. z d. 22. listopada 1906 l. 8541 na podstawie upoważnienia c. k. Min. W. i O. z dnia 9. listopada 1906 l. 4049 wprowadziła naukę stenografii w zakładzie od d. 1. stycznia 1907.

5. Min. W. i O. reskr. z d. 30. marca 1907 l. 12.613 zezwoliło na rozszerzenie lokalu szkolnego przez najęcie sąsiadującego z zakładem budynku, który ma być oddany na usługi szkoły z początkiem r. szk. 1907/8.

6. Min. W. i O. reskr. z d. 28. marca 1907 l. 1166 pozwała na zwracanie opłaty szkolnej, uiszczonej w ciągu półrocza, na żądanie strony w wypadkach śmierci lub ustąpienia ucznia przed końcem półrocza z powodu choroby.

7. Min. W. i O. reskr. z d. 21. kwietnia 1907 l. 16.359 zarządza zamknięcie roku szkolnego 1906/7 już dnia 6. lipca 1907.

8. Min. W. i O. reskryptem z d. 11. maja 1907 l. 11.475 przyznało jednorazową subwencję w kwocie 600 K na uzupełnienie urzędzeń, potrzebnych do należytego umieszczenia środków naukowych; zaś reskr. z d. 31. maja 1907 l. 45.595 ex 1906 jednorazowy zasiłek w kwocie 600 K na uzupełnienie zbiorów geograficznych i przyrodniczych.

IX.

Kronika zakładu.

Dnia 30. sierpnia i 5. września 1906 młodzież szkolna pod przewodnictwem grona naucz. wzięła udział w uroczystym powitaniu i pożegnaniu Najjaśniejszego Pana, tworząc szpaler przy ul. Saskiej Kępy.

Dnia 15. września 1906 odbyły się wpisy uczniów i egzamina wstępne do klasy I.; wpisy uczniów do klas od II. do VIII., oraz egzamina wstępne do tychże klas i egzamina poprawcze odbyły się d. 17. września.

Dnia 18. września rozpoczęto rok szkolny o godz. 9. rano uroczystem nabożeństwem.

Dnia 24. odbył się piśmienny a dnia 25. września pod przewodnictwem c. k. Rady rządu dra Fryd. Wrzała ustny poprawczy egzamin dojrzałości.

Dnia 4. października odbyło się dla zakładu uroczyste nabożeństwo z powodu imienin Najjaśniejszego Pana.

Dnia 8. października wygłosił dla uczniów zakładu wykład doświadczalny z zakresu fizyki prof. dr. Żelewski.

Dnia 15. października uczniowie zakładu wzięli udział w uroczystem nabożeństwie jako w dzień św. Jadwigi, patronki Śląska.

Dnia 10. listopada wygłosiła dla uczniów zakładu szereg utworów poetycznych artystka dramatyczna p. Józefa Piasecka.

Dnia 19. listopada odbyło się nabożeństwo żałobne za spokój duszy ś. p. cesarzowej Elżbiety.

Dnia 15. grudnia odbył się w sali „Domu Narodowego“ wieczorek ku czci trójcy wieszczów narodowych, urządzony głównie staraniem uczniów VII. klasy. Obfity program uroczystości, na który złożyły się słowo wstępne ucznia VIII. klasy, produkcje muzyczne, śpiew, deklamacje zbiorowe, produkcje gimnastyczne i końcowe przemówienie jednego z profesorów, wykonano bardzo starannie i udatnie. Czysty dochód z dobrowolnych datków gości rozdzielono między fundusz „Macierzy szkolnej“ (100 K) i fundusz Bursy koleżeńskej uczniów (25 K 92 h).

Dnia 5. stycznia 1907 odbyło się dla uczniów nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. prof. dra Kazimierza Wróblewskiego, który przez kilka lat pracował z gorącym zapałem i wielkim skutkiem nad tutejszą młodzieżą; osobne nabożeństwo odbyło się w zakładzie dla młodzieży ewang. dnia 6. stycznia.

Dnia 14. stycznia uczniowie wysłuchali nader zajmującego i pouczającego odczytu o Mickiewiczu p. J. Boygęra ze Lwowa. Wykład ilustrowany był licznymi obrazami świetlnymi.

Dnia 9. lutego zakończono I. półrocze nabożeństwem i rozdaniem świadectw, dnia 13. lutego rozpoczęto półrocze II.

Dnia 14. lutego odbył się powtórny poprawczy egzamin dojrzałości pod przewodnictwem dyrektora W. Schmidta.

W dniach od 26. lutego do 2. marca dokonał lustracyi zakładu c. k. Radca rządu dr. Fryderyk Wrzał.

Dnia 8. kwietnia młodzież zakładu wraz z gronem nauczycielskiem oddała ostatnią usługę uczniowi VII. klasy; ś. p. Franciszkowi Górniakowi. Zmarły odznaczał się pracowitością i poważnem pojmowaniem obowiązków, dobrocią i uczynnością względem kolegów, czem pozyskał sobie ich szczerą sympatyę. Nad mogiłą przemówił ks. prof. Stonawski, oraz jeden z kolegów zmarłego, chór uczniów odśpiewał pieśni żałobne.

Dnia 8. maja produkowano w zakładzie dla uczniów sztukę ręcznego wyrabiania ze szkła ozdobnych przedmiotów techniką wenecką.

W d. 11. i 13.—17. maja odbył się piśmienny egzamin dojrzałości.

W miesiącu maju i czerwcu odbywały się regularnie w sobotę, częstokroć i w innych dniach, gry i zabawy młodzieży na wolnem powietrzu pod kierownictwem zast. naucz. A. Jawienia.

Dnia 29. maja uczniowie klasy IV. i VII. odbyli pod kierownictwem pp. dra Wytrzensa i Heczki wycieczkę do Dąbrowy celem zwiedzenia tamtejszych kopalń węgla. Tegoż dnia uczniowie klasy V. pod przewodnictwem dyrektora i prof. Górala zwiedzali huty żelazne w Trzyńcu. W obydwu miejscach doznali uczniowie bardzo życzliwego przyjęcia i korzystali z fachowych objaśnień pp. inżynierów, którym dyrekcyja na tem miejscu składa najgłębsze podziękowanie.

Dnia 13. czerwca odbyła się całodzienna wycieczka uczniów klas wyższych na Klimczok pod Bielskiem, niższych klas na szczyt Czantoryi.

Kilkakrotnie w czerwcu odbywały się lekcye geografii i nauk przyrodniczych w niższych klasach na wolnem powietrzu.

W ciągu roku przystąpiła młodzież katolicka 3 razy, młodzież ewangelicka 2 razy do spowiedzi i komunii św.

W dniach 1. i 2. lipca odbył się ustny egzamin dojrzałości.

Dnia 6. lipca zakończono rok szkolny nabożeństwem dziękczynnem w kościele Braci Miłosiernych.

X. Statystyka uczniów.

	W klasie								Razem
	<i>a^Ib</i>	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Liczba uczniów: *)									
Z końcem roku szk. 1905/6	65	45	28	21	12	13	11	17	212
Z początkiem 1906/7	90	58	39	27	18	13	13	10	268
W ciągu roku przybyło	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Ogólna przeto liczba przyjętych	90	58	39	27	18	13	13	11	269
Z tych <i>a</i>) przyjęto świeżo:									
Na podstawie egz. wstępnego	87	—	2	1	—	—	—	—	90
Z klasy niższej	—	2	1	—	3	1	1	—	8
Powtarzających klasę	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>b</i>) przyjęto ponownie:									
Z klasy niższej	—	56	34	26	15	12	12	11	166
Powtarzających klasę	3	—	2	—	—	—	—	—	5
W ciągu roku opuściło zakład	12	2	—	—	1	1	1	—	17
Liczba uczniów z końcem 1906/7 razem	78	56	39	27	17	12	12	11	252
2. Według miejsca urodzenia było:									
Ze Ślązka austr., a mianowicie:									
Z miasta Cieszyna	3	1	1	1	—	—	—	1	7
Z powiatu cieszyńskiego	33	20	14	16	3	7	4	3	100
„ bielskiego	16	19	4	4	6	1	3	3	56
„ frysztackiego	16	10	15	4	4	2	4	4	59
„ frydeckiego	2	1	1	—	—	—	—	—	4
Z innych powiatów Śląska	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Z innych krajów kor.	5	4	2	1	3	1	1	—	17
Z Królestwa polskiego (Rosya)	2	1	—	—	—	1	—	—	4
Z Księstwa pozn. lub Śl. gór. (Niemcy)	—	—	2	1	—	—	—	—	3
Z poza granic Austrii	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Razem	78	56	39	27	17	12	12	11	252
3. Według języka ojczystego było:									
Polaków	78	56	39	27	17	12	12	11	252
4. Według wyznania relig. było:									
Katolików (rit. lat.)	49	36	20	17	14	8	6	7	157
Ewangelików (wyzn. augsb.)	28	19	19	10	3	4	6	4	93
Izraelitów	1	1	—	—	—	—	—	—	2
5. Wiek uczniów:									
Razem	78	56	39	27	17	12	12	11	252
11 lat miało (ur. 1896 r.)	4	—	—	—	—	—	—	—	4
12 „ „ („ 1895 r.)	14	3	—	—	—	—	—	—	17
13 „ „ („ 1894 r.)	24	14	3	—	—	—	—	—	41
14 „ „ („ 1893 r.)	21	12	5	2	—	—	—	—	40
15 „ „ („ 1892 r.)	12	17	15	8	—	—	—	—	52
16 „ „ („ 1891 r.)	3	8	10	6	4	1	—	—	32
17 „ „ („ 1890 r.)	—	1	3	5	6	2	2	—	19
18 „ „ („ 1889 r.)	—	1	3	4	3	5	2	—	18
19 „ „ („ 1888 r.)	—	—	—	1	3	2	4	3	13
20 „ „ („ 1887 r.)	—	—	—	—	1	2	1	1	5
21 „ „ („ 1886 r.)	—	—	—	1	—	—	3	7	11
Razem	78	56	39	27	17	12	12	11	252

*) Prywatnych uczniów nie było w zakładzie w r. 1906/7.

	W klasie								Razem
	a ¹ .b	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
6. Według miejsca pobytu rodziców było:									
Ze Ślązka austr. mianowicie:									
a) z miasta Cieszyna	5	2	4	1	—	—	—	1	13
b) z poza Cieszyna	67	51	32	25	15	10	11	10	221
Z innych krajów kor.	5	2	1	—	1	1	1	—	11
Z poza granic Austrii	1	1	2	1	1	1	—	—	7
Razem	78	56	39	27	17	12	12	11	252
7. Według stanu rodziców było:									
Synów urzędników, nauczycieli, lekarzy i t.p.	6	10	4	5	3	2	3	1	34
„ rolników	37	20	14	12	8	5	6	4	106
„ rękodzielników i przemysłowców	16	7	7	8	3	1	1	4	47
„ robotników	19	19	14	2	3	4	2	2	65
„ prywatyzujących	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	78	56	39	27	17	12	12	11	252
8. Klasyfikacja uczniów:									
a) z końcem 1906/7:	a	b							
Stopień celujący otrzymało	1	4	6	7	5	3	4	3	3
„ pierwszy otrzymało	31	23	34	24	19	10	7	9	8
„ drugi	2	2	6	3	1	3	—	—	—
„ trzeci	6	1	3	—	—	—	—	—	—
Do egzaminu poprawczego z 1. przedmiotu przeznaczono	3	5	7	5	1	1	1	—	—
Do egzaminu uzupełniającego przeznaczono	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Razem	43	35	56	39	27	17	12	12	11
b) Uzupełnienie klasyfikacji za 1905/6:									
Do egzaminu poprawczego dopuszczono	2	3	3	1	—	—	—	—	9
Egzamin poprawczy zdało	2	3	2	—	—	—	—	—	7
Egzaminu nie zdało	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Do egzaminu nie zgłosiło się	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Do egzaminu uzupełn. dopuszczono	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Egzamin uzupełniający zdało	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Egzaminu nie zdało	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Do egzaminu nie zgłosiło się	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przeto ostateczny rezultat klasyfikacyjny za 1905/6 był:									
Stopień celujący otrzymało	11	8	5	6	3	3	2	4	42
„ pierwszy	46	29	21	13	9	10	9	13	150
„ drugi	1	5	2	2	—	—	—	—	10
„ trzeci	7	3	—	—	—	—	—	—	10
Nie klasyfikowano	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	65	45	28	21	12	13	11	17	212

XI.

Sprawa fizycznego rozwoju i zdrowia młodzieży.

W roku ubiegłym również, jak w latach poprzednich, dbano w miarę możliwości o zdrowie młodzieży i pomyślny jej rozwój fizyczny. Przez ścisłe przestrzeganie czystości w budynku szkolnym, wentylowanie sal szkolnych i zapuszczanie podłóg płynem pył pochłaniającym starano się w obrębie zakładu uczynić zadość wymaganiom higieny, aczkolwiek sam budynek, nie odpowiadający celowi skutkiem swej szczupłości i braku obszerniejszego podwórza, znacznie zadanie to utrudniał.

Przestanki między godzinami przepędzali uczniowie w dni pogodne na wolnym powietrzu; znaczna część pod nadzorem nauczycieli korzystała skwapliwie z przyrządów gimnastycznych, ustawionych w podwórzu, znachodząc w ten sposób pożądaną rozrywkę i pokrzepienie sił po pracy umysłowej.

W wypadkach chorób uczniowie doznawali opieki ze strony tutejszych lekarzy, przede wszystkim dra R. Doryka, dra J. Czakerta i dra H. Hinterstoissera. Za trud, podejmowany bezinteresownie dla dobra młodzieży zakładu, dyrekcyja składa wymienionym Panom gorące podziękowanie. W miesiącu października badał oczy uczniów z polecenia c. k. starostwa dr. R. Doryk, zwracając równocześnie uwagę na ogólny stan zdrowia uczniów.

Obok nauki gimnastyki, której młodzież oddawała się, jak dawniej, z wielkiem zamiłowaniem, wspólne wycieczki w okolice, oraz gry i zabawy, stale odbywane w sobotę pod kierownictwem zast. naucz. A. Jawienia na wynajętej na ten cel łące nad Olzą, dostarczały młodzieży sposobności do użycia zdrowego ruchu i wypoczynku na świeżem powietrzu. Temu samemu celowi służyły pośrednio także wycieczki naukowe, urządzane z uczniami przez profesorów z poszczególnymi klasami, oraz wspólna wycieczka uczniów wszystkich klas w dniu 13. czerwca (p. Kronika zakładu).

Przegląd wspólnych zabaw i wycieczek.

L.	Dnia	Brało udział w wycieczkach uczniów z klasy									Razem	U w a g a
		I.		II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.		
		a	b									
1.	20/10	35	27	25	13	6	—	—	—	—	106	(majówka)
2.	8/5	9	8	27	3	5	2	2	1	—	56	
3.	11/5	34	25	46	28	21	14	4	11	—	183	
4.	25/5	30	26	37	22	21	15	4	4	—	159	
5.	29/5	16	22	28	16	27	17	3	12	—	141	
6.	13/6	37	34	52	38	26	17	11	7	—	222	
7.	15/6	9	11	18	14	10	4	3	—	—	69	
8.	22/6	10	12	20	8	4	—	—	—	—	54	

Poszczególne grupy uczniów oddawały się także w innych dniach w godzinach popołudniowych grze w piłkę na placu zabawowym.

Wykaz ksiąg

które w roku szkolnym 1907/8

Klasa I.	Klasa II.	Klasa III.	Klasa IV.
<p>Wielki katechizm religii kat. dla szkół średnich. Kraków 1903. opr. K 1'80</p> <p>Samolewicz. Zwięzła gramatyka języka łac. Wydanie 2—5. Lwów 1903. opr. K 1'—</p> <p>Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łac. dla I. klasy. oprac. Frączkiewicz Próchnicki. Wyd. 4. Lwów 1905. opr. K 1'50</p> <p>Konarski. Zwięzła gram. języka polsk. Lwów 1902. opr. K 1'50</p> <p>Próchnicki i Wójcik. Wypisy polsk. dla I. klasy. Wyd. 2—4. Lwów 1905. opr. K 1'50</p> <p>German i Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla I. kl. Wyd. 4—6. Lwów 1906. opr. K 1'50</p> <p>Romer Geografia Lwów 1904. K 1'40.</p> <p>Atlas geogr. Kozen-Gustawicz Wiedeń 1898 opr. K 8'—</p> <p>Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Cz. I. Sanok 1906 Wyd. 1—6. opr. K 1'20</p> <p>Mocnik-Maryniak. Geometria pogładowa Cz. I. Wyd 6—8. Lwów 1904. opr. K 1'50.</p> <p>Nussbaum-Wiśniowski. Podręcznik zoologii dla niższych klas szkół śred. Lwów 1904. K 3'20.</p> <p>Rostafiński. Botanika szk. na klasy niższe. Wyd 1—5. Kraków 1904. opr. K 2'30</p>	<p>Ks. Dąbrowski. Historia biblijna zakonu starego. Wyd. 1—4. Stanisławów 1899. opr. K 1'40</p> <p>Samolewicz. Zwięzła gramatyka jęz. łacińsk. jak w klasie I.</p> <p>Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łacińsk. dla II. kl. oprac. Frączkiewicz-Próchnicki. Lwów 1905. opr. K 2'—</p> <p>Konarski. Gramatyka jęz. polskiego szk. jak w kl. I.</p> <p>Próchnicki i Wójcik. Wypisy polskie dla II. kl. Wyd. 1—3. Lwów 1905. opr. K 1'80.</p> <p>German i Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla II. kl. Wyd. 4. Lwów 1904. opr. K 2'20.</p> <p>Baranowski i Dziedzicki. Geografia powsz. Wyd. 6—10. Lwów 1902. opr. K 2'80.</p> <p>Semkowicz. Opowiadania z dziejów powszechnych. Cz. I. Wyd. 1—2. Lwów. 1901. opr. K 2'—</p> <p>Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. jak w kl. I.</p> <p>Mocnik-Maryniak. Geometria pogładowa. Cz. I. jak w kl. I.</p> <p>Nussbaum-Wiśniowski. Podręcznik zoologii dla niższych klas szkół śred. jak w kl. I.</p> <p>Rostafiński. Botanika szk. dla klas niższych. jak w kl. I.</p>	<p>Ks. Dąbrowski. Historia zakonu nowego. Wyd. 1—3. 1902 opr. K 1'60</p> <p>Samolewicz-Sotysik Gramat. jęz. łacińsk. Cz. II. W. 5—8. Lwów. 1906. opr. K 2'40</p> <p>Próchnicki. Ćwicz. łac. dla kl. III. Wyd. 2—4. Lwów 1903. opr. K 2'60.</p> <p>Corn. Nepos. Wyd. Patocka-Zawiliński. opr. K 1'30.</p> <p>Fiderer. Gram. jęz. gr. Wyd. 1—3. Lwów. 1906. opr. K 3'—</p> <p>Winkowski - Taborski. Ćwicz. gr. Wyd 1—2. Lwów 1905. opr. K 2'80</p> <p>Małecki. Gram. jęz. pol. Wyd. 8—10. Lwów 1906. opr. K 2'40</p> <p>Czubek-Zawiliński. Wypisy polskie dla III. klasy. Wyd. II. Kraków 1904. opr. K. 2'—</p> <p>German i Petelenz. Ćwicz. niem dla kl. III. Wyd. 1—3. Lwów 1902. opr. K 2'40.</p> <p>Jahner. Deutsche Grammat. Wyd. 2. Lwów 1903. opr. K 2'20.</p> <p>Baranowski i Dziedzicki. Geogr. pow. jak w kl. II.</p> <p>Semkowicz. Opowiad. z dziej. powsz. Cz. II. Wyd. 1—2. Lwów 1905. opr. K 2'—</p> <p>Baraniecki. Arytm i algeb. Cz. III i IV. Kraków 1895. opr. K 1'80</p> <p>Mocnik-Maryniak. Geometria pogładowa. Cz. II. Wyd. 2—6. Lwów 1902. opr. K 1'50.</p> <p>Kawecki i Tomaszewski. Fizyka dla niższ. klas szkół śred. Wyd. 2—5. Kraków 1906. opr. K 2'—</p> <p>Wiśniowski. Wiadom. z mineralogii dla kl. niż. Lwów 1903. opr. K 1'60</p>	<p>Ks. Jougan. Liturgika kat Wyd. 1—2. Lwów 1902. opr. K 1'40</p> <p>Samolewicz - Sotysik. Gramatyka jęz. łac. Cz. II. jak w klasie I.</p> <p>Próchnicki. Ćwicz. łac. dla kl. IV. Wyd. 1—3. Lwów 1905. opr. K 2'—</p> <p>Caesar. Commentarii de bello Gallico. Wyd. Terlikowskiego. opr. K 1'40.</p> <p>Ovidius. Wyd. Skupniwicz opr. K 1'60.</p> <p>Fiderer. Gramat. jęz. greck. jak w kl. III.</p> <p>Taborski - Winkowski. Ćwiczenia greck. jak w kl. III.</p> <p>Małecki. Gramatyka jęz. polsk. szk. jak w kl. III.</p> <p>Czubek-Zawiliński. Wypisy polskie dla IV. klasy. Lwów 1900. opr. K 2'40</p> <p>German-Petelenz. Ćwiczenia niem. dla IV. kl. Wyd. 2—3. 1907. opr. K 2'60.</p> <p>Jahner. Deutsche Grammat. jak w kl. III.</p> <p>Semkowicz. Opow. z dziej. powsz. Cz. III. Wyd. 2. Lwów 1899. opr. K 2'—</p> <p>Benoni-Majerski. Geograf. austr.-węgiers. monarchii. Wyd. 2—4. Lwów 1903. opr. K 1'20.</p> <p>Baraniecki. Arytm i algebra. jak w kl. III.</p> <p>Mocnik-Maryniak. Geometria pogładowa. jak w kl. III.</p> <p>Kawecki i Tomaszewski. Fizyka dla niż. klas szkół śred. jak w kl. III.</p>

żek szkolnych,

w tut. Zakładzie będą używane.

Klasa V.	Klasa VI.	Klasa VII.	Klasa VIII.
<p>Ks. Jeż, Nauka wiary, część I. Kraków 1899. opr. K 2—</p> <p>Livius. Wyd. Majchrowicza. Lwów 1893. opr. K 2—</p> <p>Ovidius. Wyd. Skupniewicz jak w kl. IV. opr. K 1'60</p> <p>Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka jęz. łacińskiego. Część II. jak w III.</p> <p>Fiderer. Chrestom. z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1912. opr. K 2'40</p> <p>Homera Iliada. Część I. Wyd. Scheindler-Sołtysik. Lwów 1892. opr. K 1'20</p> <p>Fiderer. Gram. j. grec. Wyd. 1—3. Lwów 1906. opr. K 3—</p> <p>Próchnicki Wzory poezyi i prozy. Wyd. 1—3. Lwów 1906. opr. K 3—</p> <p>Dr. Julius Ippoldt u. Adolf Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galiz. Mittelschul. I. Teil. V. Kl. Lwów 1905. K 4—</p> <p>Zakrzewski. Historia powszechna. Część I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. opr. K 2'40</p> <p>Dziwiński. Zasady algebry. Wyd. 2—3. Lwów 1906. opr. K 4—</p> <p>Mocnik-Maryniak. Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 4 i 5. Lwów 1902. opr. K 4—</p> <p>Wiśniowski. Mineralogia i geologia. Wyd. 1—2. Lwów 1906. opr. K 3—</p> <p>Rostaliński. Botanika szk. dla klas wyższ. Wyd. II. Kraków 1901. opr. K 3—</p>	<p>Ks. Jougan. Dogmatyka szczegółowa. Lwów 1901. opr. K 2—</p> <p>Sallustius, Catilina. Wyd. Linker-Sołtysik. opr. K —'60</p> <p>Vergilius. Wyd. Eichler-Rzepiński. opr. K 1'30</p> <p>Cicero in Catilinam. Wyd. Kornitzer-Sołtysik. opr. K —'70</p> <p>Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka jęz. łac. Cz. II. jak w III. kl.</p> <p>Fiderer. Chrestom. z pism Xenofonta jak w kl. V.</p> <p>Homera Iliada. Cz. I. i II. Wyd. Scheindler-Sołtysik. Lwów 1899. opr. K 2'70</p> <p>Herodot. Wyd. Terlikowskiego. Wiedeń 1900. opr. K 2—</p> <p>Fiderer. Gramat. jęz. greck. jak w kl. III.</p> <p>Tarnowski i Wójcik. Wypisy polskie. Część I. Wyd. 1—3. Lwów 1903. opr. K 3'30</p> <p>Dr. Jul. Ippoldt u. Adolf Stylo: Deutsches Lesebuch für die VI. Kl. Zakrzewski. Historia powszechna. Cz. I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. opr. K 2'40</p> <p>Część II. Wyd. 1—4. Kraków 1906. opr. K 2'40</p> <p>Część III. Wyd. 1—2. Kraków 1903. opr. K 2'80</p> <p>Dziwiński. Zasady algebry, jak w V. kl.</p> <p>Mocnik-Maryniak. Geom. dla wyż. kl. jak w kl. V.</p> <p>Kranz Logarytmy. Kraków 1900. opr. K 1'20</p> <p>Petelenz. Zoologia dla klas wyż. szk. śred. W. 1—2. Lwów 1900. opr. K 3—</p>	<p>Ks. Szczeklik. Etyka kat. Wyd. 2—3. Tarnów 1903. opr. K 1'80</p> <p>Cicero. Wyd. Kornitzer-Sołtysik. De imperio Cn. Pompei. opr. K —'60</p> <p>Cicero, Pro Roscio Amer. Wyd. Kornitzer Solt. opr. K 0'70</p> <p>Cicero, Laelius, wyd. Kornit.-Sołt. opr. K 0'60</p> <p>Vergilius. W. Rzepiński. Caesar, Bellum civile, wyd. Elger, Praga 1899. opr. K 1'90</p> <p>Samol.-Sołtysik. Gram. jęz. łac. Część II. jak w kl. III.</p> <p>Homera Odyssea. Wyd. Christ-Jezienicki. opr. K 2'40</p> <p>Demostenes. Wydanie Wotke-Schmidt. opr. K 1'40</p> <p>Fiderer. Gramatyka jęz. greck. jak w kl. III.</p> <p>Wypisy polskie Tarnowskiego i Wójcika. Cz. I. jak w klasie VI.</p> <p>Wyp. pol. Tarnowskiego i Próchnickiego. Cz. II. Wyd. 1—3. Lwów 1906. opr. K 3'60</p> <p>Petel.-Werner. Deutsch. Leseb für die VII. Kl. Lwów 1893. opr. K 3'30</p> <p>Zakrzewski. Historia powsz. Cz. III. jak w klasie VI.</p> <p>Dziwiński. Zasady algebry jak w kl. V.</p> <p>Mocnik-Maryniak. Geom. dla wyż. klas, jak w kl. V.</p> <p>Kranz. Logarytmy. jak w kl. VI.</p> <p>Kawecki i Tomaszewski. Fizyka dla wyż. klas. Wyd. 1—4. Kraków 1906. opr. K 3'40</p> <p>Tomaszewski Chemia. Wyd. 2—4. Kraków 1906. opr. K —'70</p> <p>Nuckowski. Początki logiki ogół. Kraków 1903. opr. K 2—</p>	<p>Ks. Jougan. Hist. kościoła katol. W. 1 i 2. Lwów 1900. opr. K 2—</p> <p>Horatius. Wyd. Dolnicki i Librewski. opr. K 1'50</p> <p>Tacitus. Wyd. Weidner-Staromiejski. Samol.-Sołtysik. Gram. łac. Cz. II., jak w III. kl.</p> <p>Platon. Wyd. Christ-Lewicki: Apologia i Kryton. opr. K 1—</p> <p>Sofokles, Edyp Król wyd. Schubert-Majchrowicz. opr. K 1—</p> <p>Homera Odyssea, jak w VII. kl.</p> <p>Fiderer. Gramat. jęz. greck. jak w III kl.</p> <p>Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. jak w kl. VII.</p> <p>Petel.-Werner. Deutsch. Lesebuch für die VIII. Kl. Lwów 1894. opr. K 4'40</p> <p>Głabiński-Finkel. Hist. i statystyka austr.-węg. monarchii. Wyd. 1—2. Lwów 1904. opr. K 2—</p> <p>Dziwiński. Zasady algebry, jak w kl. V.</p> <p>Mocnik-Maryniak Geometrya dla wyż. kl. jak w kl. V.</p> <p>Kranz. Logarytmy. jak w kl. VI.</p> <p>Kawecki i Tomaszewski. Fizyka dla wyż. klas szkół śred. jak w kl. VII.</p> <p>Lindner-Kulczyński. Wykład psychologii. Kraków. 1895. opr. K 2—</p>

XIII.

Spis uczniów przy końcu roku szkolnego 1906/07.

Uczniowie celujący oznaczeni są drukiem rozstrzelonym.

I. klasa, oddział 1. Berger Karol, Branny Józef, Czudek Jan Joachim, Donocik Alojzy, Dyla Józef, Franek Jan, Gałuszka Alojzy, Gańczarczyk Franciszek Józef, Głajcar Wiktor Józef, Głombek Jan Antoni, Hess Andrzej, Hławiczka Stanisław, Karch Jerzy, Korzeniowski Wilhelm, Kotas Paweł, Koutnik Emil, Krzystek Józef, Liszka Kazimierz, Machalica Adolf, Madej Jan, Marcol Henryk, Michejda Tadeusz, Niebrój Rudolf, Niemczyk Alfred Franciszek, Pindur Edward, Prochasek Adolf, Prymus Józef, Rajwa Alojzy, Jan Sarkan-der, Siemienik Alojzy, Siwek Józef, Starzyk Jerzy, Stec Karol Paweł, Stonawski Jan, Szafter Rajmund, Sznapka Alojzy, Szweda Jan, Śliwka Jerzy, Śliwka Karol, Trojan Albin, Uher Augustyn, Wałach Paweł, Wojnar Jan, Zoń Michał. Razem uczniów 43.

I. klasa, oddział 2. Buchwałdek Franciszek, Bujok Józef, Chmiel Alojzy, Dawid Franciszek, Farny Tadeusz, Gąsior Franciszek, Gieruszczak Wiktor, Gomola Adam, Heczko Karol, Herok Paweł, Hoffmann Józef, Janusz Jan, Juraszek Albin, Kopeć Franciszek, Krużolek Jan, Kufa Paweł, Kuglin Wilhelm, Macura Władysław, Mrózek Karol, Olszar Jan, Pastucha Józef, Pniok Alojzy, Poncza Teodor, Reiss Maryan, Rzyman Józef, Sikora Paweł, Skupień Ludwik, Sobel Michał, Staszko Adam, Szczepanek Alojzy, Trzaskalik Józef, Wałach Adam, Wojnar Franciszek, Wojnar Jan, Wratny Adolf. Razem uczniów 35.

II. klasa. Adamski Franciszek, Antoszyk Józef, Babisz Józef, Bardoń Leonard, Cienciała Andrzej, Cienciała Jan, Cieślar Andrzej, Czaputa Józef, Dawid Karol, Dziewoński Józef Teofil, Franek Karol, Głombek Franciszek, Goszyk Oskar Paweł, Gurnioek Andrzej, Hellstein Józef, Janik Antoni, Janota Alojzy, Jeżowicz Jan, Karch Jerzy, Kisiała Karol, Klus Jan, Kobielusz Tomasz, Kocych Karol, Kopeć Józef, Kubisz Jerzy, Kwieciński Maksymilian, Legin Karol, Łyżbicki Jan, Machalica Jan, Machauf Edward, Marcinek Franciszek, Mrowczyk Franciszek, Nikodem Paweł, Noga Paweł, Ochodek Józef, Piechówka Albin, Popek Ferdynand, Przewoźnik Augustyn, Pustówka Ferdynand, Pustówka Wilhelm, Rakowski Jan, Rykała Paweł, Sabela Jan, Sikora Jan, Śliwa Stanisław, Śliwka Rudolf, Śliż Józef, Świba Stanisław, Szczurek Karol, Sznapka Emil, Szturc Jan, Trombik Karol, Uher Henryk, Urbańczyk Józef, Zawada Jan, Zielina Paweł.

III. klasa. Buchta Henryk, Cienciała Edward, Cieślar Adam, Foltyn Franciszek, Folwarczny Gustaw, Harmata Franciszek, Hławiczka Karol, Hławiczka Paweł, Janiurek Jan, Juroszek Jan, Kawulok Paweł, Klejnot Alojzy, Kotas Ferdynand, Koziel Karol, Kubiczek Karol, Kubisz Władysław, Łazarz Adolf, Legin Rudolf, Markiton Konrad, Maulz Karol, Mazur Franciszek, Morcinek Jan, Musioł Karol, Mzik Józef, Nikodem Paweł, Pawlas Paweł, Piwko Karol, Rabin Jerzy, Sikora Jerzy, Sikora Rudolf, Śliwa Roman, Sła-

wiński Wiktor, Szoldra Henryk, Trombala Franciszek, Twardzik Wiktor, Unucka Jan, Urbanek Emil, Włosok Jan, Wojnar Jan. Razem uczniów 39.

IV. klasa. Biłko Leopold, Bolek Paweł, Brachaczek Ludwik, Branny Jan, Danko Władysław, Dąbrowski Włodzimierz, Farny Józef, Fiedor Józef, Franek August, Grycz Jerzy, Hrycek Jerzy, Jursa Józef, Kaleta Karol, Kapsia Paweł, Kopec Franciszek, Kula Józef, Michejda Jan, Michejda Władysław, Milik Karol, Moroń Franciszek, Niemczyk Oskar, Niemiec Józef, Pastucha Franciszek, Szczurek Jerzy, Szeruda Jan, Tessarczyk Hubert, Tomanek Alojzy. Razem uczniów 27.

V. klasa. Dziech Józef, Dzikiewicz Władysław, Foltyn Ferdynand, Franek Jan, Gieruszczak Emanuel, Grycz Paweł, Hessek Karol, Janowski Stanisław, Kojzar Ludwik, Kubik Władysław, Liberda Ludwik, Mamica Jerzy, Pastucha Karol, Piasek Franciszek, Popiołek Linus, Smyczek Paweł, Szweda Karol. Razem uczniów 17.

VI. klasa. Boczek Paweł, Branny Paweł, Chobot Ludwik, Górniak Paweł, Grycz Józef, Ostruszka Józef, Rutkowski Jan, Ślanina Teodor, Stokłosa Jerzy, Szkuta Franciszek, Wałach Józef, Zajączkowski Witold. Razem uczniów 12.

VII. klasa. Błahut Józef, Bożek Wilhelm, Farny Alfred, Knobloch Jan, Kubaczka Wiktor, Machalica Ferdynand, Niedoba Jan, Ożana Jan, Pikulski Władysław, Pohl Augustyn, Suszka Jerzy, Teper Karol. Razem uczniów 12.

VIII. klasa. Bogocz Dominik, Buzek Jerzy, Kisza Karol, Kopec Jan Szczepan, Kubok Józef, Macura Stanisław, Michejda Paweł, Niebroj Emil, Proksch Henryk Wilhelm, Skudrzyk Józef, Zabystrzan Jan. Razem uczniów 11.

XIV.

Ogłoszenie.

(Wpisy do klasy I. przed feryami odbywać się będą dnia 8. lipca rano od 8. do 10. godz. Egzaminu wstępny rozpocznie się tegoż dnia o godz. 10. naprzód w części piśmiennej, następnie w ustnej.)

Wpisy do klasy I. po feryach, oraz wpisy uczniów nowo wступujących do klas innych odbywać się będą dnia 16. września od godz. 7^{1/2}. do 9. rano. Egzamin wstępny do klasy I. odbędzie się dnia 16. września o godz. 9. rano.

(Przyjęcie do I. klasy jest zależne od egzaminu wstępnego, przy którym wymaga się z religii takich wiadomości, jakich nabyć można w pierwszych czterech latach szkoły ludowej, z języka polskiego i niemieckiego biegłości w czytaniu i pisaniu, znajomości najgłówniejszych rzeczy z nauki o formach, biegłości w rozbiórce gramatycznym zdań rozwiniętych i znajomości ortografii, z rachunków biegłości w czterech działaniach rachunkowych liczbami całymi.

Powtórzenie egzaminu wstępnego w tym samym roku nie jest dozwolone ani w tym ani w innym zakładzie na mocy rozp.

min. z dnia 2. stycznia 1886 roku. W razie wprowadzenia w błąd dyrekcyi w tym względzie nastąpi wydalenie ucznia z zakładu.

Egzamina wstępne do klas od II.—VIII., oraz poprawcze dla klas od I.—VIII., odbywać się będą 17. września od godz. 8. do 12.

Wpisy uczniów do klas od II.—VIII., odbywać się będą tegoż dnia od godziny 3. do 5. Uczniowie mają przedłożyć przy wpisach ostatnie świadectwo szkolne.

Wszyscy nowo wstępujący uczniowie mają się zgłaszać do zapisu w kancelaryi dyrekcyi w towarzystwie rodziców albo ich zastępców i wykazać się metryką (listem rodnym) i świadectwem szkoły ludowej, jeżeli do niej uczęszczali, a jeżeli chcą wstąpić do klasy II., III., IV., V., VI., VII. lub VIII., ostatniem świadectwem szkolnem, zaopatrzonem uwagą, że uczeń może być przyjęty w innym zakładzie; nadto mają złożyć takse wstępną w kwocie 4 *K* 20 *h*, a wszyscy uczniowie bez wyjątku datek na środki i zbiory naukowe w kwocie 2 *K* 10 *h*, oraz na przybory do zabaw i na atrament po 1 *K*.

Uczniowie, którzy otrzymali trzeci stopień w dwu po sobie następujących półroczach, albo jako repetenci 2. lub 3. stopień w 2 półroczu, muszą zakład opuścić.

Podania o pozwolenie pozostawienia ucznia takiego w zakładzie, jakoteż podania o pozwolenie powtórzenia egzaminu z jednego przedmiotu po wakacjach, należy wnosić do c. k. Rady szkolnej krajowej śląskiej w Opawie, na ręce dyrekcyi zakładu najpóźniej do 20. lipca.

Rok szkolny 1907/8 rozpocznie się dnia 18. września o godz. 9. rano uroczystem nabożeństwem.

W myśl instrukcyi wydanych przez c. k. śląską Radę szkolną krajową dla gospodarzy i odpowiedzialnych nadzorców rodzice i opiekunowie uczniów albo ich zastępcy są obowiązani porozumiewać się z dyrekcją zakładu co do odpowiedniego pomieszczenia swoich wychowanków na tak zwanych stancyach (kwaterach). Szkoła bowiem tylko wtedy może zapobiegać skutecznie licznym szkodliwym wpływom zewnętrznym, na które jest narażona kształcąca się młodzież, jeżeli w swoich usiłowaniach doznaje pomocy ze strony opieki domowej. Gospodarze i odpowiedzialni nadzorcy życzący sobie utrzymać uczniów tutejszego zakładu na stancyi, mają się postarać o pozwolenie na to u dyrekcyi zakładu, poczem otrzymają od niej „**Przepisy dyscyplinarne**“ i „**Pouczenie**“ wydane dla nich przez c. k. Radę szkolną krajową, których odbiór stwierdzą własnoręcznym podpisem na rodowódzie ucznia. Z treścią tych książeczek mają się dokładnie zapoznać celem skutecznego sprawowania nadzoru i przestrzegania porządku domowego i obowiązków, jakie na nich ciąży wobec powierzonej ich pieczy młodzieży szkolnej.

U osób, które się nie postarają o pozwolenie trzymania u siebie uczniów na stancyi, nie będzie wolno uczniom tutejszego zakładu mieszkać.

W Cieszynie, dnia 6. lipca 1907.

Wiktor Schmidt,
c. k. dyrektor.

XV.

Spis rozpraw i prac

zamieszczonych w dotychczasowych sprawozdaniach szkolnych
tutejszego zakładu.

1. Z roku: 1895—6. *Historia rzymska Kajusa Wellejusa Paterkula. Ks. I.* Przełożył na język polski i wstępem zaopatrzył Józef Ostrowski.
2. Z roku: 1896—7. *Historia rzymska Kajusa Wellejusa Paterkula. Ks. II.* Przełożył Józef Ostrowski.
3. Z roku: 1897—8. Kilka druków polsko-śląskich z zeszłego i pierwszej połowy bieżącego stulecia z szczególniejszem uwzględnieniem innych książek polskich, używanych przez ludność polską w Księstwie Cieszyńskim, — przez ks. Józefa Londzina.
4. Z roku: 1898—9. I. Przekłady z literatury ruskiej. II. Z niełomaczonych poezji łacińskich Kaz. Sarbiewskiego. III. Aforyzmy — przez Piotra Parylaka.
5. Z roku: 1899—1900. *Ifigenia na Taurydzie. Dramat w 5 aktach Goethego.* Wierszem miarowym przełożył Piotr Parylak.
6. Z roku: 1900—1901. *Zaprowadzenie języka polskiego w szkołach ludowych w Księstwie Cieszyńskim.* Napisał ks. Józef Londzin.
7. Z roku: 1901—1902. *Stan szkół ludowych w Księstwie Cieszyńskim na początku XIX. stulecia.* Napisał ks. Józef Londzin.
8. Z roku: 1902—1903. *O poezji ludowej na Ślązku cieszyńskim.* Napisał dr. Ernest Farnik.
9. Z roku: 1903—1904. *Bibliografia druków polskich w Księstwie Cieszyńskim.* Zestawił ks. Józef Londzin.
10. Z roku: 1904—1905. *Szkice z dziejów kultury Ślązka.* Napisał prof. Fr. Popiołek.
11. Z roku: 1905—1906. *Miasta na Ślązku; zarys ich dawnego ustroju.* Napisał prof. Fr. Popiołek.

